a – —	i – –	r – — –	0 — — — — —
b — – – –	j – — — —	s – – –	1 – — — — —
c — – — –	k — – —	t —	2 – – — — —
d — – –	l – — – –	u – – —	3 – – – — —
e –	m— —	v – – – —	4 – – – – —
é – – — – –	n — –	w– — —	5 – – – – –
f – – — –	o — — —	x — – – —	6 — – – – –
g — — –	p – — — –	y — – — —	7 — — – – –
h – – – –	q — — – —	z — — – –	8 — — — – –
			9 — — — — –

Undtagelser, om hvis Brug der skal træffes særlig Aftale, er:

ch — — — —	ü – – — —	ä – — – —
ö — — — –	á eller å – — — – —	ñ — — – — —

Punktum	– — – — – —	Lighedstegn	— – – – —
Komma	— — – – — —	Forstaaet	– – – — –
Kolon	— — — – – –	Rettelse	– – – – – – –
Spørgsmaalstegn	– – — — – –	Afslutningstegn[2]	– — – — –
Apostrof	– — — — — –	Kom	— – —
Binde- eller		Vent	– — – – –
Tankestreg	— – – – – —	Afslutningstegn[3]	– – – — – —
Brøkstreg	— – – — –	Indledningstegn	— – — – —
Parentes	— – – — – – —	Adskillelsestegn[4]	– — – – —
Understregning[1]	– – — — – –		

[1] Før og efter det fremhævede.
[2] For Telegram.
[3] For Forbindelse.
[4] Ved Sending af blandede Tal (mellem den almindelige Brøk og det hele Tal, der skal sendes) og Grupper bestaaende af Tal og Bogstaver (mellem Tal- og Bogstavgrupper).

Morsealfabetet.

Morsetegnene, der er opbygget af Prikker og Streger, er saaledes sammensat:

1 Streg = 3 Prikker.
Afstand mellem et Tegns Bestanddele = 1 Prik.
Afstand mellem to Tegn = 3 Prikker.
Afstand mellem to Ord = 5 Prikker.

Til en Begyndelse maa man tænke over, hvad man gør, men Hovedmaalet er at naa til en Færdighed i Høring og Nøgling, hvor Hjernen ikke medvirker, da det saa vil gaa altfor langsomt.

At lære at nøgle er ikke saa vanskeligt som at lære Høringen, men en Lettelse vil det være, dersom man med det samme tænker paa Morsetegnene som Lyde, dvs. kalder en Prik: »di« og en Streg: »dah«, det giver et godt indbyrdes Forhold mellem Længderne. Nogle vil maaske erindre gamle Dage, hvor »OXA« — »Orlogsværftet« — kunde høres paa visse Modtagere; det lød nemlig omtrent saaledes: »dah-dah-dah dah-di-di-dah di-dah«.

For at øve sig i Nøgling, bør man have 1) Telegrafnøgle, 2) Tonefrembringer og evt. 3) Hovedtelefon.

Telegrafnøglen bør have en let »Gang«, Betjeningsknappen kan passende have en Vandring paa 1 à 2 mm og Knapformen maa være saaledes, at man let kan faa et godt Greb om den uden at skulle anspænde nogen Muskel unaturligt. Nøglen maa ikke være strammere i sin Fjeder end foreneligt med en behagelig Følelse under Betjeningen.

Telegrafnøglen bør anbringes i en

saadan Højde, at Underarm, Haandled og Nøglens Arm danner en vandret Linie. Overarmen bør hænge lige ned, og hele Armpartiet maa være i en naturlig ikke-anspændt Tilstand. Se Figur 24.

Tonefrembringeren er et meget simpelt Instrument, f. Eks. en af de almindelige Summere. Man maa stille det Krav til Tonefrembringeren, at den starter og stopper sine Svingninger i samme Øjeblik, som Nøglen slutter og afbryder for Strømmen. Svingningstiden for Ankeret maa m. a. O. ikke være for høj.

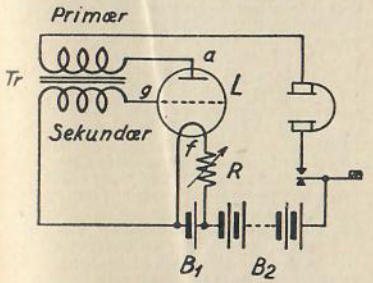

Fig. 25.
Tr: LF-Transformator 1 : 3 ell. lign.
R: Glødemodstand, f. Eks. 30 Ohm.
L: Trioderør A 409 — A 415 — A 425 ell. tilsvarende. Sokkelforbindelse: se Fig. 5.8.
B_1: 4,5 V.
B_2: ca. 15 V.

En Tonefrembringer af meget simpel Opbygning med Dele, som de fleste har liggende, er vist paa Figur 25. En LF Transformator, et Rør, et Par Telefonbøsninger og Batterier er alt, hvad der kræves. Det hele monteres simpelt paa en lille Træplade.

Svinger Tonefrembringeren ikke, prøv da at vende Transformatorens Tilledninger enten paa Primærsiden eller paa Sekundærsiden. Forøg om nødvendigt Anodespændingen. Tonehøjden kan reguleres med Glødemodstanden.

Holder man nu, saaledes som Figur 24 viser, let og utvungent med Tommel-, Pege- og Langfinger paa Nøglen, kan man ved at bevæge Haandleddet op og ned sætte Nøglen i de ønskede rytmiske Bevægelser, hvis Resultat man kan høre fra Summeren eller i Hovedtelefonen. I Begyndelsen bør man gøre Øvelser med henholdsvis udelukkende Prikker og Streger.

Husk at alle Fingre skal have bløde indadvendende Krumninger, og at kun de tre nævnte Fingres yderste Led maa have Berøring med Knappen.

Forøg kun gradvis Tempoet i Nøglingen, prøv at lade Tempo for Nøgling og Høring følges nogenlunde ad.

Høringen er lidt vanskeligere at komme i Gang med, dersom man da ikke har en eller anden, man kan sætte til at nøgle til En paa Tonefrembringeren. Ellers maa man opsøge en langsomt-sendende Kortbølgetelegrafistation og forsøge at skrive ned, hvad der udsendes. Til en Begyndelse vil kun faa Tegn kunne opfattes, men efterhaanden hænger der mere og mere ved, og inden længe vil

Fig. 24.

man kunne begynde at opfatte Amatørernes »Samtaler«.

For at naa til et hurtigt og godt Resultat, maa man sørge omhyggeligt for at øve sig *hver eneste* Dag i en halv à en hel Time. Det vil da heller ikke vare længe, før man behersker Nøgling og Høring med de 60 Tegn pr. Minut, som kræves for at bestaa Telegraferingsprøven til Senderlicensen. Der findes ogsaa en Begynderlicens for særlige Frekvensomraader, der kun kræver Hastigheden 40 Tegn pr. Minut.

»Experimenterende danske Radioamatører«.

Den 15. August 1927 stiftedes Foreningen »Experimenterende danske Radioamatører« af en Kreds af interesserede Kortbølgeamatører med det Formaal, at — som det hedder i § 2 i Foreningens Love — samle alle danske Kortbølgeinteresserede, virke for Kortbølgeradioens Udvikling og Forbedring af Kortbølgeamatørernes Arbejdsvilkaar og tekniske Kunnen samt repræsentere Kortbølgeamatørerne overfor andre lignende Organisationer, Post- & Telegrafvæsenet og andre Myndigheder.

E. D. R. er tilknyttet I A R U — International Amateur Radio Union, der kun optager een Forening i hvert Land som Medlem.

Foreningen udgiver Danmarks eneste specielle **Kortbølgetidsskrift**, »OZ«, der udkommer den 15. i hver Maaned. Indholdet er dels af teknisk dels af foreningsmæssig Karakter. Der offentliggøres jævnlig Aktivitetsrapporter fra de forskellige Amatørbaand.

Medlemmer, der særlig interesserer sig for Modtagning, kan vederlagsfrit faa tildelt et Identifikationsnumer (DR-Numer), som kan benyttes ved Rapportering af aflyttede Stationer. Han kan udfylde sine Rapportkort, der bærer hans DR-Numer, Navn og Adresse samt Plads til en udførlig Rapport, for hvilken Senderamatøren kvitterer med et Kort (QSL), der indeholder Oplysninger af Interesse for DR-Amatøren.

Til Ekspedition af Rapportkort samt Senderamatørernes QSL-Kort (Kvittering efter Radioforbindelse) til og fra Foreningens Medlemmer opretholdes en QSL-Central, der for et mindre aarligt Vederlag besørger indkomne Kort til Bestemmelsesstedet, idet dog Medlemmer, der ønsker det, kan faa deres Kort ekspederet gratis ved at henvende sig i E.D.R.s Lokalafdeling.

E. D. R. har et stort Antal Lokalafdelinger spredt over hele Landet, hvor Amatørerne jævnlig samles til Foredrag om radiotekniske Emner, Demonstrationer, Filmsfremvisning og kammeratligt Samvær. Endvidere afholdes efter Behov Morsekursus med paafølgende Prøve i Høring og Nøgling for de, der ønsker at indstille sig til den.

E. D. R. har taget Initiativet til Udgivelsen af flere Publikationer med Indhold af speciel Interesse for Amatører. De sidste er *Lærebog i Radioteknik I og II* og *Kortbølgeamatørens Haandbog*. Den første, der er udkommet som et maanedligt Tillæg til »OZ« gennem de seneste Aar, er en rigtig Lærebog, der giver et særdeles solidt Fundament at arbejde paa, medens den anden med sine omtrent 400 Tekstsider repræsenterer megen nyttig Oplysning for den Amatør, der er kommet lidt ud over Begyndelsesstadiet.

E. D. R.'s Adresse er Postbox 79, København K.

Litteraturhenvisninger.

Lærebog i Radioteknik I og II, udgivet af E. D. R.
Kortbølgeamatørens Haandbog, udgivet af E. D. R.
The Radio Amateurs Handbook, udgivet af American Radio Relay League. (Hartford, Conn., U. S. A.).
Radioreglementet (International Konvention om Telekommunikationer (Madrid 1932).
Kofoed: Radioteknik.
Populär Radios Handböcker (Svensk):
Civiling. *Mats Holmgren:* Kortvagsmottagning.
Civiling. *Mats Holmgren:* Radioteknisk Handbok I og II.
Ingenior *W. Stockmann:* Selektiva Mottagare.
(Pris pr. Stk. ca. d. Kr. 1,80).

Tidsskrifter:

»OZ«, udgivet af E. D. R. (Udkommer maanedlig).
»QST«, udgivet af American Radio Relay League. (Udkommer maanedlig).

DISCOTHEKET

Discophil eller ikke.

At samle paa Grammofonplader har efterhaanden hos mange Mennesker udviklet sig til en regulær Hobby. Det at man selv kan bestemme, *hvad* man vil spille og *hvornaar* man vil spille, er en Charme, som selv ikke Radioen kan give.

Men bare det at købe Grammofonplader paa maa og faa kan man vel ikke kalde at samle. Dertil kræves, som til al anden Samling, noget mere systematisk. Først naar man har en bestemt Idé eller Linje i sin Samling, er man, hvad man kalder »*Discophil*« (Pladesamler). Ens Pladehorisont kan saa være videre eller snævrere, hvor Yderpunkterne dels er den Discophil, der vil skabe sig en Pladesamling (*Discothek*), der er saa repræsentativt, at det indeholder lidt af alt det bedste indenfor de forskellige Optagelsesgenrer, og dels den Discophil, der har specialiseret sig paa et enkelt lillebitte Omraade, f. Eks. en enkelt Kunstner eller Orkester eller alle tænkelige Indspilninger af bestemte Melodier. Blandt de mere almindelige større **Interesseomraader** kan nævnes: *Klassisk Musik, Moderne Koncertmusik, Kammermusik, Primitiv Musik og Sang*, forskellige Landes *Folkemusik, Skuespilkunst, Berømte Menneskers Stemmer*, og de to Omraader, der vel nok tæller de fleste mest udprægede Discophiler: *Operasangstemmer* og *Jazzmusik*.

Især paa disse to sidste Omraader kommer nemlig Grammofonpladens vigtigste Egenskab særlig tydelig frem: dens Evne til at bevare den individuelle Tolkning af Sang og Musik. *Al* Sang og Musik udføres naturligvis med en bestemt Tolkning, men Udøvernes Tolkning betyder relativt mere indenfor Opera og især indenfor Jazz end indenfor de fleste andre Genrer, saaledes at det, der her interesserer, i mindre Grad er *hvad* der synges og spilles, men i højere Grad, *hvem* der synger og spiller det, og *hvordan* de gør det.

Bedste Pladegengivelse.

Den største Fornøjelse ved at samle paa Plader er ved **Afspilningen** af Pladerne at søge at gengive Optagelserne paa bedst mulig Maade, dvs. saa naturtro som muligt. I denne Forbindelse kan man ikke for tit gentage Knud Hegermann-Lindencrones These om, at de bedste Slitage-Forhold altid falder sammen med den bedste Gengivelse.

De bedste Slitage-Forhold opnaas, naar Pladen børstes ren med en Pladebørste inden hver Afspilning; naar Naalens Form og Materiale er gunstigst muligt. **Naalespidsen skal udfylde Pladerillerne helt,** den maa hverken være for tynd og spids eller for tyk og stump, for i det første Tilfælde slider den Rillebunden, i det andet Rillevæggene uforholdsmæssigt meget. Fibernaalen er sikkert den Naal, der skaaner Pladen bedst mod Slid, men den slides hurtigt selv og skal ofte slibes spids paany, og kræver derfor en let Tonearm og Lyddaase eller Pick-up. Den giver heller ikke altid en helt naturtro Gengivelse og kan kun spille helt friske, uslidte og ubeskadigede Plader. Men man kan ogsaa godt bevare sine Plader forsvarligt ved at afspille dem med Staalnaale, hvis man bruger den rette Tykkelse af et anerkendt Mærke og skifter Stift tilstrækkelig ofte. Hvis der

Fra venstre: 1) rigtig Naalespids, der udfylder Pladerillen helt, 2) for tynd og 3) for tyk Naalespids.

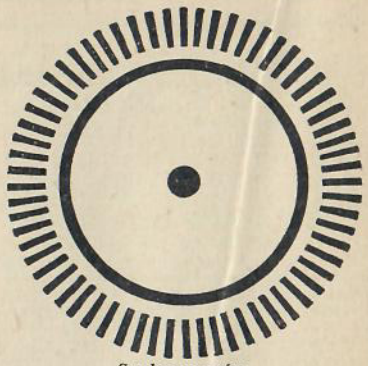
staar paa Stiftæsken, at man kun maa bruge hver Stift een Gang, vil det sige, at man aldrig maa spille mere end een Pladeside med hver Stift, og de Stifter, der paastaas at kunne spille 10 Gange, gør man sikkert klogt i kun at anvende til 6—8 Pladesider. »*Long-playing needles*« bør man være

meget skeptisk overfor, da de er meget haardere end Plademateriale, og det er vanskeligt at føre effektiv Kontrol med, hvor mange Gange man har brugt dem. Hvis de er mangelfulde, eller hvis de er brugt for længe, kan de kradse Pladerillerne alvorligt i Stykker.

Med Hensyn til Naalespørgsmaalet er det endeligt af stor Betydning, at **Naalen rammer Pladen i den rette Vinkel,** dvs. set forfra Pick-up eller Lyddaase 90°, fra Siden af Pick-up eller Lyddaase 60° og set ovenfra skal en Linie trukket igennem Naalens Retning i saa høj Grad som muligt være Tangent til saa mange Riller som muligt (se Tegningerne, hvoraf det fremgaar, at dette opnaas bedst, naar — som det hedder i Fagsproget — **»offset«** er saa stort som muligt. **»Overlapning«** saa lille som muligt, og **»Fejltræksvinklen«** er = 0).

Af Betydning for den mindst mulige Slitage er endvidere, at Tonearm og Grammofonværk bevæger sig meget let, og at **Værket løber pinligt regelmæssigt,** hvilket man ved Vekselstrøm kan konstatere ved Hjælp af det afbildede *Synkronometer,* der, hvis Pladetallerkenens Omdrejningshastighed er rigtig og jævn, i elektrisk Lys skal se ud, som om det staar stille.

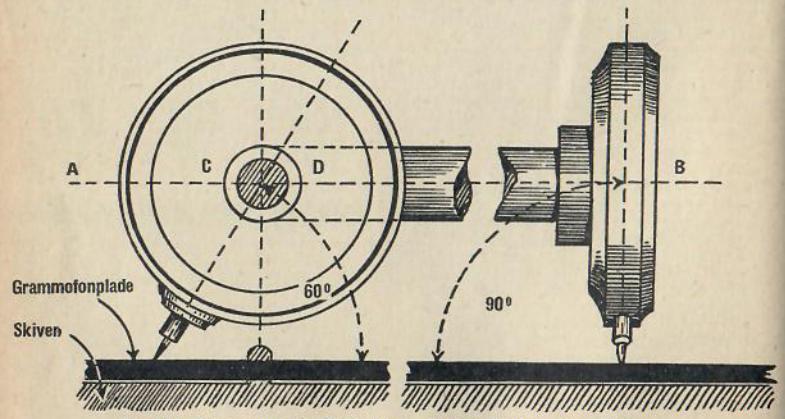
Pladetallerkenen skal være plan og løbe aldeles plant uden at dure, idet

Synkronometer.

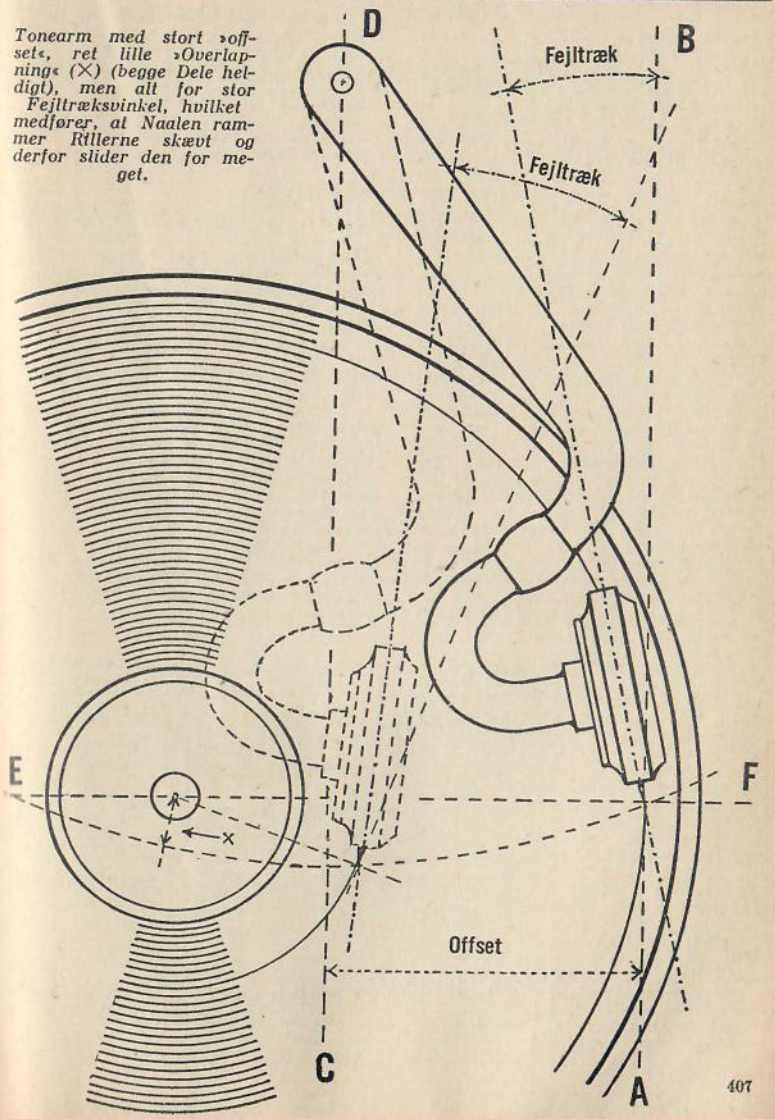
Skævhed ogsaa forøger Sliddet. Der kunde naturligvis nævnes mange flere Forhold, der har Betydning for Sliddet og dets Nedbringelse, men de her anførte er de vigtigste.

Det siger næsten sig selv, at Pladen skal gengives paa samme Maade, som den er optaget. Dette medfører, at mange Samlere af akustiske Plader foretrækker den gammeldags akustiske Gengivelse. Man kan dog nu overføre akustiske Optagelser ret tilfreds-

Grafisk Fremstilling af Naalens rigtige Vinkel paa Pladen.

Tonearm med stort »offset«, ret lille »Overlapning« (X) (begge Dele heldigt), men alt for stor Fejltræksvinkel, hvilket medfører, at Naalen rammer Rillerne skævt og derfor slider den for meget.

stillende til elektriske Plader, og disse skal naturligvis helst gengives elektrisk, hvilket selvfølgelig ogsaa gælder de nu dominerende elektriske Optagelser. **Det bedste elektriske Gengivelsesanlæg** bestaar af tre Dele: en elektrisk Pladespiller — en god Forstærker — en (eller helst to, Bas- og Diskant-) Højttaler, og alle tre Dele skal adskilles fra hinanden for at udelukke indbyrdes Rystelser, ligesom de skal lydisoleres fra andre Genstande i Stuen for at forhindre falsk Resonnans.

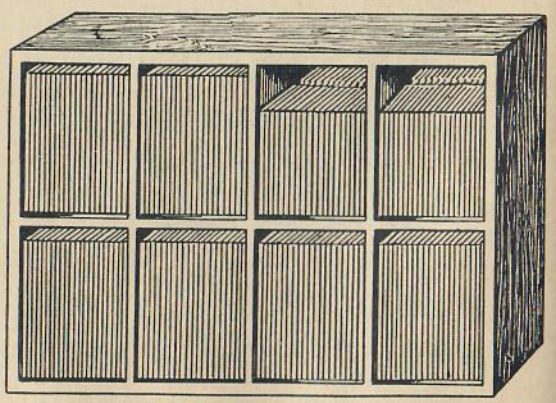
Først naar man har et saadant førsteklasses Anlæg, faar man det fulde Udbytte af sin Pladesamling, samtidig med at Pladerne holder længst.

Pladernes Opbevaring.

Den bedste Maade at opbevare sine Plader, at opstille sit Discothek paa, er i **Pladereoler**, idet Pladerne har bedst af at staa ret tæt sammen paa Højkant. Den mest praktiske Pladereoltype er ret smaa Pladereoler af samme Højde og Bredde, som saa, efterhaanden som Pladesamlingen vokser, kan stilles ovenpaa og ved Siden af hinanden. Pladehylderne bør igen være delt ved tyndere Skillevægge i mindre Rum, der hver kan rumme ca. 25—35 Plader, naar de staar tæt uden dog at være presset sammen, saaledes at man frit kan trække en enkelt Plade ud uden at rive andre paa Gulvet. De smaa Rum hindrer ogsaa Pladerne i at falde om og paa anden Maade komme ud for uforholdsmæssig store Tryk og Stød, hvis man f. Eks. midlertidigt fjerner en Del Plader.

Pladerne bør opbevares i ensartede, solide Pappladehylstre, der slutter tæt om Pladerne (de maa altsaa ikke være for store i Diameter); mange Samlere vælger at stille Pladehylstrene op med Aabningen mod Stuen, saa de kun behøver at trække Hylsteret lidt ud, naar Pladen skal spilles, og det medfører unægtelig visse Fordele, hvis Hylstrene vel at mærke er afmærket, saa man kan finde den søgte Plade; men Faren for, at Pladerne, selv om de staar tæt, skal rulle ud og falde paa Gulvet, er sikkert større, end hvis man stiller Hylstrene med Aabningen opad mod Loftet.

For let og hurtigt at finde den Plade, man i Øjeblikket ønsker at spille, er det praktisk at have en eller anden Form for **Kartoteksystem** og Afmærkning af Pladerne. Hvilket System, der er det absolut bedste, er sikkert vanskeligt at sige, ethvert har sine Fordele og Mangler, men saa meget kan siges, at et helt tilfredsstillende Kartoteksystem maa ordnes »tredimensionelt«: Pladerne maa kunne findes efter 3 Synspunkter: efter 1. **Tekst eller Titel**, efter 2. **Komponist eller Forfatter**, og 3. efter **den eller de udøvende Kunstnere.** Hertil kommer et eller andet Nummersystem til at finde Pladen frem efter. Hvis man vil fuldkommengøre Systemet endnu mere, kan man naturligvis gentage alle Kartoteksoplysningerne paa Pladehylsteret, eventuelt udvidet med Pladens Optagelsesdato og fuldstændige Besætning. Der er idetheletaget rige Muligheder for Systematik.

Velegnet Reol til Opbevaring af Grammofonplader.

Pladernes Behandling.

Man har naturligvis mest Fornøjelse af helt rene, fejlfri, uslidte Plader. Man bør derfor, inden man køber en Plade — og det gælder, hvad enten man køber den i saakaldt »fabriksny« eller brugt Stand — altid undersøge, om der er Slid eller Læderinger paa Overfladen eller i Rillerne, eller om der er Ansats til Revner i Pladen. Overfladen skal være fuldstændig plan, Rillerne maa ikke være det mindste graa, Rillemellemvæggene maa ikke være sprængt; man kan sikre sig i ret høj Grad mod disse Forringelser ved før Købet at se nøje paa Pladen og ved at spille den helt igennem, ligesom man kan sikre sig mod eventuelle Revner ved at banke paa Pladen med en Kno; den maa da ikke rasle det mindste.

Det er imidlertid ikke altid muligt at faa rene Plader med de Optagelser, man gerne vil have. Grammofonselskaberne lader fra Tid til anden visse Plader udgaa af Katalogerne, og de bliver da naturligvis vanskeligere at opdrive. Og det er ikke altid, man kan faa netop den Indspilning, man ønsker, i fin Stand i Pladeantikvariaterne, selv om det skal indrømmes, at man ofte kan være heldig at finde antikvariske Plader, der faktisk er nye — det afhænger jo — ligesom med Bøger — af, hvordan de tidligere Ejere har behandlet dem. Hvis man imidlertid er ægte Discophil, vil man i de fleste Tilfælde alligevel hellere eje en teknisk daarlig, maaske akustisk, slidt eller maaske endog knækket Indspilning af sin Yndlingskunstner eller -orkester end at undvære den paagældende Plade i sin Samling — akkurat som Frimærkesamlere undertiden slaar sig foreløbig til Taals med et sekunda Mærke af sjælden Art. Der hører naturligvis stor Taalmodighed, Overbærenhed og Koncentration til at se bort fra disse tekniske Mangler, men der er ingen Tvivl om, at det er en værdifuld Egenskab at kunne koncentrere sig om at nyde den kunstneriske Præstation selv paa Trods af tekniske Mangler.

Reparation af Pladerne.

Man kan dog i mange Tilfælde bøde meget paa disse Mangler:

En skæv Plade kan rettes ved at lægge den paa en fuldstændig plan Flade, anbringe en tung, plan Glasplade ovenpaa Pladen og lade den staa i Sollys, til Pladen har rettet sig: pas paa den ikke kommer til at staa for længe, saa Rillerne flyder ud; efter Opvarmningen skal den staa i Skygge, indtil den er helt afkølet.

En knækket Plade kan ofte reddes ved at paasmøre Celluloselim paa begge Brudflader (pas paa det ikke kommer i Rillerne), der derefter presses mod hinanden, saa de rigtige Riller kommer ud for hinanden, og lad Pladen ligge, til den er helt tør. Derefter varmes en Skruetrækker over Ild og med den brændes de Dele af Brudfladerne, der ligger udenfor Rilleomraadet, sammen. Hvis Pladen kun er knækket fra Midterhullet og udefter, kan man nøjes med denne Sammenbrænding. Man kan ogsaa brænde en Staaltraad gennem de to Pladedele, og man har tidligere kunnet faa sat et Staalbaand om hele Pladekanten. Hvis man vil nøjes med at redde den ene af Pladesiderne, kan man naturligvis lime noget stift Materiale paa den anden Pladeside.

Huller i Plader kan udfyldes med sort Segllak, den overflødige Lak fjernes med et Barberblad, Pladen spilles igennem et Par Gange med en Staalnaal. Lakudfyldningen indgnides i Grafit og spilles atter igennem — og er maaske reddet.

Snavsede og slidte Plader kan forynges ved at indgnide Pladen med syrefri Olie; giv Olien Tid til at arbejde sig ned i Snavset, spil derefter Pladen igennem med en tyk Naal og fjern det fremkomne Snavs, gentag Kuren, indtil der ikke kommer mere Snavs op af Rillerne. Børst derefter Pladen igennem med en stiv Børste og aftør den med en blød Klud, til Olien er væk. Naar Pladen, efter at have ligget nogen Tid, er helt tør, indgnides den i Grafit og gennemspilles med en Staalnaal; den fremkomne Grafit gnides atter ned i Rillerne, den gennemspilles, og Processen gentages nogle Gange.

Offentlige Discotheker.

Ved at redde gamle, sjældne, lødige Plader fra Tilintetgørelsen, udfører Pladesamleren — mere eller mindre bevidst — en betydelig kulturel Opgave, saavist som Plader er enestaaende Lyddokumenter, der i mindst eet Eksemplar af hver Optagelse burde afleveres af Producenterne og arkive-

res i offentlige Discotheker, ligesom Bøger bliver det i Biblioteker. I Udlandet har flere Discophilforeninger oprettet offentligt tilgængelige Discotheker, især kendt er **»Hot Club de France«s** store Jazzpladesamling i Paris, og en tilsvarende er under Dannelse i New Orleans, ligesom det kgl. Bibliotek i København, paa Foranledning af Redaktør Anker Kirkeby, har et Stemmearkiv af danske Kunstnere. Visse amerikanske Universiteter har iøvrigt store Samlinger af Indspilninger med primitiv Musik og Folkemusik.

Kopiering af Plader.

Hvis man ikke kan skaffe bestemte af sine Ønskeplader, men en af ens Discophilvenner har Eksemplarer, kan man faa dem »overspillet« — med ret godt Resultat — paa Lakplader. Man kan ogsaa selv, hvis man har Raad og Lejlighed, anskaffe sig saadanne Overspilningsapparater, der ogsaa kan optage Privatindspilninger og skære Plader af Radioudsendelser. **Saadanne Kopieringer maa dog ikke bruges til forretningsmæssig Massefremstilling og Videreforhandling.**

Discophilorganisationer.

De kendteste Discophilforeninger, der beskæftiger sig med klassisk Musik og især Sang, er de to amerikanske: **»International Record Collectors Club«** (IRCC) og **»The Historic Record Society«**, og herhjemme **»Dansk Discophil Forening«** (Medlemsblad: »Discophilen«). Blandt de kendteste Discophilforeninger, der beskæftiger sig med Jazz, er de amerikanske **»Hot Record Society«** (HRS) og **»United Hot Clubs of America«** (UHCA) og den franske **»Hot Club de France«**, hvilke to sidstnævnte store nationale Klubber før Krigen havde etableret et internationalt Samarbejde gennem Organisationen **»Fédération International des Hot Clubs«** og dens Medlemsblad **»Jazz Hot«**. Herhjemme har vi ikke haft nogen stor Jazzdiscophilforening, siden **»JAZZreports Swingklub«** gik ind i September 1943, men der paatænkes Dannelsen af en dansk Hot Club i Tilslutning til den internationale.

Discophillitteratur.

Det vigtigste Hjælpemiddel for Pladesamlere er **Discographierne** (systematiske Pladefortegnelser):

Robert Bauer: *Historical Records*, Milano 1937, der kun omfatter akustiske »Guldalder«sangoptagelser.

The Grammophone Shop Encyclopedia of Recorded Music, compiled by R. D. Darrell, New York City, 1936 & 1942, der omfatter næsten alle elektriske Indspilninger af klassisk Musik.

J. M. Moses: *The Record Collector's Guide*, New York, 1936, der kun omfatter akustiske Optagelser.

The Record Book by David Hall, *Complete Edition*, New York 1944, der opregner og kommenterer et Udvalg af elektriske Optagelser af næsten al Slags Musik fra hele Verden.

P. G. Hurst: *Collector's Who's Who*. London, 1944, der kun omfatter akustiske Optagelser.

Hilton R. Schleman: *Rhythm on Record*, London, 1936, omfattende moderne Dansemusik.

Paul Eduard Miller: *Down Beat's Yearbook of Swing*, Chicago, 1939, med Samlerpriser paa udgaaede Jazzplader.

The Jazz Record Book by Charles Edward Smith, New York, 1942, en rænonnerende Discographi over udvalgte Jazzplader.

Charles Delaunay: *Discographie Hot*, Paris, 1943, og Orin Blackstone: *Index to Jazz* I-II, Fairfox, Virginia, 1944-45, der kun omfatter næsten al ren Jazz, og er de to første og næsten eneste rent »videnskabelige« (Jazz)discographier.

Carl L. Bruun & Pehr Henrik Törngren: *Svenska Röster*. Stockholm, 1945, en svensk Operasangdiscographi.

Børge J. C. Møller: *Dansk Jazz Discography*, Kbhvn. 1945, en komplet Liste over i Danmark indspillede Jazzplader.

Desuden findes der discographisk Stof i en hel Del Musiktidsskrifter, af hvilke det engelske *»The Gramophone«* er det mest kendte og udbredte.

Endelig Dietrich Schulz-Köhn: *Die Schallplatte auf dem Weltmarkt*, Berlin, 1940, der behandler Kartel- og Trustdannelsen indenfor Grammofon-, Radio- og Filmindustrien og Matriceudvekslingspolitikken mellem Selskaberne, og Knud Hegermann-Lindencrones 3 Grammofonbøger: *Grammofonbogen, Pladesamlerens Bog* og *Grammofonens »Evergreens«*, København, 1942 & 1943, der behandler næsten alle Spørgsmaal af Interesse for Pladesamlere.

BOGSAMLINGEN

Den, der holder af at læse for snart at underholdes og snart belæres, samler sig som Regel i Løbet af faa Aar saa mange Bøger, at de er nær ved at udgøre et helt lille Bibliotek og begynder at stille Krav baade til god Plads, ordentlig Opstilling og nærmere Behandling. Selv adskillige Reoler med en tilfældigt sammenstykket, planløst anbragt og skødesløst behandlet Samling Bøger danner nemlig ingenlunde noget virkeligt Bibliotek. Navnet betinger, at Ejeren baade ordner og opbevarer sine Bøger efter visse Principper, saa han dels kun har staaende, hvad han bryder sig om og har Brug for, dels har Overblik over, hvad han har og hvor det findes, og dels har det hele i saa god Stand, som han selv ønsker og har Raad til. Jo klarere dette erkendes, jo tidligere disse Principper udføres, des nemmere vil det, naar Bogantallet vokser, stadig være at indordne de nye Bøger i den gamle Bogbestand.

Det første, der skal gøres, er derfor kritisk at gennemgaa alle de Bøger, man efterhaanden har erhvervet ad mange forskellige Veje — ved Arv, ved Gave eller ved Køb — og ofte i en højst forskellig Forfatning. Man gør da vel i at dele dem i to Bunker: de Bøger, som man af en eller anden Grund indtil videre vil beholde, og de Bøger, som man nærmest er ligeglad med. Den første Bunke danner Begyndelsen til det kommende Bibliotek. Den anden Bunke bør helst straks kasseres, men kan ogsaa som en Særsamling foreløbig anbringes paa et Sted, hvor den ikke er i Vejen og ikke kræver nogen Omhu. Den første Bunke giver man sig derpaa til at katalogisere, opstille, indbinde eller reparere. Den anden Bunke gennemgaar man senere igen. Det kan jo være, at man en Dag alligevel faar Lyst til at overføre en eller anden Bog fra den til Biblioteket. Saaledes deler Opgaven sig naturligt i to Hovedafsnit: Bogsamlingens Behandling og Bogens Behandling. Hertil slutter sig et tredie Afsnit: Bogkøb og Bogudlaan.

Bogsamlingens Registrering.

Man bliver hverken virkelig Bogsamler eller faar et virkeligt Bibliotek uden at lave **Katalog** over alle sine Bøger. En Katalog er saa nødvendig og saa nyttig, at Arbejdet maa og skal gøres. Katalogisering er simpelthen Nerven i al Bogkundskab og Bogkærlighed — det eneste, men ogsaa fuldt ud tilstrækkelige Middel til fuldkommen Klarhed over Bibliotekets Omfang, Tilvækst, Tilstand, Art, Historie og Værdi.

Kort-Katalog.

Hvilken Katalogform er nu den bedste?

Ubetinget Kort-Katalogen, dvs. at hver Bog opføres paa et eller flere ret stive Karton-Kort, som derpaa anbringes i et saakaldt Kartotek, en (ev. lærredsbetrukken) Papæske med Laag (for Støvets Skyld) eller en Træskuffe i sin Trækasse. Baade Æsker og Skuffer kan naturligvis sammenbygges til et Kartotek med flere Rum og derved større Plads og større Anvendelighed. Desuden er det billigere end at have flere enkelte Kasser. Baade Kort og Kartoteker kan nu købes færdige og i tre forskellige Størrelser: $7^1/_2 \times 12^1/_2$ cm, 15×10 cm og $20 \times 12^1/_2$ cm. De fleste benytter nu Kort af det første, almindelig anvendte, internationale Format med enten linieret eller ulinieret Kort. Fordelene ved at bruge Kort er umiddelbart indlysende: Katalogen er let at lave, let at ordne og holde i Orden, let at forøge og let at gruppere efter forskellige Hensyn.

Kortene kan skrives enten paa Maskine (i saa Fald ulinierede) eller med Haanden (i saa Fald linierede), men Maskinskrift er naturligvis klarest og lettest at læse, medens Haandskriften helst maa være enten den saakaldte Biblioteksskrift eller den saakaldte Blokskrift, der begge nemt kan læres og giver hvert Bogstav en særdeles tydelig Form.

Hvilken Katalogiseringsmaade er derpaa den bedste eller ialfald den første, der bør foretages, og ofte den eneste, der behøves?

Ubetinget den **alfabetiske** Katalogisering, dvs. at hver Bog opføres og indordnes i Katalogen under sit For-

fatternavn eller — hvis dette ikke findes — under sin Titel, hvorpaa alle Kortene ordnes rent alfabetisk fra A-Ø. Fordelen herved er den hurtige og nemme Orientering i hele Bogmassen — hvilke Bøger man har, hvor mange man har og hvad man har af en enkelt Forfatter.

Enhver, der uden nærmere Vejledning gaar i Gang med at kopiere Bogens Titelblad paa Kortet, vil imidlertid snart opdage, at der opstaar det ene Spørgsmaal, det ene Tvivlstilfælde efter det andet. Derfor gives der to Kortformer: Hovedkort og Henvisningskort til Hovedkortet. Henvisningen kan ske éngang for alle f. Eks. fra et Pseudonym til det virkelige Forfatternavn, eller flere Gange f. Eks. hvis en Forfatter er Medforfatter til flere Bøger. Her er altsaa en Forskel mellem Generalhenvisninger og Specialhenvisninger. Nu er Katalogisering forlængst blevet en næsten videnskabelig Kunst, som udøves i alle større Biblioteker efter mange og velovervejede Principper. Man gør derfor klogt i forinden at studere en Lærebog eller en Vejledning i denne Kunst. Af Reglerne er der altid adskillige, som egner sig ogsaa til privat Brug. Her skal derfor kun gøres opmærksom paa, hvad Kortet i alle Tilfælde maa indeholde, og paa de almindeligste Regler og Vanskeligheder.

Kortet skal — som Minimumsfordring — indeholde Oplysning om

1) Forfatternavn,
2) Titel,
3) ev. Bindantal (Bd.),
4) ev. Oplag eller Udgave (Opl. Udg.),
5) Trykke- eller Udgivelsessted,
6) Trykkeaar.

Men selv til denne tilsyneladende saa simple Formulering er der adskilligt at bemærke.

Forfatternavnet.

1) Forfatterens Navn anføres paa Kortets øverste Linje og **Efternavnet** skrives først, derpaa **Fornavnet** eller Forbogstaverne. Man vælger den almindeligt anvendte Form for Fornavnet: Andersen H. C. (ikke Hans Christian eller — som i engelske Udgaver — Hans), men Drachmann, Holger. Ligeledes for Efternavnet: Oehlenschläger, Adam (selv om Navnet — navnlig tidligere — stavedes f. Eks. Øhlenschlæger). Den Form, man vælger, skal gennemføres overalt. Men i

Tolstoj, Leo
Opstandelse. 1-2 Bd. Ved L. Stange. Kbh. 1945.

Hovedkort

Andersen Nexø, Martin
Se: Nexø, Martin Andersen.

Henvisningskort

al Almindelighed maa man ellers følge Titelbladets Retskrivning. Man har naturligvis Lov til at forkorte (Em. for Emil, Fr. for Frederik), men **Kvindenavne** skal altid skrives helt ud (Michaëlis, Karin eller Rode, Edith), fordi det kun saaledes kan ses, at det drejer sig om en Forfatterinde. Angivelse af Forfatterens Rang eller Stilling kan som oftest udelades. Ved Brevsamlinger opfattes Brevskriveren som Forfatter. Ved Oversættelser kan forkortes til »Overs. ved N. N.« og Oversætteren eventuelt faa et Henvisningskort. Festskrifter lægges under den hædrede Persons Navn.

2) Forfattere med **samme For- og Efternavn** adskilles enten ved Nummerering eller ved andre Angivelser. Ex.: Heiberg, Johan Ludvig (1) og Heiberg, Johan Ludvig (2), eller Heiberg, Johan Ludvig (Digter) og Heiberg, Johan Ludvig (Filolog), idet Tallet eller Angivelsen gentages paa samtlige Kort under vedkommende Forfatternavn.

3) **Sammensatte Navne** med Bindestreg imellem Navnene regnes for ét Navn (Paludan-Müller altsaa under P), uden Bindestreg for 2 Navne (Nexø, Martin Andersen eller Løkken, Thomas Olesen, eller Petersen, Robert Storm), men man bør i saa Fald

altid skrive et saakaldt Henvisningskort (Storm Petersen, Robert: se Petersen, Robert Storm). Man har naturligvis Lov til hellere at vælge den mere kendte Form og foretrække f. Eks. Friis Møller, Kaj med Henvisningskort fra Møller, Kai Friis. En privat Bogsamler maa katalogisere, som han selv vil — blot han gør det konsekvent!

4) For Navne med de saakaldte **Præfixer** (Forstavelser) hersker forskellige Regler, som man hellere selv maa lære sig for at forstaa, hvorfor man f. Eks. skal skrive Mac Donald (under M), la Cour, Paul under **L**, men Jessen, Franz von under **J** og Vigny, Paul de (under V).

5) Ved **Navneskifte** f. Eks. efter Ægteskab vælges gerne det sidste Navn med Henvisningskort for det forrige (Nebelong, Edith se: Rode, Edith), idet man derefter skriver Rode, Edith paa Hovedkortet og lader »Nebelong, Edith (d. v. s. Edith Rode)« være de første Ord i Titlen.

6) **Pseudonymer** benyttes hellere end det virkelige Navn, hvis de er bedre kendt. Alle kender Carit Etlar, men langt færre Brosbøll, Johan Carl Chr. Altsaa henviser man fra Brosbøll, J. C. C. til Etlar, Carit og kan — om man vil — her skrive: Etlar, Carit (dvs. J. C. C. Brosbøll). Ved Pseudonymer, der er mindre kendt end det virkelige Navn, henviser man derimod til dette: Herholdt, Henrik, se: Skram, Erik. Det er en Skønssag, om man vil vælge Kumbel, se: Hein, Piet eller Hein, Piet, se: Kumbel. Bestaar Pseudonymet kun af et Par enkelte Bogstaver, men man kender Forfatterens Navn, vælges dette altid: P. P. (dvs. Th. Rumohr) lægges under Rumohr, Th. I modsat Fald lægges Bogen under Bogstaverne. Navnlig hvis det drejer sig om flere Bøger under samme og derfor velkendte Bogstav-Pseudonym. Er dette kun anvendt i et ganske enkelt Tilfælde, kan Bogen katalogiseres under Titlen, der lettere huskes.

7) Har Bogen **to eller tre Forfattere,** skrives kun det første omvendt: la Cour, Paul og Jacob Appel, og Bogen lægges under la Cour med Henvisningskort fra Appel, Jacob, se: la Cour, Poul og Jacob Appel. Har Bogen fire eller flere Forfattere, katalogiseres den paa anden Maade med Henvisningskort hertil fra samtlige Forfattere.

8) Er to eller **flere Bøger indbundet sammen,** lægges Hovedkortet under den første Forfatter med Henvisningskort for de øvrige.

Disse otte Regler vejleder som nævnt i de hyppigst forekommende Tvivlstilfælde. Tilsidst tre tilfældigt valgte Eksempler: Dinesen, Isak bør være Henvisningskort til Blixen-Finecke, Karen, da Pseudonymet næppe mere vil blive benyttet og det virkelige Forfatternavn er saa velkendt. Hans Hartvig Seedorff Pedersen bør lægges under Pedersen, Hans Hartvig Seedorff, men med Henvisningskort fra Seedorff, Hans Hartvig, fordi der er kommet flere Bøger af ham under denne korte Navneform, medens den lange Form er hans virkelige og nu altid benyttede Forfatternavn. Fra »Ærbødigst« bør henvises til Barfoed, Viggo, da enhver ved, hvem »Ærbødigst« er. Altsaa: Barfoed, Viggo (»Ærbødigst«) paa Hovedkortet og »Ærbødigst«, se: Barfoed, Viggo paa Henvisningskortet.

Hvis nogen synes, at disse knappe Katalogiseringsregler alligevel er for udførlige, bedes man huske paa, at her bør Fejl og Tidsspilde fremfor alt undgaas, og Katalogisatoren nødes til inden Arbejdet at klargøre sig sit eget System. Det vil Erfaringen meget hurtigt bekræfte.

Titlen.

Paa Linjen under Forfatternavnet anføres Bogens Titel. Korte Titler anføres naturligvis med fuld Ordlyd. Lange Titler kan forkortes efter Skøn. Men man maa aldrig udelade vigtige Begyndelsesord. Altsaa ikke Malling, Mathilde: »Førstekonsulen«, men »En Roman om Førstekonsulen«, ikke blot Balslev, Vilhelm: »Botanik«, men »Lærebog i Botanik«. Men ofte kan »Studier i ....«, »Undersøgelser over ....« uden Skade udelades. Dog bør man principielt helst anføre hele Titlens Ordlyd. Derimod kan de saakaldte Undertitler samt Citater og Mottoer paa Titelbladet altid udelades. Man tilkendegiver, hvor man forkorter og udelader, ved Prikker .....

Bind og Udgave.

Bindtallet (Bd. 1 eller f. Eks. Bd. 1—3) skrives altid med **Arabertal,** medens Romertal aldrig anvendes paa Katalogkort. Udgavebetegnelsen maa altid være fuldstændig (»Ny rev. Udg.« eller »3. gnsetø Udg.«). Bemærk, at

Oplagsbetegnelsen ofte findes paa Bagsiden af Titelbladet.

Trykkested og Trykkeaar.

Bynavne kan godt forkortes, f. Eks. Amst. (Amsterdam), Kbh. (København), Lpz. (Leipzig), Len. (Leningrad), Lon. (London), Sth. (Stockholm), Wash. (Washington). Gamle Bøgers latinske Form for Trykkestedet maa — efter Haandbøgerne herom paa de offentlige Bibliotekers Læsesale — oplyses i Parentes: Basilea (Basel), Holmia (Stockholm), Portua (København). Ogsaa Trykkeaaret skrives altid med Arabertal. Mangler Trykkestedet, skrives u. St. (uden Stedangivelse). Mangler Trykkeaaret, skrives u. A. (uden Aar).

Stundom findes Trykkeaaret kun paa Bagsiden af Titelbladet eller under Fortalen. Naar det mangler, bør det — om muligt — angives tilnærmelsesvis: u. A. (c. 1934) eller (192 . .). Er Bogen trykt et Sted, men udgivet af et Forlag paa et andet Sted, staar Udgivelsesstedet (f. Eks. København) gerne paa Titelbladet, men Trykkeriets Navn og Trykkestedet forneden paa Bagsiden af Bladet. Det kan da — navnlig hvis Trykkeriet er velkendt for særlig fint Arbejde — være tilraadeligt at medtage begge Angivelser: Kbh. (tr. hos A. Rasmussen, Ringkøbing), idet mange samler paa Tryk netop fra bestemte Trykkerier.

Anonymer.

Er Bogen anonym og altsaa uden Forfatternavn eller Pseudonym, benyttes det første Hovedord i Titlen ofte som Ordningsord. »Dommens Dag« lægges saaledes under Dommens. Kender man Forfatternavnet, kan det tilføjes i Parentes: Dommens Dag (af Karl Larsen). Forresten er det almindelig Skik at sætte ikke rund ( ), men skarpkantet Parentes [ ] om alle de Oplysninger, som skyldes den, der katalogiserer. Samtidig ser man straks, at Oplysningen ikke er en Del af Titelbladet. Man kan saa efter Behag lade Kortet blive under »Dommens Dag« med Henvisning hertil fra Larsen, Karl eller flytte det hen under Larsen, Karl med Henvisningskort fra »Dommens Dag«. Ved Titler som »HVEM-HVAD-HVOR« betragtes det første Ord som Hovedord. Ved Tidsskrifter kan ogsaa det andet Hovedord anvendes. Ligesom Tidsskrift, Botanisk kommer før Tidsskrift, Personalhistorisk, lægges Tidsskrift for Abnormvæsen foran Tidsskrift for Søvæsen. Nogle foretrækker — hvis man overhovedet vil katalogisere sine Tidsskrifter — den naturlige Ordstilling: Botanisk Tsk., Nationaløkonomisk Tsk., Teologisk Tsk. Har Bogen en Oversætter, Redaktør eller Udgiver eller flere, maa der henvises til Titlen herfra (Nye danske Noveller. Samlede af Cai M. Woel. Kbh. 1945 under N. med Henvisning fra Woel, Cai M.). Overhovedet maa man ikke spare paa Henvisningskort for at spare Tid og Ulejlighed. Det gælder det først om senere — naar Kataloget skal benyttes.

Andre Oplysninger.

Til de 6 Slags Oplysninger, som Kortet — om muligt — ialfald skal indeholde, føjer mange Bogsamlere 6 andre:

7) Forlag,
8) Sidetal,
9) Antal Billeder el. Bilag,
10) Format,
11) Bogens Ydre,
12) Særlige Bemærkninger.

7) Forlagets Navn staar som Regel sammen med Trykkested og Trykkeaar, bør paa Kortet helst skrives efter de to Angivelser (Kbh. 1945, Gyldendal) og kan bl. a. tjene som Skelnemærke mellem forskellige Udgaver af samme Værk.

8) Sidetallet bør medtage al Særpaginering f. Eks. i Fortaler eller Efterskrifter (16 + 220 S. eller 220 S., Tillæg 1 — 10 S.).

9) Antal Billeder eller Bilag (Kort, Tavler) bør medtages, naar de falder udenfor Teksten (selv en saa kort Angivelse som »1 Portræt«) Billeder i Teksten angives ved ill. (illustreret).

10) Formatet betegnes ved 8^0 (Oktav), 4^0 (Kvart), 2^0 (Folio), og Formatangivelsen vejleder med Hensyn til Bogens Plads i Reolen.

11) Bogens Ydre angives ved uindb. (uindbunden) og ev. ved o. O. (det originale Omslag bevaret) eller ved indb. (indbunden) og i saa Fald tillige ved 1/1 (Helbind), 1/2 (Halvbind), Pb. (Papbind), Ppb. (Papirsbind) eller Sth. (Stivhæftning), eller hvordan man nu selv vil angive Bindtypen (se nærmere herom under »Indbinding«).

12) Særlige Bemærkninger (helst efter en Linjes Mellemrum for at adskille dem fra alle de andre Oplysninger) kan angaa alt muligt: Bogens Historie (tidligere Ejere, Gave eller Køb), Indhold, særlige Karakter, Pris, Sjældenhed, Bogens Skrifttype, Mangler osv.). Men herom tilsidst ogsaa under »Tilvækstprotokol«.

Kan alt dette nu ikke staa paa Forsiden af et Kort, fortsætter man paa et andet eller et tredie (husk blot at nummerere Kort, der hører sammen, med 1, 2, 3 osv. — helst midtpaa forsiden og ev. at skrive »fortsættes« i højre Hjørne forneden).

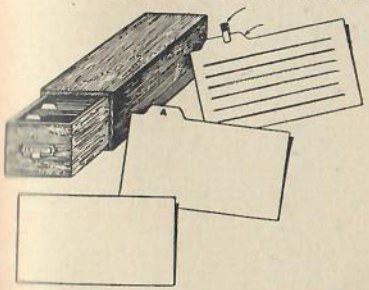
Kartoteket.

En Dag er alle Kort — baade Hovedkort og Henvisningskort — færdigskrevet og kan opstilles alfabetisk i Kartoteket efter Ordningsordet med et saakaldt **Fanekort** eller **Ledekort** mellem hvert Bogstav. Disse Kort er gerne af lidt sværere Karton og af en anden Farve end de øvrige Kort og har det paagældende Bogstav anbragt saaledes, at det rager lidt op over Kortmassen.

Naar man ordner Kortene for en enkelt Forfatter, maa de helst ordnes saaledes: 1) *samlede Værker*, 2) *Udvalg*, 3) *enkelte Værker* — og indenfor hver Gruppe maa man helst ordne kronologisk. Nye Oplag af et Værk kan anføres paa første Oplags Kort: Samme: 3. Opl. Kbh. 1945. Men har man kun sidste Oplag, maa det anbringes under Trykkeaaret, ev. med. særlig Bemærkning f. Eks. (1. Opl. Kbh. 1938).

Forfattere med samme Efternavn, men med forskellige Fornavne ordnes efter Forbogstaverne: Müller, J. foran Müller, J. A. og derpaa — strengt alfabetisk — efter det første fulde Fornavn (altsaa Müller, Jacob foran Müller, Johannes), men — hvis der er flere — ogsaa efter det andet (altsaa Müller, Jacob Rudolf foran Müller, Julius Peter, men efter Müller, Jacob Ring) og saa fremdeles. Skemaet ser da saaledes ud:

Müller, J.
Müller, J. A.
Müller, Jacob.
Müller, Jacob Ring.
Müller, Jacob Rudolf.
Müller, Johannes.
Müller, Julius Peter.

Egetræskartoteksæske med Kartoteks-kort, Alfabet-Skillekort samt (bagest) Skillekort med Fane.

Systematisk Katalog.

Der er én Ting, som den rent alfabetisk ordnede Katalog ikke straks kan oplyse om: alt, hvad Biblioteket har indenfor et bestemt Fag. Det kan derimod den systematiske Katalog, dvs. en Katalog, hvor Kortene først og fremmest er indordnet i Grupper efter Bogens Indhold og indenfor Gruppen enten alfabetisk eller — endnu bedre — kronologisk. I sidste Tilfælde vil man jo, hvis man har mange Bøger om Faget, straks kunne finde det nyeste.

Man kan nu gaa to Veje. Man kan have baade en alfabetisk og en systematisk Katalog — i saa Fald maaske bedst paa Kort af forskellig Farve, eller man kan nøjes med det sidste og straks begynde at ordne Katalogkortene systematisk. Men denne Ordningsmaade har saa mange Muligheder, at den her kun kan antydes i sine mest primitive Hovedtræk, idet Gruppeinddelingen nødvendigvis retter sig efter hvert enkelt Biblioteks særlige Bogbestand.

Man deler altsaa f. Eks. Kortene i visse store **Hovedgrupper,** som gerne giver sig af sig selv, da de fleste Bogsamlere begrænser sig til ganske bestemte Omraader. Man har altsaa f. Eks. lidt Astronomi og Botanik, megen Historie og Kunst, endnu mere Personalhistorie og Skønlitteratur og Stedbeskrivelse og en lille Smule Sport. De — stadig f. Eks. 20 — Bøger i Astronomigruppen kan maaske **undergrupperes** under »Jorden« og »Stjernerne« og Botanikken under »Lærebøger« og »Dansk Botanik«. Historie vil derimod muligvis straks have flere Undergrupper (Alm. Fremstillinger af Verdenshistorien, af Oldtidens, Middelalderens og Nutidens Historie, Dan-

Dansk Personalhistorie
Nexø, Martin Andersen: Erindringer. 1-2 Bd. (Første saml. Udg.). Kbh. 1945.

Systematisk Gruppekort

Teaterhistorie
Filosofi, Religion og Kunst.
Odense 1940.
Heri: Jan Neiiendam: Skuespilkunsten.

Emnekort

marks, Norges og Sveriges Historie osv., osv.). Personalhistorie er let at komme til Rette med: fremmed og dansk Personalhistorie og indenfor de to Grupper alfabetisk Ordning efter Personnavnet og igen efter Forfatternavnet. Samlinger med flere Biografier staar forrest i hver Gruppe. Kunst kræver sikkert ogsaa en vis Leddeling efter Tid, Land og Kunstner. Ogsaa Skønlitteratur har gerne flere Undergrupper i dansk-engelsk-fransk-tysk osv. Husk her, at danske Oversættelser anbringes efter Grundsproget, ev. lige efter Originalen, og at Undergrupperne ordnes alfabetisk. Stedbeskrivelse (Topografi) har mange Muligheder: Land, Landsdel, Amt, By, Sogn osv. Rejsebeskrivelser kan anbringes under vedkommende Land, ev. en Særgruppe med Rejser i flere Verdensdele forrest. De f. Eks. 8 Bøger om Sport kan danne een alfabetisk Gruppe. Ogsaa alle Grupper i den systematiske Katalog adskilles naturligvis ved Fanekort og er gerne alfabetisk ordnet (Astronomi—Zoologi).

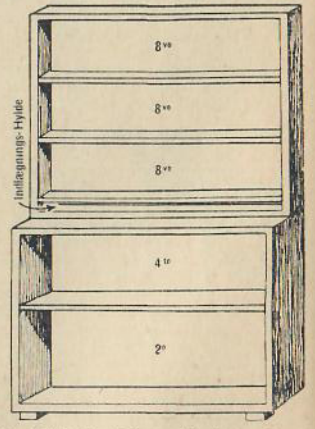
Men dette er som sagt kun ganske grove Antydninger. Her kan den private Bogsamler, som selv bedst ved, hvad der egner sig for ham, gruppere efter eget Skøn og eget Behov.

Emnekatalog.

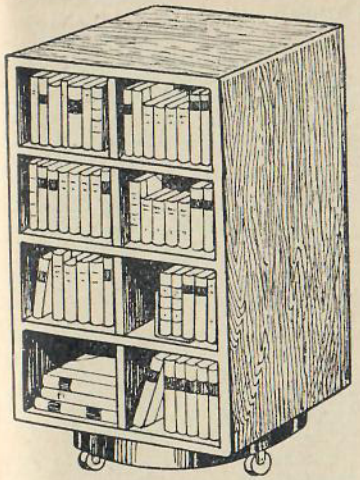
En tredie Katalogform er et saakaldt alfabetisk Emnekatalog, dvs. Kort med Emnet foroven som Ordningsord og derefter anført alt, hvad Biblioteket rummer i Bøger og Tidsskrifter om vedkommende Emne. Hvem husker stadig, at f. Eks. Julius Bomholt: Kulturproblemer Kbh. 1945 har et Afsnit om »Hørespillet«. Henvis da herfra. Ved en Række Emnekort kan man endvidere specialisere Indholdet af større Haandbøger, Samlingsværker og Tidsskrifter. En Emnekatalog er i Virkeligheden nærmest et Register til det systematiske Fagkatalog — alle Emner indenfor Faget udstykket hver for sig. Man kan holde en saadan Emnekatalog for sig eller indordne den i den alfabetiske Katalog.

Bog-Reoler.

De lukkede Bogskabe med Glasruder, som tidligere var saa almindelige, er nu næsten gaaet af Brug. Bøgerne fik her hverken den friske Luft eller den jævne Middeltemperatur, som er to Hovedbetingelser for deres Velbefindende. Aabne Reoler foretrækkes nu altid. De fremstilles som Regel enten af Mahogni-, Bøg-, Eg- eller Fyrretræ og med Plads til alle tre Bogformater, idet de to underste Hylder er baade dybere og højere. Maalene for de tre Hyldehøjder er gerne 25—28 cm (8°), 35—38 cm (4°) og 45—50 cm (2°). De fleste foretrækker desuden Reoler, der ikke er

Praktisk Reol i to Afsnit; nederst dybere og højere Rum.

Drejereol.

højere, end at man kan naa Bøgerne i den øverste Hylde med Haanden (hele Højden 100—125 cm). Nogle ønsker løse Hylder, der kan flyttes op og ned ved Hjælp af smaa Metaltapper, som gaar ind i en lodret anbragt Række af Huller. De fleste bruger dog faste Hylder, der vistnok er bedst. Vigtigt er, at Reolen — om muligt — har en **Bagklædning** af Pap eller Træ, der hindrer Støv, faar Bøgerne til at staa pænere og beskytter mod uheldig Indvirkning fra kolde Vægge. Mange har de vigtigste og daglig brugte Haandbøger anbragt i en praktisk »Drejereol« ved Siden af Arbejdspladsen.

Opstilling.

Herom følgende Regler:

1) Bøgerne maa staa tæt, men ikke for tæt, saa den enkelte Bog uden Vanskelighed kan tages ud. Hellere en Bog mindre paa Hylden end en for meget.

2) Bøgerne maa helst fylde Hylden helt ud. I modsat Fald anvendes Bogstøtter, f. Eks. den her afbildede og ret billige Type.

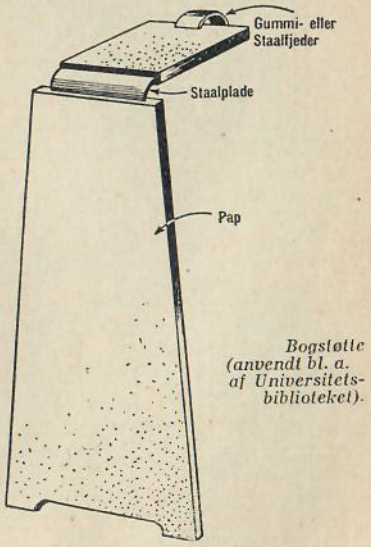
3) Alfabetet begynder som Regel foroven fra venstre og gaar nedefter. Men man har Lov til at vælge det modsatte, dvs. forneden fra venstre og opefter.

4) Folianter, store Kort osv. maa helst ligge ned paa en lav og særlig indbygget Indlægningshylde. Men man kan ogsaa faa dem til at staa bedre ved at indbygge lodrette Skillerum i Folio-Hylden.

5) Nogle opstiller alle deres Bøger i et eneste alfabetisk Bibliotek — den saakaldte »faste« Opstilling. De fleste vælger at opstille Bøgerne gruppevis efter Indholdet og saaledes skabe et systematisk ordnet Bibliotek.

Biblioteksværelse.

De færreste har naturligvis Raad til at indrette et særligt Biblioteksværelse. Men derfor kan man alligevel sørge for, at Bøgerne faar baade Lys, Luft og Varme. Værelser mod Øst og Vest er derfor bedre egnede end Værelser mod Syd (for meget direkte Sollys) og Nord (for lidt Lys og for megen Fugt). Bogbindet maa ikke falme eller skimle og Bogens Papir ikke skjolde eller krumme sig. God Udluftning og fast Temperatur (altid mindst 10° R.) er bedst for Bøgerne.

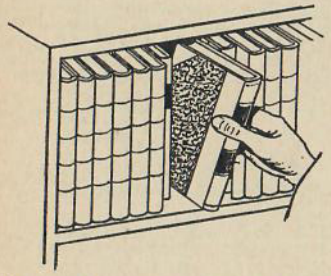
Bogstøtte (anvendt bl. a. af Universitetsbiblioteket).

Bogens Behandling.

Bøger bør behandles godt. Allerede deres Udseende vidner om de Følelser, man har overfor dem, og den Værdi, man tillægger dem. Enhver virkelig Bogsamler og Bogelsker er omhyggelig for hver eneste Bog — enten den er gammel eller ny, dyr eller billig.

Udtagning og Indsætning.

Tag derfor Bogen fra Hylden paa den eneste rigtige Maade: nemlig ved at skubbe de to Bøger, den staar imellem, lidt ind og saa tage midt om Ryggen, medens det er urigtigt at faa den ud ved Hjælp af en Finger foroven paa Bogryggen, hvorved Kanten over Kapitælbaandet let flosser eller bukkes. Sæt ogsaa Bogen varsomt paa Plads — ikke mindst naar det gælder uindbundne Bøger, hvis Omslag nødigt maa krølles eller rives itu.

Den rette Maade at tage en Bog frem paa

— og den forkerte.

Rensning.

Baade Bogens Bind, Omslag og Blade maa — hvis de trænger til det — renses saa godt som muligt.

Blyantsmærker kan fjernes med et blødt Viskelæder eller en Franskbrødskrumme.

Blækpletter (ev. med Blæk tilskrevne Ejernavne) maa enten raderes bort med en skarp Kniv eller ved Hjælp af Syresalt, Kalkvand, Drueeddike og lignende Væsker. Gode »Blækfjernere« kan iøvrigt købes færdige til Brug.

Fedtpletter kan forsvinde ved, at Papiret vædes med renset Benzin eller Æter. Naar Væsken fuldstændig er fordampet, lægges Bladet mellem to Stykker Trækpapir og stryges med et varmt Jern.

Fugtpletter og **Vandpletter** kræver, at Siden dyppes i varmt Vand med Alun i og derpaa tørres mellem Trækpapir.

Vanskeligt er det med Spor efter **Stempelfarve** eller **Tryksværte,** der kun kan raderes bort.

Skindbind kan behandles med tyndt Klistervand eller fortyndet Sæbelud for derefter at indgnides med lidt Olie (dette anvendes ogsaa til Pergamentbind) eller Vaselin.

Reparation.

Bogen bør dog ikke alene renses, men ogsaa eventuelt repareres. Man bør dog selv kun foretage smaa lette Udbedringer og ellers benytte Bogbinder.

Krøllede Blade (Æseløren) fugtes let, lægges mellem Trækpapir og presses. Trækpapiret maa eventuelt udskiftes.

Iturevne Blade heles ved Paastrygning med Klister og Paaklæbning af gennemsigtigt Japan-Papir.

Afrevne Bladhjørner heles ved, at Bladkanten klippes lige og nyt Hjørne (helst af samme Papirkvalitet) tillimes. idet den smalle Rand, der danner Forbindelsen, er gjort saa tynd som muligt ved Hjælp af en Kniv eller ved Slibning med Sandpapir.

Løse Ark (ikke indheftede) smøres langs Ryggen med Klister og presses med et Falseben eller en Papirkniv helt ind i Ryggen.

Man bør derfor helst altid raade over god Klister, et 15 cm langt Falseben og en Bogbinderkniv.

Gamle Bind, der kræver mere end lidt Tillimning af Papir eller Skind, bør helst repareres af en Bogbinder, der ev. kan omhefte og indhefte Bogblokken i det oprindelige Bind, da dette saavidt muligt altid bør bevares.

Indbinding.

Man køber en ny Bog uindbundet eller i det saakaldte Forlagsbind, der kan være af højst forskellig Kvalitet, men naturligvis altid er en forholdsvis billig Indbindingsform. Tykke og meget brugte Haandbøger og Opslagsværker bør helst indbindes i solide Privatbind med særlig tydelig Titel- og Indholdsangivelse, saa man f. Eks. straks ser, at denne Ordbog eller dette Leksikon rummer A—K. Den uindbundne Bog kan derimod altid faa et Bind, der dels er holdbart, fordi Materialet er godt, og dels typisk for Bogbinderens Dygtighed og Ejerens Smag, men derfor aldrig er helt billigt. Men hver eneste Bog, man vil indbinde, kræver i Virkeligheden sin Bindtype. Man bør derfor nøje overveje, hvilke Bøger man kan nøjes med at have staaende i uindbundet Stand, og hvilke Bøger man vil ofre et Bind paa. Til de sidste hører — i grove Træk — f. Eks. meget brugte Haandbøger og Opslagsværker, endvidere smukke og dyre Bøger og endelig meget svære Bøger, evt. med mange Bilag, Billeder osv.

Det er blevet moderne selv at indbinde sine Bøger. Her skal dog gøres opmærksom paa, at Bogindbinding — foruden et vist medfødt Haandelag — kræver adskillige tekniske Hjælpemidler: Heftelade, Bogpresse, Skæremaskine og mange andre Ting, og at endnu en vigtig Opgave: Forgyldningen (Titeltryk og Guldsnit) næsten er den vanskeligste og selv af mange Bogbindere overdrages til en heri særligt uddannet Fagmand. Om Selvindbinding se Side 421.

Men enhver, der kommer til Bogbinderen med sin Bog, bør vide og huske, at

1) Omslaget medindbindes som Regel. Stundom ogsaa Forlagsmeddelelser, Reklametryk og Subskriptionsindbydelser, der vedrører Bogen, men skøn over, om det er nødvendigt og tilraadeligt. Man gør vel i at lade Forsatsen have omtrent samme Farve som Omslaget.

2) Man vælger selv baade Papir og Skind. Paa Farveharmonien mellem Overtrækspapir, Skindryg og Skindhjørner og mellem Forsatspapir og Omslag beror meget af Bogens Skønhedsvirkning. Paa Kvaliteten af Materialet beror bl. a. Holdbarhed og Pris. Navnlig et vist Kendskab til de forskellige Skindtyper maa ogsaa erhverves ved at sammenligne Prøver paa Gede-, Kalve-, Svine- og Faareskind (det sidste er det ringeste), Ko- og Oksehud og ligeledes paa de forskellige Lærreds- og Shirtingtyper (deriblandt Buckram og Dermatoid).

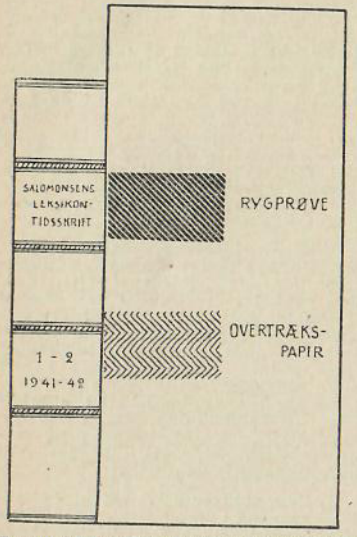
3) Man vælger saa — efter Bogens Art, Udstyr, Benyttelse osv. — Bindtypen: Helbind (betegnet 1/1), dvs. Ryg og Sider overtrukket med samme Materiale, Halvbind (1/2) eller Fransk-bind, dvs. Ryg og Hjørner af Skind, Siden af andet Materiale, Papirsbind (hele Siden overtrukket med Papir) eller Papbind (Ryg og Hjørner af Lærred eller Shirting). (Det allerbilligste er Stivheftning, dvs. Shirtingsryg, glat Afskæring foroven og forneden og Papirseddel med sorttrykt eller haandskrevet Titel).

4) Man angiver selv Titlen (hel eller forkortet Form) og dens Plads (Ryg, Side). Skal den — paa tynde Bøger — sættes langs Ryggen, begynder man fra oven. Titlen kan være guldtrykt eller blindtrykt. Til Titlen hører Oplags- og Udgavebetegnelse og Aarstal (forneden paa Bogryggen). Titlens Typer maa svare nogenlunde til Bogens.

5) Bogens Ovensnit skal af Hensyn til Støvet altid beskæres og derpaa farves eller forgyldes. Helbind — og navnlig Haandbøger — har nu ofte alle tre Snitte beskaaret.

6) Endelig bør Hjørnerne paa Papirsbind ofte styrkes mod Slid ved Pergament eller Skind.

7) Det er for Tidsskrifters Vedkommende praktisk at have en Papmodel af Ryggen med paatrykt Titel og paalimede Prøver paa Skind og Papir. Man lader da Modellen bero hos den faste Bogbinder, der raader baade over reserveret Skind og de fra først af anvendte Stempler og Typer, og behøver ikke en tidligere Aargang som Prøvebind.

Papmodel for Tidsskriftsindbinding som Prøve for det aarlige Bind.

Ejermærker.

Mange ønsker at skrive Navn i deres Bøger eller sætte et Ejermærke i dem. Et haandskrevet Navn bør helst have 1) Stilling eller Titel foran eller under sig (gerne med Blyant) og 2) samme Plads (f. Eks. paa Indersiden af Flyvebladet (det løse Forsatsblad), af Fribladet (det helt hvide Blad efter Forsatsen) eller af det efterfølgende Smudstitelblad og i saa Fald f. Eks. i Hjørnet foroven til venstre. Om Ejermærker (Ex libris) se Side 446. Man kan ogsaa trykke sine Initialer eller sit fulde Navn i Guld forneden paa Bogryggen. Men kun paa Bøger, som man bestandig vil beholde.

Hefter, Tidsskrifter, Smaatryk og Udklip.

Hefter og Tidsskrifter kan inden Indbindingen opbevares mellem to Papstykker med gennemtrukne Bændler. Lad det nyeste Nummer ligge øverst, saa ser man hurtigst, om næste Nummer er det efterfølgende.

Smaatryk og Udklip kan opbevares i Papæsker i Bogform med Papirstitel klæbet paa Ryggen. Skriver man Kartotekkort til et Subskriptionsværk eller et Tidsskrift, paaføres Numrene med Blyant, indtil Værket eller Bindet er afsluttet, hvorpaa f. Eks. H. 1-12 udviskes og erstattes med et blækskrevet Bd. 1.

Bogkøb.

Naar man har købt en nyudkommet Bog, bør man straks **kollationere** den, dvs. gennemblade den Blad for Blad for at se, om den er fuldkommen fejlfri eller har Mangler. Et Ark kan f. Eks. være fordoblet og et andet mangle, hvad man kontrollerer ved at efterse Arksignaturen forneden paa Arkets første Side, eller Arket kan kan være forkert falset, saa Siderne ligger i forkert Rækkefølge. Er der en Billedfortegnelse, maa man efterse, om alle Billederne findes og er indsat paa rigtig Plads. Der kan være meget andet: forkert tilskaarne Sider, Pletter af altfor vaad Trykfarve, løse Blade, Rifter — kort sagt, man maa se godt efter og muligvis straks se at faa Eksemplaret ombyttet.

Husk ved **Opskæring** af en Bog at føre Papirkniven helt ind til Arkryggen og brug ikke en for skarp eller for spids Kniv, der let kan foraarsage Rifter. Bogen vil have Tilbøjelighed til at blive skæv i Ryggen ved ofte at blive læst. Dette kan modvirkes ved at opskære Bogen bagfra. Den lægges med Forsiden nedad og med Oversiden ind mod En selv. Papirkniven føres med højre Haand.

Ogsaa ældre Bøger maa altid efterses og eventuelle Mangler noteres med Blyant i Bogen selv eller paa Bogkortet, saa de senere maaske kan rettes eller ialfald huskes. Ligeledes bør man, saa saare Bogen er kommet tilbage fra Bogbinderen, efterse, om alt er efter Ønske.

Tilvækst-Protokol.

Alle nyerhvervede Bøger bør indføres i en saakaldt Tilvækst-Protokol, der nu kan købes i færdig Form. Den indeholder bl. a. følgende Rubrikker:
1) den Dato, da Bogen er erhvervet,
2) Bogens Forfatter og
3) Titel (i afkortet Form), herunder Oplag og Udgave,
4) Bindtal,
5) Trykkested,
6) Trykkeaar,
7) Sidetal og Format,
8) Antal Bilag, Kort, Tavler,
9) hvorfra Bogen er modtaget (Auktion, Boghandler, Gave),
10) Bogens Pris,
11) Navnet paa den Bogbinder, der skal indbinde Bogen,
12) Datoen for Tilsendelsen,
13) Datoen for Tilbagesendelsen,
14) Bindets Art,
15) Bindets Pris,
16) Bemærkninger.

Det danner tilsammen en udmærket Oversigt saavel over Bibliotekets Vækst som over den enkelte Bogs Historie samt over alle boglige Omkostninger og er et godt Grundlag for den senere Kort-Katalogisering.

Bog-Udlaan.

Bør man udlaane sine egne Bøger? Ialfald aldrig uden at anlægge en Udlaansprotokol eller kræve Kvittering. Protokollen maa helst have Alfabet anbragt i Bladranden. Naar Bogen indføres, sættes Udlaansdatoen før Titlen (13/10 45) Paludan, Jacob: Markerne modnes (til Kontorchef P. Jensen). Ved Tilbageleveringen udstreges Bogtitlen og Laanernavnet og Datoen tilskrives efter Indførelsen.

Allerbedst er et lille Hefte med perforerede Kvitteringer, som let kan fremstilles og f. Eks. have følgende Form:

> Jeg har i Dag laant:
>
> .....
>
> fra N. N.'s Bogsamling.
>
> Kbh. / 19.. N. N.

Den, der gerne vil laane en Bog, vil sikkert ogsaa gerne kvittere for den med sin Underskrift. Ejeren opbevarer da Kvitteringerne etsteds i sit Kartotek og har da altid Overblik over Udlaanenes Mængde og Alder.

Forsyn selv inden Udlaanet Bogen med et beskyttende Omslag, men glem alligevel ikke, at

Laaner Bøger Du ud, bliv saa ikke forbavset,
om de ofte bliver borte og altid bliver snavset.

Samlede Værker og Flerbindsværker bør helst ikke udlaanes og navnlig ikke enkelte Bind, da de i Tilfælde af Tab næsten ikke er til at erstatte. Meget smukke eller meget sjældne Bøger bør helst aldrig udlaanes. Men der er ingen Regler uden mange personlige Undtagelser.

Jo, een: et virkeligt Bibliotek kræver, at baade Bog og Bogsamling behandles med Bogkundskab og Bogkærlighed.

Selvindbinding.

Efterhaanden som Bogsamlingen vokser, vil mange Samlere ønske at have en Del af deres bedre Bøger indbundet, dels fordi de derved tager sig bedre ud paa Reolerne, dels fordi Bøger, der bliver læst meget, let bliver lasede baade i Omslaget og i Bladenes Kanter, naar de ikke er indbundet. Det tynde Kartonomslag var da ogsaa oprindelig kun tænkt til Beskyttelse af Bogen rent midlertidigt, men det er nu af Hensyn til Prisbillighed almindeligt, at de fleste Bøger slet ikke sælges i Boghandelen i indbunden Stand. Der gøres derfor stadig mere ud af Omslagenes Forsider, og mange Omslag kan være af saa fin kunstnerisk Kaviltet, at man ved Indbindingen ønsker at bevare Omslaget sammen med Bogen, hvorfor det sættes ind som Bilag. Forsiden først i Bogen og Ryggen og Bagsiden bagest.

Det er ikke givet enhver at blive en habil Amatørbogbinder, dertil kræves nemlig først og fremmest tre Egenskaber: *Sans for Akkuratesse, Taalmodighed* og *Haandelag*. Men er man i Besiddelse af disse Egenskaber, vil man kunne faa megen Glæde af Bogindbinding som Hobby.

Nedenfor gennemgaas Fase for Fase Indbindingen af en Bog i et *dybfalset Bind med Skindrygg og -hjørner og Papirsider*.

Indbindingen af en Bog foregaar i 21 Faser, der hver for sig kræver stor Agtpaagivenhed, om det endelige Resultat skal blive udadleligt. Til de første Forsøg bør man derfor vælge en Bog, man ikke er bange for at faa ødelagt.

Valg af Materialer.

Af Overtræksmaterialer er der jo en Mængde at vælge imellem. Det billigste er selvfølgelig *Papir*, der jo i

Krigsaarene paa Grund af Materialemangelen har vundet megen Udbredelse, og ogsaa fortjente det: Et Papirbind kan være nydeligt, naar Overtrækspapiret er valgt med Smag. Især blandt de mange haandlavede og kattuntrykte Papirer kan findes smagfulde Mønstre. Efter Papiret kommer — m. H. t. Prisbillighed — de forskellige Kunstskind, som *Pluviusin, Rexine, Monakor* osv., som er slidstærke og lette at arbejde med. Det samme gælder *Lærred* og *Shirting*. Men *Skind* er og bliver dog Nummer Et.

Naar de gode Skindsorter forhaabentlig snart igen kommer paa Markedet, lønner det sig at vælge prima Kvaliteter, dels af Hensyn til Indbindingens Styrke og Bindets Udseende og dels af arbejdsmæssige Hensyn, idet de gode Skindtyper er langt de letteste at arbejde i. Man kan indbinde en Bog helt i Papir, helt i Lærred, eller helt i et af Erstatningsstofferne, men naar Skind anvendes plejer man at nøjes med Skindryg og -hjørner og benytte Papir til Bogens Sider. Det er som nævnt et saadant Bogbind, "Min Hobbybog" vil beskrive.

Den godt indbundne Bog.

Paa Skindets Skærfning og paa Falsen og Bogens Opluk kendes den dygtige Bogbinder! Det er meget vigtigt at være omhyggelig med og give sig god Tid til Arbejdet med Indbindingen. Nemmest at skærfe er *oversøiske Gedeskind, Oasis, Niger, Maroquin* og *Capeged*, medens *Faare-* og *Kalveskind* kan være drilagtige og sjældent giver den glatte, jævne Kødside (Vrangen), der betinger det ulastelige Skindbind.

Naar man har indbundet sin første Bog, bør man gaa den kritisk efter — *Beskæring, Formering, Ryg, Snit* og *Skærfning* — det kritiske Øje vil da hurtigt opdage eventuelle smaa Skavanker, og næste Gang maa man specielt have Opmærksomheden henvendt paa alle Fejlkilderne. Hvis en Bog er velindbundet, skal den kunne staa fuldkommen fast og vinkelret paa Bordpladen, naar den stilles med Ryggen opefter, og hvis Bogen lægges paa Bordet, skal Bindet kunne lukkes let op og ved sin egen Vægt falde ned mod Bordpladen.

Redskaberne.

En Forudsætning for at opnaa de helt gode Resultater er — bortset fra Erfaringen og det rette Haandelag — at der benyttes prima Værktøj og gode Materialer. *Presse, Hølv* og *Heftelade* skal være i Orden, og *Knivene* altid skarptslebne. *Klister* og *Lim* maa være frisklavet, og Limen skal være *varm*.

Her kan selvfølgelig kun gives en kortfattet Oversigt over Indbindingens forskellige Faser. For Læsere, der faar Lyst til at tage Bogindbinding op som Hobby, henvises til den i Slutningen af denne Artikel anførte lille Fortegnelse over dansk Litteratur om Emnet. Forinden skal blot nævnes, at det nødvendige Værktøj, der skal anskaffes, omfatter:

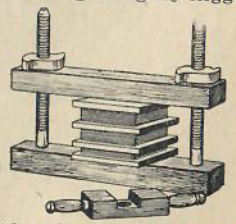
1 Bogpresse, 71 cm.
1 Heftelade med 5 Heftekroge.
1 Beskærehølv med rund Staalkniv.
1 Haandsav med Ryg.
1 Flosseplade.
1 alm. Hammer.
1 Falshammer.
1 »Saddel«.
1 Sprænggitter.
2 Formerlinealer, smal og bred.
1 Papirkniv.
1 Formerkniv.
2 Skærfeknive (en alm. og en »fransk«).
1 Falseben.
1 Limpotte.
2 Pensler.
6-8 Pressebrædder, 16 × 26, 18 × 26, 25 × 34 cm.

Dette Materiale kan i Dag faas for ca. 125-150 Kr.; hertil kommer et lille Lager af Skind, Papir, Pap, Heftetraad etc., saaledes at Startomkostningerne kan anslaas til ialt et Par Hundrede Kroner.

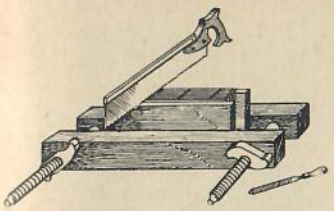
Gennemgang af Arbejdet.

1) Man begynder med at rive Omslaget af Bogen, derefter overskæres alle Heftetraadene (inden i Arkene), og Arkene skilles fra hverandre. Med en stump Kniv skrabes Limen af Arkene, og disse efterses for eventuelle Fejl. Bilag renses og klistres paa Papir- eller Lærredsstrimler (Fals), der er ca. 1 cm brede og lige saa lange som Bogen er høj.

2) Arkene og Bilagene lægges nu i

3 løse Bøger lagt i Pressen.

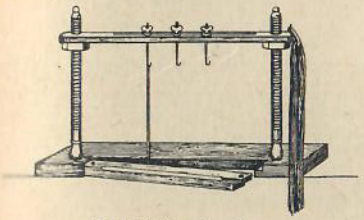

Arkene indsaves.

den rigtige Rækkefølge *(kollationeres)* og rettes ud, hvis de er blevet skæve ved tidligere Læsning. Derefter spændes den løse Bog stramt ind i *Pressen*, hvori den skal ligge et Døgn.

3) Arkene spændes ud af Pressen og første og sidste Ark tages fra. Resten spændes ind igen, saaledes at nogle Millimeter af Arkenes Ryg ligger udenfor. Med en lille Sav, hvis Tykkelse svarer til Heftesnorens Tykkelse, saves Riller ind i Arkene som vist paa Tegningen. Der gaas eventuelt efter med en tynd trekantet Fil. De to yderste Riller skal dog ikke saves saa dybt, da der ikke skal ligge Heftesnor nede i dem.

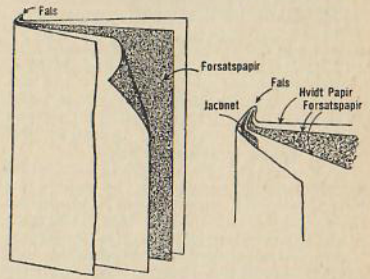
Antallet af Heftesnore varieres noget efter Bøgernes Format, men man bør ikke benytte færre end 4 (dvs. 6 Indsavninger ialt) ved Bøger over 20 cm's Højde.

Hæfteladen trædes.

4) *Hefteladen*, der ses afbildet her, opspændes ved at sætte en Knude fast i Revnen forneden og binde Snoren fast til Krogen foroven. Snorene strammes ved at spænde Møtrikkerne paa Krogene. Arkene lægges nu ind i Hefteladen og Snorene indstilles, saa de staar lige ud for Indsavningerne.

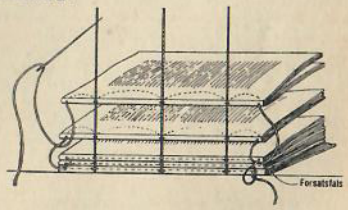
5) Forsatspapiret, som ses paa Tegningen, skæres til i samme Højde som Arkene og ca. 1 cm bredere. Et Stykke *Jaconet* (kraftig Gaze) klistres langs en 2 mm bred Stribe ved Forsatsens Ryg. **Bemærk: Klistring** *sker med Tapetklisterpulver, opløst til en lind Grød i koldt Vand.* **Limning** *med Snedkerlim opvarmet i Vandbad.* Et hvidt Stykke

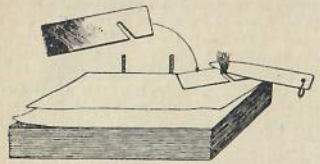
Forsatsen.

Papir skæres til i Bogens Højde og med det ene Blad saa bredt som Forsatsbladene og det andet Blad ca. ¾ saa bredt. Dette Ark lægges uden om Forsatsarket. Nu bukkes Arkene som angivet paa Tegningen (bort fra det korteste af de hvide Blade).

Det ene Sæt Forsats lægges i Hefteladen og det sidste Ark af Bogen lægges ind i Ombøjningen i Forsatsen. Heftenaalen trædes med Heftetraad (No. 16 til svært Papir og 20-30 til alm. Romanpapir), og der sys, som Tegningen viser. Der lægges nu Ark paa efterhaanden, indtil første Ark og første Forsats sys (heftes) paa samme Maade som sidste Ark med Forsats. Er der Bilag i Bogen, klistres Falsen, der er klistret paa, paa det Ark, det skal heftes sammen, saaledes at det sys samtidig.

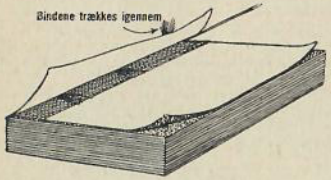
Bogen hæftes.

»Bindene« flosses.

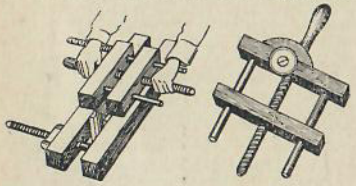
7) Heftesnorene, der danner de saakaldte *Bind*, klippes over ca. 3 cm fra »Bogen«, og Enderne flosses op med *Falsebenet* mod Flossepladen. Enderne trækkes med en Naal gennem det smalle hvide Stykke Papir.

8) Forsatsens Fals mellem henholdsvis første og andet Ark og sidste og næstsidste Ark klæbes fast henholdsvis til andet og næstsidste Ark. »Bogen« lukkes sammen og Ryggen og Overkanten stødes mod en Bordplade indtil Arkene ligger rigtigt. Med en Pensel gnides et tyndt Lag Lim godt ind i Ryggen, især godt ind i Indsavningerne. Bogen tørrer nu (endelig ikke i Pres).

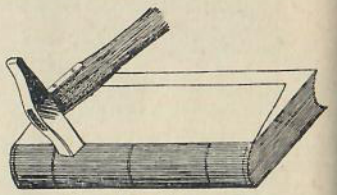
Bindene trækkes igennem.

9) Bogen spændes i Pressen og beskæres paa Siden (foran) med *Beskærehøvlen*. Beskær saa lidt som muligt, pas paa eventuelle Bilag, hvor Billederne ikke kan taale ret megen Beskæring. *Beskæringen skal naa ind til alle Bogens Blade.*

Beskæring paa Forkanten med Bogbinderhøvl.

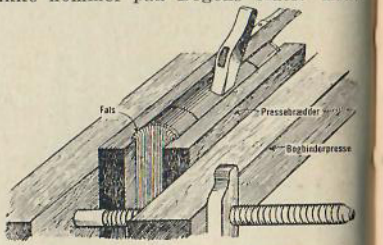
Ryggen rundes med Hammeren som vist paa Tegningen, spændes i Pressen mellem to Papstykker (af Hensyn til Falsen) og beskæres for neden og derefter for oven.

Bogen bankes rund.

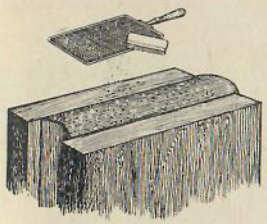
10) Bogen anbringes i Pressen mellem to Presseplader saaledes, at der er 3—4 mm Afstand mellem Ryggen og Pressepladens Kant, og med Hammeren bankes Ryggen, der skal være fugtet med en lille Smule Vand, helt ned til Pressepladen. Der indgnides eventuet igen et tyndt Lag Lim for at sikre, at Limen er trukket godt ind. Overflødig Lim tørres let af med lidt Papir, og Bogen tørrer Natten over.

11) Vil man farve Snittene, spændes Bogen i Pressen. Bogen skal ligge en lille Smule inde i Pressen, saa Farven ikke kommer paa Bogens Sider. Lidt

Der bankes Fals paa Bogen.

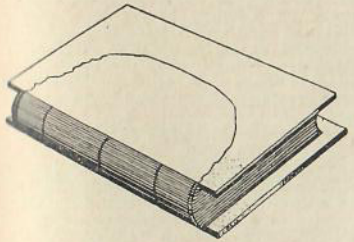
Farve — f. Eks. *Anilinfarve* — opløses i Vand og smøres paa Snittet med en Svamp. Pas paa ikke at komme saa meget paa, at Farven suges langt ind i Papiret. Farven kan ogsaa »sprænges« paa med en Tandbørste, som gnides med let Haand mod *Sprænggitteret*. Man bør øve sig først f. Eks. over en Avis. Snittet kan og-

Snittet sprænges.

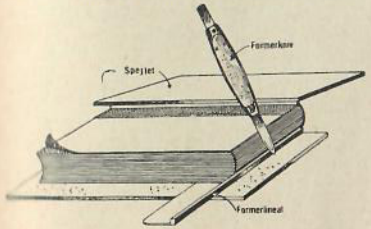
saa forgyldes, men det bør man lade en Forgylder gøre.

12) Pap (graat, No. 10-16, almindeligvis No. 12) skæres til med et rent og lige Snit mod Falsen (Ryggen), mod de øvrige Sider skal Pappene være et Par cm større end Bogen. Pappenes Indersider opfores med (paaklistres) et Stykke tyndt Karton, Tykkelsen sva-

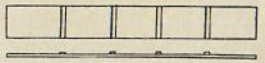
Pappen paasættes.

rer nøjagtigt til Falsens Dybde. Naar Karton'erne er klistret paa, tørres Pappene med Kartonsiderne mod hinanden i nogle Minutter i haardt Pres

Bogen formeres.

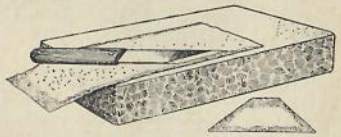
og derefter imellem to løse Brædder. Pappenes udvendige Side paasmøres Klister som vist paa Tegningen, og de opflossede »Bind« (der er stukket igennem det hvide Blad) klistres til, og det hvide Blad trykkes stramt ned i Klistret. *Pappet skal sidde fast op til Falskanten.* Naar begge Pap er klistret paa, skal Bogen ligge i Pres Natten over. Næste Dag rives de løse Ender af det paaklistrede Papir saaledes, at Overgangen fra Pap til Papir ikke mærkes.

Løsryg (forfra og i Profil)

13) Med en Formerkniv (eller alm. Papkniv) skæres Pappene nu til efter Formerlinealen. Formeringen bør være lige stor paa alle tre Sider. Paa Hjørnerne ind mod Ryggen skæres Spidsen af saaledes, at Snittet lægges fra Skæringspunktet mellem Falsen og Papiret skraat opad med en Vinkel paa 45°.

14) Man paaklistrer nu først *Kapitælbaand* foroven og forneden paa Ryggen og derefter limes et Stykke Karduspapir paa. Kapitælbaandet skal

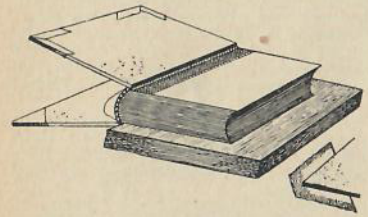
Rygg og Hjørner skærfes.

have samme Bredde som Ryggen og den farvede Del af Baandet skal sidde lige over Snittet. Til tynde Bøger er det nok at paalime et Stykke Karduspapir, til større Bøger bør man sætte to Stykker paa; det første Stykke behøver ikke at være længere end Afstanden mellem Kapitælbaandene, det andet skal have samme Længde som Bogens Ryg.

15) Der tilskæres nu et Stykke Pap (No. 40 eller 50) i Ryggens Bredde. Højden skal være som Bogen + Formeringen, dvs. Papsidernes Højde. Dette Pap kaldes Løsryggen. Den kan forsynes med kunstige »Bind« ved at man limer smalle Strimler Pap af en

Tykkelse svarende til de Ophøjninger, man ønsker Bindet skal have. Som Regel regner man med fire Bind. Paa Tegningen ses Bindenes Inddeling af Ryggen i Felter. For at faa Skindet til at falde smukt til, bør man, efter at Strimlerne er tørret paa, skære dem lidt skraat ned i Over- og Underkanten.

16) Nu undersøger man et Skindstykke for at finde et saa fejlfrit Stykke som muligt til Ryggen. Rygstykkets Størrelse: Højden som Løsryggen + ca. 1½ cm baade for oven og for neden til at slaa ind om Løsryggen. Bredden som Ryggen + ¼ à ⅓ af Bogens Bredde til begge Sider. Skindhjørnerne, der dog kan undlades, men bør medtages, da de styrker Bindet paa de mest udsatte Steder, skæres ud som det vil fremgaa af Tegningen. Hvor store Hjørner man vil have er en Smags Sag.

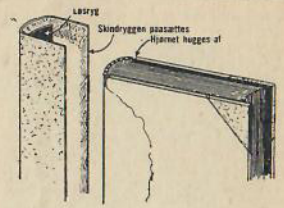

Hjørnerne paasættes.

Skindstykkerne skal nu skærfes (gøres tynde) langs Siderne. De Sider, der skal slaas ind omkring Pappet skærfes mellem 2 og 3 cm ind, de øvrige Sider 1-2 cm. Skindet lægges paa et glat, haardt Underlag (en Litografsten, et Stykke Marmor el. lign.) med Vrangen opad. Med *Skærfekniven* snittes nu mod Randen, saaledes at Skindet faar en umærkelig Overgang fra den uskærfede Del ud mod Randen, der skal være papirtynd. Det kræver megen Øvelse at skærfe ordentligt. Man kan lette Skærfningen noget ved at fugte Vrangen af Skindet lidt.

17) Hjørnerne klistres paa først, og Bogen lægges til Tørring med Pappene bøjet helt tilbage.

Hele Skindstykket til Ryggen smøres godt med Klister og Løsryggen fugtes med Vand for lettere at lade sig bøje og lægges ind nøjagtigt paa Midten af Skindet, der lægges ind paa Bogens

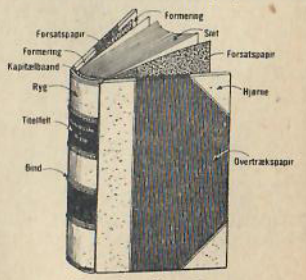
Skindryggen paasættes.

Ryg og gnides godt til Papsiderne. Skindet presses derefter ned paa Løsryggen, saa Bindene tegner sig skarpt og Skindet ligger glat over hele Ryggen. Der tørres ca. 1 Time.

Bogens Ark tages nu i venstre Haand og holdes, saa Pappene falder ud paa Bordet. Man kan nu komme til at lægge Skindet ind om Pap og Løsryg (Pappene blev jo ikke klistret til i hele Bogens Højde). Falsebenet er velegnet til at trykke Skindet til med. Er Klistret blevet tørt, smøres lidt paa med en Finger. Bogen lukkes sammen og tørres mellem et Par løse Brædder. Naar Bogen er tør (Natten over) aabnes den og den skraverede lille Trekant Skind skæres ud og fjernes.

18) Overtrækspapiret skæres til, saaledes at det kan bukkes ca. 1,5 cm ind over Pappet, og saaledes at det kun lige dækker Skindenes Rande. Pas paa at alle fire Hjørner bliver lige store. Papiret limes paa med tynd Lim, og Bogen tørres i Pres et Par Timer.

19) Med en skarp Kniv skæres Papir og Skind indvendigt paa Pappene lige af, og et Stykke Papir af samme Tykkelse som Overtrækspapiret limes

Den færdige Bog.

paa lige ind til Skind- og Overtrækspapirranden og helt ind til Ryggen, dels for at Pappet ikke skal kaste sig, og dels for at faa en jævn Overgang. Bogen tørres igen i Pres.

20) Bogen lukkes helt tilbage, og man lægger Arkene paa en Pressepladе, saaledes at Falsen støtter mod Pressepladen. Man støder Pappene til saaledes, at Falsene for oven og for neden staar lodret over hinanden. Jaconetstrimlen løfte op, og tynd Lim stryges paa Forsatsen. Jaconetten lægges ned, og der stryges Lim ovenpaa indefra udefter. Forsatsbladet lægges over paa Pappet, først trykkes det ind mod Pappets Kant inde ved Ryggen og glattes derefter (fra Ryggen udefter) ned mod Pappet. Bogen vendes om, og samme Proces gentages. Bogen tørres nu i denne Stilling i ca. 2 Timer, hvorefter den lukkes og lægges helt ind mellem Pressepladerne og sættes i Pres Natten over.

21) Bogen skal nu forgyldes, farvetrykkes eller blindtrykkes, men denne sidste Proces skal man lade en Forgylder eller Bogbinder foretage.

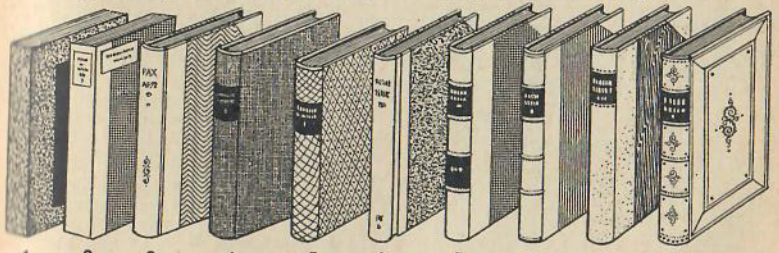
Bog- og Bindtyper.

Man skelner mellem Halv- og Helbind. Halvbind har Ryg og Hjørner af et eller andet Materiale, f. Eks. Lærred eller Skind, medens Bindets Sider er betrukket med Papir.

Helbind bestaar af Bind overtrukket over det hele med Papir, Lærred, Shirting eller Skind.

Bogbinderens Rubricering af de forskellige Bindtyper ser saaledes ud:

1. **»Uindbunden Bog«:** Hæftet Bog med Kartonomslag.
2. **Stifthæftet:** Papbind helt overtrukket med Papir eller forsynet med en smal Shirtingsryg. Bog og Pap er her lige afskaaret uden Formering. Ingen Forgyldning, men en paaklæbet Papiretiket paa Ryg eller Side, hvorpaa Titlen er trykt.
3. **Papbind:** Bind med Shirtingsryg og Hjørner. Paa Siden mønstret eller marmoreret Papir. Pappet danner en Formering. Præget Titel paa Ryggen.
4. **Shirtingsbind:** Samme Teknik som foregaaende, men Bindet h e l t overtrukket med Shirting.
5. **Papirsbind:** Samme Teknik som foregaaende, men helt overtrukket med Papir.
6. **Vælskbind, lavfalset:** Bind med Ryg og Hjørner af Skind. Paa Siden Papir eller Shirting. Et meget anvendeligt Biblioteksbind med enkel Teknik. Paa Ryggen Titel m. m. i Guld.
7. **Vælskbind, dybfalset:** Samme Bind som foregaaende, men solidere og bedre Teknik, hvor bl. a. Falsen er banket ned som et Leje for Pappet samt ophøjede Bind.
8. **Franskbind:** Som Vælskbind, men bedre udstyret ved Anvendelse af Chagrin eller Gedeskind.
9. **Franskbind, glat Ryg:** Samme Teknik som foregaaende, men med glat Ryg.
10. **Skindbind,** Læderbind eller Helbind: Samme Teknik som de tre foregaaende, men helt overtrukket med Skind, og eventuel Forgyldning eller Blindtryk paa Siden.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Dansk Faglitteratur: H. Køhler og Vald. Madsen: Lær at indbinde Bøger. N. Norvil: Praktisk Haandbog i Bogbinderi. Ingeborg Børjeson: Indbinding af Bøger. Esli Dansten: Bogsamlerens Bog.

FRIMÆRKER

Om at samle paa Frimærker.

6. Maj 1840 udsendtes Verdens første Frimærke, det engelske, sorte **One Penny Mærke** med Dronning Victorias Billede udført efter en Medalje, der var præget i Anledning af hendes Tronbestigelse i 1837.

Verdens første Frimærke, udsendt i England 6. Maj 1840.

Det var en skotsk Bogtrykker *James Chalmers*, der var fremkommet med Forslag til et Frimærke trykt paa gummeret Papir, som skulde stemples, saa Mærket derved blev ugyldigt, men det blev *Rowland Hill*, der ved at optage Chalmers Opfindelse i sit Forslag til en engelsk Postreform fik den bragt ud i Livet.

Rowland Hill blev senere Oversekretær i Postdepartementet, og da han døde, blev han bisat i Westminster Abbey Side om Side med Dampmaskinens Opfinder James Watt.

Det varede noget, før andre Lande fulgte efter og udstedte Frimærker. De schweiziske Kantoner Zürich og Genf kom først og samme Aar, 1843, Brasilien. 1847 kom De forenede Stater med og hurtigt fulgte alle de større Stater efter. Danmark var det første skandnaviske Land, som indførte Frimærket (1851), Norge og Sverige i 1855 og Finland i 1856.

I Løbet af de første halve Snes Aar blev udsendt 64 forskellige Frimærker i hele Verden, omkring 1900 var man oppe paa ca. 16.000, og nu ligger Tallet nok over 100.000.

Hurtigt opstod Tanken om at samle disse brugte Mærker og ordne dem landevis efter de forskellige Udgaver. I »*Times*« fremkom allerede i 1841 en Annonce indrykket af en Dame, der ønskede at købe brugte Frimærker — ganske vist til at tapetsere et Værelse med! Men d. 22. Marts 1851 stod i »*Family Herald*« den første virkelige Frimærkeannonce, hvor en Samler averterede efter Frimærker.

En bestemt Opfinder af Frimærkesamlingen kan man ikke nævne. Mange forskellige Mennesker synes at have haft den samme Idé med disse smaa, farvede Papirstykker, der var klæbet paa Brevene.

De første Frimærker i Skandinavien: Norge og Sverige 1855, Finland 1856 og Danmark 1851.

Hvorfor samle paa Frimærker?

Vel først og fremmest fordi det er morsom og afvekslende Underholdning, der i allerhøjeste Grad taler til ens Fantasi.

Tænk, hvor vidt berejst mange af Frimærkerne er, hvad har de ikke oplevet undervejs, og hvad fortæller deres Billeder dog ikke. Hele Verden lige ind i Stuen med disse farvestraalende, smaa Budbringere.

Man faar udviklet sin Ordens- og Farvesans, og tvinges til at søge Oplysninger paa mange Omraader og om mange Ting. En Frimærkesamler lærer gennem sine Frimærker meget om mange Lande. Man kommer i Bytteforbindelse med de mest forskellige Mennesker udover den ganske Jord. Man har en Samlerfornøjelse og Besidderglæde, som ingen kan tage fra en, og man lærer at bære Skuffelser og Ærgrelser med oprejst Pande.

Hvad skal man samle paa?

Er man Begynder er det det eneste rigtige at være **Generalsamler**, d.v.s. at samle alle Frimærker, som kommer indenfor ens Rækkevidde. Vælger man saa senere et snævrere Omraade for sin Samlerinteresse, kan man enten vedblive som en Afveksling at passe Generalsamlingen, eller bruge løs af den som Byttemateriale.

Men man maa være klar over, at som Generalsamler kan man ikke faa en komplet Samling. Der vil være tomme Pladser, som man aldrig kan faa udfyldt, og det bliver maaske netop Aarsag til, at man vælger et eller flere afgrænsede Omraader, hvor man kan faa en (næsten) komplet Samling.

Det kan være enkelte Lande, man særlig kaster sin Kærlighed paa, eller bestemte Tidsafsnit, f. Eks. Tyskland til 1914 eller fra 1914 til 1945. Eller man gaar paa Langfart og vælger Lande som Mexico eller Japan.

Luftpostmærker.

Man kan dyrke Luftpostmærkerne som Speciale og kan følge hele Luftfartens Udvikling gennem de forskellige Landes Frimærker. Der er Ballonmærker fra Brasilien til Ære for *Santos Dumont*, der foretog Ballonopstigninger i Frankrig i 1898 og kom ind paa Spørgsmaalet om styrbare Luftskibe. Han vandt den 19. Okt. 1901 en Præmie paa 100.000 Francs for at flyve rundt om Eiffeltaarnet en halv Time med sit Luftskib.

I 1898 begyndte Grev Zeppelin at arbejde med sine Luftskibe, den første Zeppelin Flyvning fandt Sted i 1900, og en Mængde Frimærker er udstedt i Forbindelse med Zeppelinernes mange og lange Flyvninger.

Ogsaa Stratosfære Udforskningen er kommet paa Frimærker.

U. S. A. har i 1928 udsendt et 2-Cent Mærke til Erindring om *Orville Wright*, der den 17. December 1903 som det første Menneske foretog en Flyvning med en Flyvemaskine. Hele Turen varede kun 12 Sekunder, men inden Dagen var gaaet, var Rekorden oppe paa 59 Sekunder og en tilbagelagt Strækning paa 300 Meter.

Først 3 Aar efter kom man med her i Europa, hvor Ellehammer den 12. September fløj 42 Meter i en Meters Højde. Ellehammer er ikke kommet paa Frimærker, men det sker maaske i 1956 paa 50 Aarsdagen for den første europæiske Flyvning foretaget af en Dansker.

Derimod kom der et Frimærke i 1943 i Anledning af Det danske Luftfartselskabs 25 Aars Fødselsdag. Det er Verdens ældste Luftfartselskab, og derfor ogsaa nok et Frimærke værd.

Ogsaa Flyvningerne over lange Distancer har faaet deres særlige Mærker. New Foundland udsendte i 1931 et Luftpostmærke med et Kort over de historiske Atlanterhavsflyvninger, der indtil da var foretaget. Det fortæller om nogle af de første Mænd, der viste det Vovemod at begive sig ud paa denne farlige Flyvning — *Hawker, Alcock, Brown, Lindbergh, de Pinedo* og andre. Maaske kun Navne idag, men Flyvningens dristigste Mænd var de engang.

Saaledes kan blot nogle faa Frimærker i Luftpostsamlingen fortælle Historie.

Motivsamlingen.

I de senere Aar er en hel ny Maade at samle paa dukket op. Man holder sig ikke til de enkelte Landes Frimærker, men gaar paa tværs og samler Mærker med det samme Motiv i Mærkebillederne.

Interesserer Samleren sig for Teknik, samles der paa Frimærker med Broer, Dæmninger, Tog, Skibe, Radio, Bygningsværker o.s.v. Ofte kan man følge hele Udviklingen ved at se paa disse Billeder, f. Eks. fra Naturfolkenes Kanoer og Baade over Sejlskibene for at ende med vor Tids Oceandampere. Fra Kafferkraalen eller visse Folkeslags primitive Mudder- og Rørhytter til Glas- og Staalpaladset Central Telegrafstationen i Moskva, typisk for den moderne Arkitektur.

Alverdens Dyr har sat hinanden Stævne paa Frimærkerne. Der er *Myreslugere* og *Okapier, Dværgflodhest* og *Tapir, Fugle* med de forunderligste Navne, *Insekter* og *Krybdyr*. Plante-

riget er knapt saa righoldigt repræsenteret, men man træffer dog ogsaa paa mange interessante Mærkebilleder indenfor dette Omraade.

Sportsmanden anlægger maaske en Sportssamling; den vil tælle ikke saa faa Frimærker. Der er Erindringsfrimærker fra de forskellige Olympiske Lege og fra enkelte Sportsstævner, fra Spejderjamboreer, Skimesterskaber, Fodbold, ja der er næppe den Sportsgren, som ikke er kommet paa Frimærker.

Mærkelige Folkeslag, deres Beskæftigelser, Livsvaner og Livsvilkaar er noget for Etnografen, og man kan endda gaa til en saa stor Yderlighed, som Damen, der havde en Samling, der udelukkende viser de forskellige Haarfrisurer, der findes paa Frimærker, og Optikeren, der udelukkende samlede paa Frimærker med Portræter, der havde Briller paa!

Iøvrigt bærer langt de fleste Frimærker et Portræt, i Virkeligheden er der saa mange, at man maa vælge bestemte Grupper som sit Speciale. Statsoverhoveder, Forfattere, Malere, Opfindere; og har man Musikinteresse falder en Samling »musikalske« Frimærker ganske naturligt. Baade Klassikerne og nyere Komponister er repræsenteret. I Tilgift faar man endda af og til Noder med paa Mærkerne, f. Eks. de to første Takter af Mozarts Ouverture til *Don Juan*, endda med en lille Trykfejl i Nodegengivelsen. Paa det finske Sørgefrimærke for Præsident *Kallio* fra 1911 ser man Præsidenten gaa med blottet Hoved langs Fronten af et stort Militærorkester, og saa fint er Mærket udført, at man kan se de forskellige Instrumenter. For at man ikke skal være i Tvivl om, hvilken Melodi, Orkestret spiller, er de første Takter af *Bjørneborgernes March* aftrykt over Orkestret.

Til Frimærkeudstillingen i Wien i 1933 udsendte Østrig et smukt Mærke, hvor man under Billedet paa Frimærket faar en hel Melodi — en lystig Posthornsfanfare.

Iøvrigt er Posthornet det Musikinstrument, der hyppigst er afbildet paa Frimærker, for det er jo ikke blot et Slags Bomærke for Postvæsenerne, men et virkeligt Instrument, hvorpaa man ikke blot kan blæse Signalerne og muntre Melodier, som det blev brugt i gamle Dage; der er nu Komponister, som har skrevet hele Musikstykker for Posthorn.

Hvordan faar man Materiale til Samlingen?

Man beder Slægt og Venner gemme Frimærkerne fra de Breve, de modtager, og kender man nogen, der er »noget« paa et Kontor, hvor Mærkerne ellers gaar i Papirkurven, er man godt hjulpet. Man kan ogsaa begynde med at købe en Pakke med en Portion Frimærker fra hele Verden, en Pakke med omkring 1000—2000 Mærker vil vist passe for de fleste. Senere kan man forøge Samlingen med »Landesæt« og med de enkelte Mærker, der stadig mangler, hvis ens Pengepung da tillader det.

Skal der ryddes op i Skuffer, paa Pulterkamre eller i gamle Arkiver, gælder det om at være med. Der kan endnu gøres gode Fund, men som Regel bør man ikke fjerne gamle Mærker fra Kuverterne, hvor de hører til uden at have raadført sig med en erfaren Samler.

Har man faaet flere Eksemplarer af samme Frimærke, har man Byttemateriale, som kan bruges til at forøge Samlingen med.

Naar man køber Frimærker, skal man gaa til Forretninger, der garanterer for Mærkernes Ægthed, og hvor man har Forstand paa det, der sælges. Man bør ogsaa raadføre sig med mere erfarne Samlere, til man selv kan staa paa egne Ben.

Fra første Øjeblik bør man være kritisk med det Materiale, man erhverver sig. Saml kun paa fejlfri Mærker. De maa være hele, ikke have Pletter af Fedt, Farveblyant el. lign. Pas paa reparerede Mærker. Der findes »Frimærkehospitaler«, hvor iturevne og tilskadekomne Mærker istandsættes, saa det næsten ikke er til at se.

Pas ogsaa paa Forfalskninger. »Frimærkefabrikanter« har i vore Dage en saadan Færdighed i at efterligne de ægte Mærker, saa selv Fagfolk kan narres.

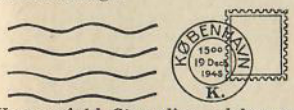
Mærkerne skal have lige meget hvidt Papir paa alle fire Sider udenom Mærkebilledet, og Mærkets Rand maa være hel. Takkede Mærker maa have alle Takker i Behold og i hel Stand. Kravet om bred Margin paa ikke-takkede Mærker maa der ikke slaas af paa, hvor Mærket findes baade i takket og utakket Udgave. Det hænder

nemlig, at »man« klipper Takkerne af et Mærke for at give det Udseende af, at det er den utakkede Udgave, der maaske er baade dyrere og sjældnere.

Disse Fordringer til Frimærkerne, man vil have i sin Samling, bør man lige fra Begyndelsen ikke slaa af paa og altid huske, naar man køber eller bytter Mærker.

Brugt eller ubrugt.

Blandt Samlere opstaar ofte Diskussion om man skal samle paa brugte eller ubrugte Mærker. Nogle hævder, at kun afstemplede Frimærker har Samlerberettigelse, fordi Stemplet er en Garanti for at de har været anvendt efter deres Bestemmelse i Posttjenesten. Men samtidig maa det indrømmes, at ustemplede Mærker jo ogsaa er »postale« og pynter mere i en Samling end Mærker, der bærer et Poststempel, selv om dette er anbragt meget omhyggeligt paa Mærket og ikke dækker mere af Billedfeltet end højst nødvendigt.

Hensynsfuld Stempling ødelægger ikke Mærkerne.

Generalsamleren har ikke anden Udvej end at samle brugt. Det modsatte vilde stille overvældende Krav til Pengepungen. En Udvej er ogsaa at samle brugte Mærker, hvor de er de billigste og ubrugte, hvor Prisen er fordelagtigst, men det giver let noget uroligt over Samlingen, hvis man ikke anlægger samme Linie for det enkelte Land.

Frimærkernes Rensning.

Et Frimærke *maa aldrig rives* af det Underlag, det er klæbet paa. Gør man det kan der opstaa tynde Pletter paa Mærket, der ser ubeskadiget ud paa Forsiden, men holdes det op mod Lyset, viser den tynde Plet sig straks, og Mærkets Værdi er nedsat betydeligt.

Mærkerne klippes af Konvolutterne uden at man gaar for nær ved Takningen, saa den beskadiges. Konvolutpapiret, gamle Hængsler eller Rester af Gummi fjernes ved at »vaske« Frimærket. Paa ubrugte Frimærker afvaskes Gummien dog aldrig.

Den simpleste Maade at vaske brugt Frimærke paa, er at lægge det med Billedsiden opad paa Vandet, der gerne maa være lunkent. Naar Papiret har løsnet sig, bør Mærkerne ligge endnu et Par Minutter paa Vandet, for at Gummien ogsaa kan opløses. Saa tages Mærket op og lægges med Billedsiden nedad paa et rent, *hvidt* Stykke Trækpapir eller Filtrerpapir for at tørre. Hvis Mærkerne vil krølle, kan de lægges i Presse mellem to hvide Blade i en Bog, men Mærkerne maa være helt tørre, og Mærker med Prægetryk maa ikke presses, da Præget enten helt kan forsvinde eller blive utydeligt.

Desværre er der en Del Mærker, som ikke taaler at komme ret meget i Berøring med Vand enten paa Grund af Farverne eller Papirets Kvalitet. Stærkt røde Farver især paa Mærker fra England og engelske Kolonier flyder let ud og kan derved ødelægge andre Mærker. Mærker trykt paa krideret Papir taaler heller ikke Vandbad. Kridtlaget oven paa Papiret vil opløses og forsvinde i Vandet, saa der kun bliver et Stykke hvidt Papir tilbage.

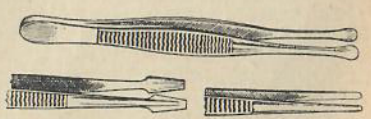
Saadanne »Vandskrækmærker« lægges med Billedsiden opad paa et godt fugtet Stykke Trækpapir og udsættes for et ganske let Tryk. I Løbet af kort Tid kan Papiret fjernes fra Mærket (aldrig Mærket fra Papiret).

Man maa iøvrigt passe paa, at Silkepapir fra forede Konvolutter ikke kommer med i Vandet, og heller ikke Papir med Blækstiftskrift eller Blæk, der vil afgive sin Farve til Vandet, hvorved Mærkerne vil ødelægges.

Iøvrigt bør der ikke lægges for mange Mærker i Bad samtidigt. Aldrig flere end at man kan holde Øje med hvert enkelt Mærke.

Mærkerne bestemmes.

Naar Mærkerne er tørre, bør de efterses kritisk og alle defekte Mærker

Forskellige Typer paa Frimærkepincetter.

udskydes. Frimærkesamlerens vigtigste Redskab, Pincetten, er en lille Gribetang af forniklet Staal. Frimærket bør kun tages med Pincet. Desuden bruges den til at fjerne Papirrester med fra Bagsiden af Mærkerne og til at bøje Frimærkehængslerne. Selv om man er nok saa forsigtig, kan der ske Skade ved at tage paa Mærkerne direkte med Fingrene, der kan komme Petter og Originalgummien kan faa Fingeraftryk, Takkerne kan beskadiges og der kan komme Knæk eller Folder paa Mærkerne. *Altsaa:* brug altid Pincet, naar der skal tages paa et Frimærke.

En Lup kan være god til at opdage smaa Forskelligheder i Mærkebillederne og finde mulige skjulte Fejl, men man skal ikke vænne sig til altid at kigge paa Mærkerne gennem Lup.

Under Gennemgangen af Mærkerne vil man maaske opdage at ogsaa Bagsiden af et Frimærke kan være interessant at se nærmere paa.

Letlands Frimærker under Papirmanglen i 1918 er trykt paa blankt Papir, skønt der paa Papirets anden Side allerede **var** trykt noget. Man kan finde Frimærker fra denne Stats første Aar trykt paa tyske Generalstabskort, Cigaretpapir, forskellige Nødpengesedler og Soldaterraads-Tirubelsedler. Da disse Mærker blev saa efterspurgte af Samlere, gik man videre og trykte Frimærker paa Tapetpapir og Marmeladedaasepapir m. v.!

Litauen udsendte ligeledes i 1918 en Serie Frimærker, der var trykt paa graat Papir, som stammede fra tyske Brødkort.

I Portugal udkom i 1895 Frimærker paa *St. Antonius af Padua's* 700 Aars Dag. Det er saaledes meget naturligt, at de bærer et Billede af den hellige Mand, men bag paa hvert Mærke er trykt en Lovprisning paa fem Linier paa Latin.

En Serie Mærker fra Montenegro fra 1943 har paa den gummerede Side nogle Strofer fra et gammelt montenegrinsk Digt trykt med de over tusind Aar gamle kyrilliske Skrifttegn.

Men hvordan finder man ud af, fra hvilket Land et Frimærke er og derefter dets Plads i Samlingen?

Den vigtigste Hjælp hertil er Frimærkets Indskrift, eventuelt dets Billede, hvis det f. Eks. er Landets Statsoverhovede, og ofte Møntangivelsen, idet man dog maa huske paa, at Møntsystemerne og Betegnelserne kan være ændrede i Tidens Løb.

Selv om Landets Navn er anført anderledes end det kaldes paa Dansk, behøver dette ikke at volde særlige Vanskeligheder. Hvad *Italia, España* og *Romania* betyder, ved alle, men at *Latvija* og *Lietuva* er *Letland* og *Litauen* skal man maaske nok først have at vide, og at SHQIPNI betyder *Albanien* og *Srba, Hrvata i Slovenac* er det samme som *Jugoslavien* (Serbien, Kroatien og Slovenien) er ikke helt let at klare i første Omgang.

Brugen af andre Alfabeter, f. Eks. det russiske, hvor *CCCP* skal læses *SSSR* eller det græske, hvor *ΚΡΗΤΗ* betyder *Kreta* kan ogsaa volde Vanskeligheder, men man lærer snart, hvordan Landets Navn ser ud i disse fremmede Skrifttegn. Værre er arabiske Skrifttegn, f. Eks. paa Tyrkiets Mærker, koptiske Tegn paa abessinske og de forskellige østasiatiske Alfabeter. Heldigvis staar Indskriften i de fleste Tilfælde ogsaa med vore almindelige Bogstaver paa disse Mærker, der ogsaa kan bestemmes ved forskellige Kendetegn, som gaar igen paa Mærkerne, f. Eks. Tyrkiets Halvmaane og Stjerne, Chrysantemumblomster paa Japans Mærker og den lille, spidstakkede Solskive paa de nyere kinesiske.

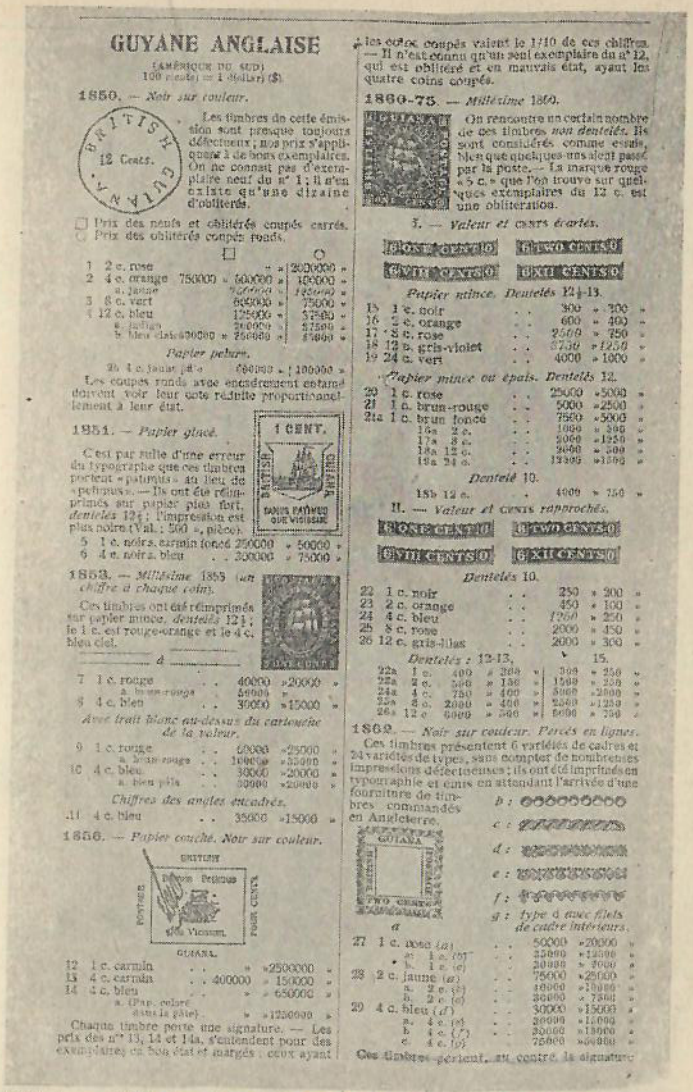
Der findes ogsaa Mærker uden nogensomhelst Indskrift, men det er ikke flere, end man med Lethed kan lære dem udenad.

Frimærkekataloger.

Hvor er nu Mærkets Plads i Samlingen blandt alle de andre Frimærker, som vedkommende Land har udsendt. Det maa et Frimærkekatalog hjælpe med til at finde ud af.

I Verdenskatalogerne er hvert eneste Frimærke omtalt, og af de allerfleste findes Billeder. Der oplyses om Mærket er trykt paa særlig **Papir**, dets **Trykmetode, Vandmærke, Takning, Farve og Form** og endelig dets Katalogpris anført først for ustemplede Mærker og derefter for stemplede. Desuden indeholder Kataloget mange nyttige Oplysninger, f. Eks. om Landenes Navne og forskellige Ord, der findes paa Frimærkerne, de almindeligst brugte Talord paa 6 Sprog, deriblandt Tyrkisk, Møntsystemer, Farvebetegnelser og Fagudtryk.

De tyske Verdenskataloger, **Senfs, Michels** og **Froedes,** kommer nok ikke

GUYANE ANGLAISE

Side af Cataloque de Timbres-Poste Yvert & Telier-Champion 1944. — Populært kendt under Navnet »Yvert«, som er hele Verdens Prisliste for Frimærkers Byttеværdi.

foreløbig, det franske **Yvert** med sine mange Billeder og gode Oplysninger er en tyk Bog paa ca. 1700 tospaltede Sider, men kommer kun i begrænset Oplag. Kendt er ogsaa **Stanley Gibbons** og **Scotts** paa Engelsk.

Danske Verdenskataloger findes ikke, men baade **Afa** og **Standard** Kataloget medtager foruden Skandinavien en Del europæiske Lande.

Papir og Vandmærker.

I Begyndelsen brugte man haandgjort Papir (**Bøttepapir**), der blev fremstillet af Klude, som efter en Sønderdeling og Blanding med Vand og forskellige Kemikalier blev hældt ud over en Ramme med Metaltraadsbund, hvorigennem Vandet blev presset fra Papirvællingen.

Senere gik man over til at fremstille Papiret af **Træmasse** tilsat forskellige Fyldstoffer og Lim. Den fintmalede Papirvælling blev bleget med Klor og ledet gennem forskellige Valser, der pressede Vandet fra, saa Papirmassen næsten blev tør. Træholdigt Papir, der udsættes for stærkt Lys, bliver let gult eller brunt. (Jfr. Avispapir).

Stribet Papir er forsynet med Vandlinier, der virker lysere, naar Papiret holdes op mod Lyset. Disse Linier løber parallelt ved Siden af hinanden lodret eller vandret eller i Krydsstribning.

I **Silketraadspapiret** er under Fabrikationen indlagt smaa Stykker Silketraade i Papirmassen. De er som Regel farvede. Denne Slags Papir er anvendt bl. a. til ældre Mærker fra Bayern, England og Schweiz.

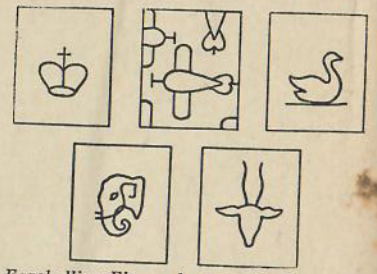
Krideret Papir er oversmurt med en hvid Masse for at gøre Trykket finere. Denne Masse opløses som nævnt, naar Frimærker trykt paa dette Papir kommer i Vand. Trykfarven paa krideret Papir smitter ogsaa let af mod den modsatte Side i et Album. Et tyndt Stykke Silkepapir lagt over saadanne Mærker forhindrer Afsmitningen.

Endvidere bruges forskellige andre Papirsorter til Fremstillingen af Frimærker, ligesom ogsaa farvet Papir anvendes.

Om Papiret er glat eller ru, tyndt eller tykt, blødt eller haardt maa man øve sig til at føle. De fleste Mærker er imidlertid trykt paa Maskinpapir af jævn og ensartet Tykkelse.

Vandmærket anbringes i den bløde Papirmasse, der under Tryk løber hen over et bestemt Mønster af tynde Metaltraade; herved bliver det færdige Papir tyndere paa de Steder, hvor Vandmærkemønstret har presset Papirmassen sammen. Vandmærket ses som en lys Aftegning i Papiret, naar det holdes op mod Lyset.

Ofte er det dog vanskeligt at faa Øje paa Vandmærket, naar Papiret er betrykt. Man maa saa ty til at

Forskellige Eksempler paa Vandmærker.

bruge en Vandmærkesøger, d.v.s. en sort Plade eller Skaal, hvor Mærket anbringes med Billedsiden nedad. Dryppes et Par Draaber rectificeret Benzin paa Papiret, vil Vandmærket træde tydeligt frem mod det mørke Underlag.

Som Regel er Vandmærket anbragt saa hvert Frimærke faar sit Vandmærke; Papiret kan ogsaa fremtræde

Vandmærkesøger.

med mangedoblet Vandmærke, saa hvert Frimærke faar flere hele og enkelte Brudstykker af Vandmærker.

Danske Vandmærker.

De danske Frimærker har indtil 1913 Kronevandmærke i tre forskellige Typer: Lille og stor og ny Krone. Til 1933 brugtes et mangedoblet Kors. Efter 1933 udsendes staalstukne Mærker paa Papir uden Vandmærke.

Trykmetoder.

Et vist Kendskab til de forskellige Trykmetoders Resultat er nødvendig

for at kunne holde de forskellige Serier Frimærker ude fra hinanden.

Ved **Bogtrykket** er det den ophøjede Del af Trykformen, der afgiver Farven, som presses ned i Papiret, hvorved Mærkebilledet ofte kan føles ophøjet paa Frimærkets Bagside. Trykformen fremstilles ofte over en Modercliché i det Antal Clicheer, der er nødvendige til et Ark Frimærker.

Til **Stentryk** eller **Litografi** anvendes en litografisk Sten, hvorpaa Frimærkerne tegnes, og hvor visse Dele af Stenen gøres modtagelig for Trykfarven. Hvert Mærke tegnes for sig, hvorfor litograferede Mærker, der forøvrigt ofte er noget uskarpe i Trykket, derfor kan vise forskellige smaa Afvigelser, selvom de stammer fra samme Ark.

Kobber eller **staalstukne** Mærker fremstilles ved Hjælp af en »Modergravure« af Frimærket, som ad mekanisk Vej og ved en ret indviklet Proces mangfoldiggøres paa en Trykplade eller Trykcylinder. Mærkebilledet ligger som Fordybninger i Cylinderen, der paaføres Farve, som atter fjernes undtagen i Fordybningerne. Papiret presses ned i disse farvebelagte Fordybninger og Farven lægger sig ovenpaa Papiret. Gravuretrykte Mærker er derfor altid ru at føle paa. Anvendes Kobbertryk staar Billedet blødere i Modsætning til det ret haarde Staalstik.

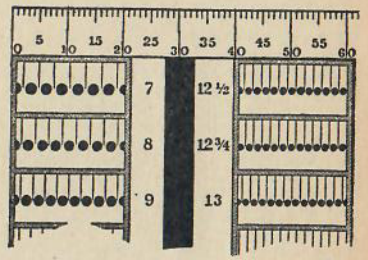
Mærkebilledet kan ogsaa overføres ad fotografisk Vej til Trykformen, der ætses, saa der fremkommer et **Dybtryk**, som giver fine og bløde Afskygninger og Overgange i Mærkets Farve. Trykkes Mærkebilledet paa en Gummivalse og derfra paa Papiret fremkommer Offsettrykket, der har den Fordel, at Gummidugen giver bløde Aftryk i en smuk og mat Tone selv paa ret groft Papir.

Ved **Relieftryk** paaføres en Del af Mærkebilledet ikke Farve, men presses ind i Papiret, saa der fremkommer et ophøjet Billede af f. Eks. et Vaabenskjold eller Portræt. Mærker med Relieftryk taaler som anført ikke at komme i Vand og skal i det hele taget behandles forsigtigt, for at de skarpe Kanter i Prægningen ikke skal gaa itu eller gøres flade under Pres i Albumet.

Takningen.

Frimærker trykkes med et bestemt Antal Mærker i hvert Ark. Det er derfor nødvendigt at kunne skille de enkelte Mærker i Arket let fra hinanden.

De ældste Mærker var utakkede og maatte klippes eller skæres fra hinanden. Men hurtigt gik man bort fra denne besværlige Metode og fremstillede gennemstukne Frimærker. Under Trykningen sættes en skarp ophøjet Rand ned mellem de enkelte Frimærkeklichéer. Den trykker gennem Papiret og Stikningen faar samme Farve som Mærket. Trykkes Mærke og Stikning hver for sig, bliver Stikningen ufarvet. Stikningen kan udføres som Punkter eller som buede og savtakkede

Brudstykke af en Takkemaaler.

Linier. Den særlige slangebugtede Stikning, som er anvendt til de ældre finske Mærker, gør det vanskeligt at faa disse Mærker uden at Takkerne er beskadiget.

Ved Perforeringen, som nu anvendes paa Frimærkearkene, trykker smaa, stumpe Staalpinde gennem Arket og ned i tilsvarende Fordybninger i en Underplade, hvorved de runde Huller mellem Mærkerne fremkommer.

Bruges Linietakning takkes de lodrette og vandrette Linier hver for sig, hvilket giver uheldige Hjørnetakker. Ved Kamtakningen perforeres den lodrette og vandrette Linie for hver Mærkerække samtidig, hvilket giver regelmæssige Hjørner. Hele Arket kan ogsaa perforeres paa en Gang. Dette foretages med de danske staalstukne Mærker, hvor 3080 Perforeringsstifter paa en Gang presses gennem Arkene, der indeholder 100 Frimærker.

Antallet af Takker for de forskellige Serier Frimærker skifter ofte. Som Maal for Takkernes Afstandsforhold har man valgt Antallet af Takker paa 2 Centimeter af Mærkets Rand. Siger

man, at Mærket er takket 12½, de nuværende danske Frimærkers Takning, vil det altsaa sige, at der paa 2 cm findes 12½ Takker. Undertiden har Mærkerne forskellig Takning paa de lodrette og vandrette Sider. Takning 14 × 13½ vil sige, at der er 14 Takker paa 2 cm af den vandrette Side, men kun 13½ paa den lodrette, idet den vandrette Side altid nævnes først.

Til Maaling af Takningen anvendes en **Takkemaaler,** hvorpaa Frimærket anbringes til de sorte Punkter paa Takkemaaleren falder nøjagtig i Mellemrummene mellem Frimærkets Takker.

Farver og Former.

De fleste Frimærker er trykt i en eller to Farver, og det vil næppe være vanskeligt at betegne Hovedfarverne ved deres rigtige Navn. Værre bliver det, naar der er brugt Farvenuancer. Fremgangsmaaden er her, at den sidste Angivelse i Farvebetegnelsen er Hovedfarven. Der er altsaa Forskel paa *blaagrøn* og *grønblaa* Farvebetegnelse. Særlige Farvekort, hvor de forskellige Farver og deres Afskygninger er vist, kan være en god Hjælp til Sammenligning med Mærkernes Farver.

Frimærker i 3 Farver er der ikke mange af og med 4 Farver er der kun nogle faa Stykker, som f. Eks. ½ centavo fra Panamarepubliken, hvor de 4 Farver har været nødvendige for at kunne gengive Statens Flag paa Frimærket.

En hel Gruppe for sig danner de Frimærker, der er trykt med skinnende Metalfarver — med Guld-, Sølv- og Broncefarver, som forøvrigt ikke er særlig modtagelige for Stempelsværten, der skal annullere Mærkerne, naar de er sat paa Postforsendelserne.

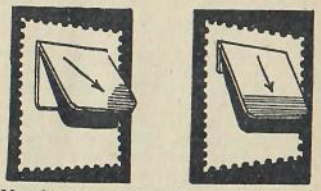
I Almindelighed er Frimærker **firkantede,** størst i Højden. Men der findes ogsaa runde, trekantede og andre Former.

De første **trekantede** Mærker udsendtes i 1853 i *Kap det gode Haab.* Senere fulgte andre Lande efter, f. Eks. Island. Runde Frimærker træffer man i *Afghanistan, Albanien, Finland. Rumænien* og mange andre Lande. Af andre Former kan nævnes rektangulære. *Tyrkiet* møder op med Mærker, der kan fremtræde baade som almindelige firkantede og med undertiden afrevne Hjørner som **ottekantede** Frimærker.

Album og Opsætning.

Begynderen bør anskaffe sig et Fortryksalbum af passende Størrelse, men man maa sørge for, at det bliver et Album, hvor der kun er Plads til Mærkerne paa den ene Side af Bladene. Anbringer man Mærker paa begge Sider af et Blad, ødelægges de let ved at gnide mod hinanden eller gribe ind i hinanden med Takkerne, saa de kan gaa itu, naar man blader i Albumet.

De mest anvendelige Albums har **løse Blade,** de saakaldte **Permanentalbum,** hvor Supplementsblade med Plads til nye udkomne Mærker kan sættes ind. **Skruebind** og **Springbind**

2 Maader at placere Frimærkehængsler: til venstre er Mærket klæbet stærkt fast til Hængslet, men kun løst i Albummet (kun den skraverede Plet fugtes): til højre er det modsatte Tilfældet.

kan ogsaa bruges, men de gaber efterhaanden, som de bliver fyldt med Mærker. Brug af **Album uden Fortryk** paa Bladene kræver en Del Erfaring og Øvelse og stadig Opslag i et Katalog, men man kan til Gengæld give Samlingen et mere personligt Præg.

Til at fastgøre Frimærkerne i Albumet bruges **Hængsler,** dvs. smaa Stykker Pergamentpapir, forsynet med syrefri Gummi. Med Pincetten bøjes de øverste Par Millimeter af Hængslet, der fugtes og anbringes øverst paa Mærket lige under Takningen. Resten af Hængslet fugtes derefter paa en lille Plet eller i Underkanten, og Mærket trykkes ned mod sin Plads i Albumet. Mærket kan let senere flyttes, hvis det er nødvendigt, dog først efter at Gummien er helt tør for at Albumbladet ikke skal beskadiges.

I et Fortryksalbum er det let at finde Frimærkernes rette Plads, indtil Albumet maaske viser sig at være for lille; saa maa alt udskiftes med et større eller man tager Springet og gaar over til fortrykløse Albumblade.

Danmarksside i det danske Stenderalbum.

Valg af rigtigt Frimærkealbum er et vigtigt Problem for Samleren. Der findes en Del billige Album med Fortryk for Begyndere, der samler paa hele Verden (Generalsamlere), men disse Album kan ikke rumme mere end en Brøkdel af de enkelte Landes Mærker. For Specialsamlere er de derfor uanvendelige. De store tyske Special-Album med Fortryk kan nu kun faas for Skandinavien, men uden Løfte om fremtidige Supplementer. I Danmark er der fremstillet et fortrinligt Special-Album for Skandinavien, og man maa haabe, at andre Lande efterhaanden optages i dette Album (Stender).

Mærkerne ordnes efter deres Udgivelsesaar i Serier, og indenfor hver Serie sættes de laveste Værdier først. Undertiden maa man lukke Øjnene lidt for den kronologiske Ordning til Fordel for Serieordningen. Det gælder f. Eks. den nye Udgave af de danske Kongemærker, der har afløst 3 forskellige andre Typer. De enkelte Værdier er kommet med Mellemrum og ind imellem er udsendt andre Mærker. Men Kongeserien fra 10—75 Øre bør sidde samlet.

Selve Opsætningen maa udføres omhyggeligt og med Ordenssans. Mærkerne maa sidde pænt i Rad og Række og ikke hoppe op og ned.

Fortrykksløse Albumblade er gerne kvadrerede, hvilket letter Anbringelsen af Mærkerne paa dem. Der bør ikke være for mange Mærker paa hvert Blad, og de bør grupperes om Bladets lodrette og vandrette Midterakser. Men ellers er der frit Spillerum for den enkelte Samlers Fantasi og Arbejde, og hvor meget man vil gøre ud af sin Samling.

Nogle Fagudtryk.

Frimærkesamlerne har deres særlige Fagudtryk, som kun de indviede er med paa. Her er nogle af dem.

Provisorier er foreløbige Mærker, hvis oprindelige Værdibetegnelse er ændret ved Overtryk, som f. Eks. 25 Øre blaa Karavel, der blev til et 4 Øres Frimærke. Udsendelsen af Provisorier kan skyldes, at man ved en pludselig Portoændring ikke kan naa at faa de nye Værdier færdige hurtigt nok. Eller man ligger med et stort Oplag af Mærker, som der ikke mere vil være Brug for. I Stedet for at kassere dem, overtrykker man dem til en ny Værdi.

Nytryk er ikke kurserende Mærker, der af en eller anden Grund er genoptrykt med de oprindelige Clichéer, Trykplade o. lign. Det kan være trykt paa andet Papir, i anden Farve, Takning og Vandmærke end Originalen blev det.

Tête-bêche bruges om to sammenhængende Mærker, hvoraf det ene staar paa Hovedet. Det kan f. Eks. ske, naar Arkene trykkes med løse Clichéer, som skal sættes i Rad og Række før Trykningen. En af dem bliver sat omvendt, og saa er Skandalen der til Samlernes Glæde over dette Misfoster af et Frimærke.

Et **Fejltryk** er noget andet. I 1905 blev nogle 8 Øres Tjenestefrimærker overtrykt til 80 Øres alm. Mærker. Paa nogle af disse Mærker kom der i hvert Ark til at staa *Posterim* i Stedet for *Postfrim.* Saadanne Fejltryk betales med højere Priser end det rigtige Frimærke.

Et **Dobbeltstykke** er to sammenhængende Mærker; det kan være et lodret eller vandret Dobbeltstykke. To lodrette Dobbeltstykker, der hænger sammen paa Længdesiden, giver **Fireblokken,** som mange Samlere interesserer sig for. **Randstykker** har et

Kontor- og Hjemmefrankostempel.

Vedhæng af det Papir, der omgiver Frimærkearkene. **Hjørnerandstykker** stammer fra et af de fire Hjørner i Arket og har Papirvedhæng paa to af Siderne.

Et **Sæt** er alle de Værdier, der hører til en bestemt Udgave, der er Tale om. *Thorvaldsens*sættet bestaar altsaa af 3 Mærker, *H. C. Andersens*sættet af 6.

Helsager er en Fællesbetegnelse for Brevkort, Tryksagsomslag, Korrespondancekort og Frimærkekonvolutter, hvor Frimærket er anbragt ved Postvæsenets Foranstaltning.

Foruden til almindelig Frankeringsbrug udsendes Frimærker til Brug indenfor specielle Omraader af Posttjenesten som f. Eks. Tjenestefrimærker, Avisportomærker, Portomærker, Gebyrmærker, Ekspresmærker, Rørpostmærker, Pakkepostmærker, Luftpostmærker, Soldatermærker o. fl. a.

I de senere Aar er Frimærkerne erstattet med Frankostemplingspaatryk, der enten kan foretages af visse Postkontorer ved Indlevering af et bestemt Antal ensartede Brevforsendelser (Kontorfrankostempling) eller af større Firmaer og Institutioner, der benytter Hjemmefrankostemplingsmaskiner af Fabrikater, som er godkendt af Postvæsenet.

MØNTER

Paa forskellige Sydhavsøer har man haft Penge af Sten, hvis Størrelse var lige fra en Møllestens til en almindelig Mønts. Naar en »stenrig« Høvding skulde flytte og have sin Formue med sig, stak man en Stok ind i et Hul midt i de store Sten og trillede af Sted med dem. Ofte skiltede Høvdingen med sin Formue og opstillede de store Sten i lange Rækker foran sin Bolig. Saa kunde enhver se, hvor velstaaende en Mand der levede her.

Det ældste Møntvæsen,

man kender med virkelige Mønter, stammer fra Kina, hvor man mener, den tidligste Udmøntning ligger saa langt tilbage som ved Aar 1120 f. Kr., altsaa paa den Tid, da Saul herskede over Israel.

Disse asiatiske Mønter havde mange ejendommelige Former. Man træffer ovale, ottekantede, sværd- og skjolddannede, ja endogsaa Mønter, som ligner Knive, Spader, Ringe, Hatte osv. Ganske øjensynligt var disse Mønter Efterligninger af de Brugsgenstande, hvoraf de var fremgaaet. Efterhaanden kom Formen imidlertid til at afvige mere og mere fra den oprindelige for at blive mere egnet til Brug i Omsætningen.

Grækenland og Rom.

I Oldtidens Grækenland var Sølvet Grundlaget for Møntvæsenet. Seks **Oboler,** opkaldt efter lange Stegespid, udgjorde en **Drakme,** fordi »Draks« betyder en Haandfuld, og seks Spid var netop, hvad en Haand kunde fatte om. Først i det 4. Aarhundrede f. Kr. prægedes Kobbermønt.

I Modsætning til Grækenland var de tidligste romerske Værdimaalere kluntede Mønter af Kobber eller Bronze. Den ældste var en Kobbermønt, som vejede ½ kg og var delt i 12 **Unciæ.** Den støbtes i Forme og var først firkantet med en Okse som Mærke.

Tidligere var Oksen, som saa mange andre Steder, benyttet som Værdimaaler i det gamle Rom. Naar man talte om en gammel Romers Formue, sagde man, at han ejede saa og saa mange »Høveder«, det vil sige, hvor mange Stykker Kvæg han besad. Høveder hedder paa Latin »Capita«, og deraf kommer Ordet Kapital, som vi nu bruger om Formue. Ogsaa Ordet Penge stammer herfra. Det latinske Ord for Penge er »pecunia«, som er afledet af »pecus«, der betyder Kvæg.

Denne tunge, romerske Bronzemønt holdt sig i omtrent 200 Aar, til man i 486 f. Kr. vedtog at præge Sølvmønt. Man fik da **Denaren,** som holdt sig lige til Konstantin den Stores Tid.

Andre Landes Mønter.

I Palæstina prægedes Aar 142 f. Kr. under Makkabæerne den saakaldte **Sekel;** der var kun een ringere Mønt, **Halvsekelen,** den Værdi, som alle var pligtig til aarlig at give til Templet i Jerusalem.

Hvor Romerne kom hen paa deres Erobringstog og underlagde sig Landene, bragte de deres Penge med sig som Betalingsmiddel, og det var de undertvungne Folk forbudt selv at slaa Mønt.

I de under Folkevandringerne senere opstaaede Riger lignede næsten alle de Mønter, der prægedes, de romerske, og der kom først Nydannelser med den store italienske Renæssance.

En særlig Slags Mønter er **»Brakteaterne«,** der i lang Tid spillede en stor Rolle i Middelalderen. Navnet kommer af det latinske Ord braktea, en tynd Plade af Sølv, og disse Mønter blev netop lavet af tyndt, udhamret Sølv- eller Guldblik. De blev i stor Mængde udstedt af Byer og Fyrster og var kendt ikke blot i Tyskland, men ogsaa i Skandinavien.

I Begyndelsen var de præget paa begge Sider, men senere hamrede man dem saa tynde, at de kun kunde præges paa den ene Side. Den sidste danske Brakteat prægedes under Frederik den Tredie.

Imidlertid øgedes Handelssamkvemmet mellem Landene, og mere holdbare og værdifulde Mønter blev nødvendige. I det 13. Aarhundrede optræder »Gylden-Mønten«, udmøntet ikke blot af Fyrster, men ogsaa af forskellige Byer. Den florentinske Gylden, **Florinen,** præget i Florens, blev en af de mest gangbare Mønter i Europa og var indtil 1520 Grundlaget for al Pengeomsætning.

Den afløstes af **Dukaten** og af den ved den bøhmiske By Joachimthals

Sølvværk prægede store Mønt **Joachimsthaler**, hvoraf opstod det kortere Møntnavn **Thaler** (dansk **Daler**). Den hollandske Møntbetegnelse Dubbeltje (tysk Deut) har iøvrigt givet Ordet »Døjt«.

Nordisk Mønt.

Mønteprægeт i Skandinavien fremkommer først efter, at den angelsaksiske Kultur har haft Lejlighed til at paavirke de skandinaviske Folk.

Den ældste kendte danske Mønt er præget i England (»Danelagen«) ca. 870. Fra Svend Tveskægs Tid, 986—1014, og hans nærmeste Efterfølgeres Periode har man Mønter, som er præget i danske Byer.

Af senere danske Mønter kan nævnes Guldmønterne: **Species Dukater** fra 1671 og **Courant Dukater** fra 1757; Sølvmønterne: **2 Rigsdaler** (kaldet Specie), **1** og **½ Rigsdaler** og **16 Skilling Rigsmønt**; Kobbermønterne: **2, 1, ½** og **⅕ Skilling Rigsmønt.**

Forud for denne ældre, danske Mønt, som gjaldt fra 1814—1874, regnede man efter Rigsdaler dansk Courant, delt i 6 Mark à 16 Skilling eller i 4 Rigsorter à 24 Skilling. Endvidere regnedes efter Species à 48 Skilling Species.

Den 1. Januar 1875 gik man over til det nuværende Kronesystem.

Møntsamlingen.

Ofte er det enten en Tilfældighed eller et fristende Eksempel, der bringer den vordende Samler til at bunke nogle Mønter, Medaljer o. lign. sammen eller til at lægge Plan til en Samling af dem, men som andre Samlere, eller maaske i endnu højere Grad, maa Møntsamleren før eller senere indskrænke Samleområdet. Men saa faar man Nytte af den første, maaske planløse, Ophobning. Den giver nemlig Byttemateriale, ved hvis Hjælp man kan forøge den Samling, man vælger til endeligt Maal for sin Samlerlyst.

Mønternes Rensning

er ikke særlig vanskelig. De vaskes blot i Sæbe og børstes forsigtigt rene med en blød Børste. Derimod maa det fraraades Begynderen og den uøvede at prøve en Rensning eller Opfriskning med Salmiakspiritus eller Svovlsyre, hvis man da ikke bruger disse Væsker i *meget* fortyndet Tilstand. I de fleste Tilfælde vil Sæbevand eller Petroleum klare Rengøringen af Kobbermønter og fortyndet Salmiakspiritus af Sølvmønter.

Ligefrem farligt for Mønterne er det at pudse dem med Pudsepomade eller andre Pudsemidler. En blankpudset Mønt er unaturlig og virker uskøn. Den Patina, den irrede, iltede Overflade, gamle Mønter har, skulde nødig gaa tabt.

Ordningen af Mønterne

kræver ikke meget Arbejde og sker lettest ved at give hver Mønt sin lille firkantede Æske, lavet af stift Karton. Den skal kun være ca. en Centimeter høj, og alle disse smaa Æsker ordnes i en lav Skuffe eller Kasse med Glaslaag. Ved hver Mønt lægges et Stykke Papir med Beskrivelse af Mønten (dens Udseende, Tekst, Tegn, Metal osv.) og dens Hjemstavn.

Seddelpenge

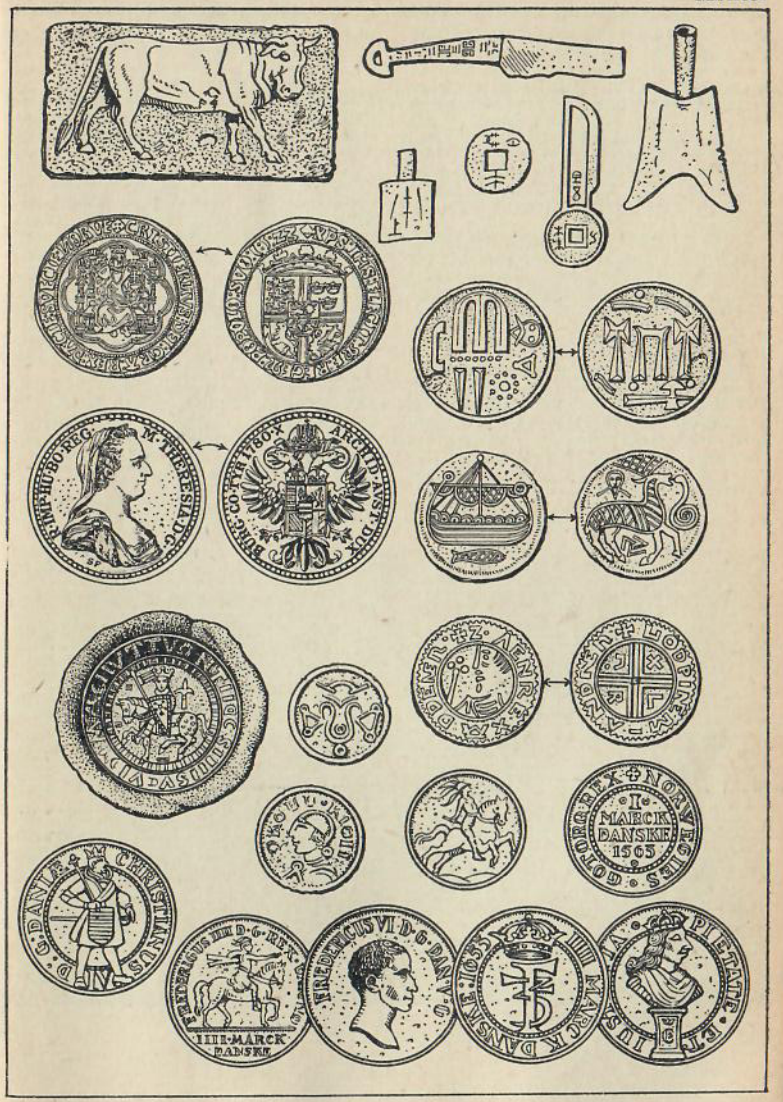
renses for Smuds og Fedtpletter saa varsomt, at hverken Tryk eller Skrift lider derved. Sprit og Benzin kan yde god Hjælp; derimod maa det fraraades at bruge Viskelæder, da det let frembringer Folder eller Rifter i Papiret. Folderne i Sedlerne maa rettes ud; det sker ved varsomt at stryge Sedlen over med et ikke for varmt Strygejern.

Sedlerne lægges ind i en lille Mappe eller stikkes ind i et dertil indrettet Album.

Kopiering af Mønter.

Ved Køb og Salg af Mønter, ved Bytning eller naar man vil have en

1) Tung romersk Kobbermønt aes signatum. — 2) Kinesiske Mønter udviklet af Brugsgenstande (Spader, Sværd o. l.). — 3) Dansk Joachimsthaler fra Kristian II's Tid. — 4) To danske Mønter fra det 9. Aarhundrede. — 5) Maria Theresiadaler. — 6) Tysk Sølvbrakteat fra det 12. Aarh. — 7) Mønt fra Harald Blaatands Tid. — 8) Svend Tveskægs Mønt. — 9) Magnus den Gode. — 10) Christian V 12 Skilling. — 11) Fr. II 1 Mark. — 12) Chr. IV 1 Krone. — 13) Fr. IV 4 Mark. — 14) Fr. VI 1 Rigsdaler. — 15) Fr. III 4 Mark. — 16) Chr. V 4 Mark.

Mønt undersøgt og ikke vil sende selve Mønten, kan man kopiere den.

Den letteste Kopiering sker ved at lægge et Stykke godt Staniol over Møntens ene Side og med Fingeren eller en dertil indrettet lille Skindpude trykke det saa tæt til Mønten, at Staniolbladet lægger sig om alle Møntens Ophøjninger. Paa den Maade faar man, hvis Mønten ikke er meget slidt, et godt Aftryk af dens For- og Bagside.

Disse Aftryk lægges, saa deres Bagside vender opad, og over dem hælder man smeltet Voks. Naar det er størknet, har man ret modstandsdygtige Kopier af Møntens to Sider.

Afstøbninger.

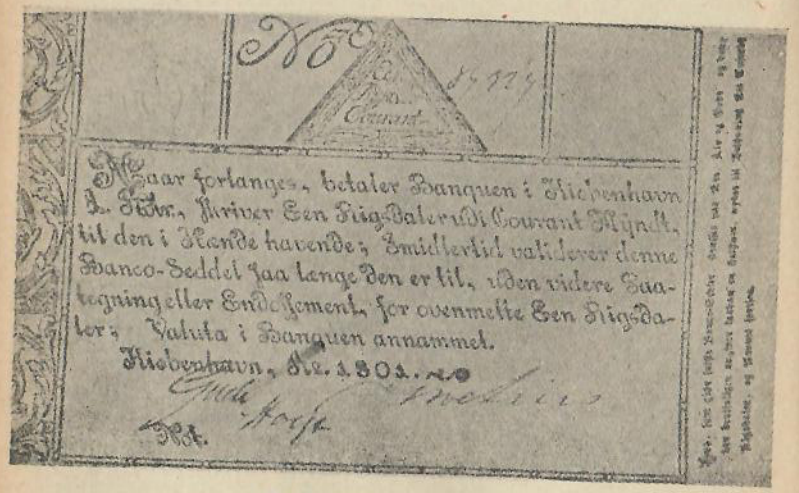
Hvis Mønten ikke er meget skrøbelig, kan man tage en Gipskopi af den. Det kan ske ved at hælde Gipsgrøden over Mønten, der forinden maa være godt renset og derefter omhyggeligt indgnedet med Olie. Gipsaftrykket tørres ved svag Varme og kan efter Tørringen overstryges med Fernis, hvorved den baade gøres holdbar og faar en pæn gullig Farve.

Møntfund

sker, hvis Mønterne da ikke er nedlagt i Forbindelse med Oldsager, gerne rent tilfældigt.

Hvis de fundne Mønter har ligget længere Tid i Jorden og er bleven sammenirrede, lægger man dem i nogen Tid i varmt, destilleret Vand, hvortil der er sat nogle Draaber Eddike eller *meget* svag Svovlsyre. Særlig Varsomhed kræves, hvis der i Fundet er smaa, tynde Sølvmønter, som er blevet møre i Jorden. De vaskes forsigtigt med meget fortyndet Salmiakspiritus, skylles omhyggeligt i lunkent Vand og tørres ved svag Varme.

Ved særlige Møntfund bør Fagfolk tilkaldes, og Underretning sendes til Nationalmuseets Mønt- og Medaljesamling i København, der grundlagdes af Frederik den Tredie, og som nu har en af de bedste Samlinger i Europa.

En Courantseddel fra 1801.

FORSKELLIG ANDRE SAMLINGER

Segl.

Brugen af Segl stammer fra gammel Tid. Grækerne og Romerne havde Seglringe, hvis Figurer og Indskrifter var kendt af deres Venner og Forretningsforbindelser.

Selve Ordet Segl eller Sigil kommer da ogsaa fra det latinske Ord *sigillum*. Ordet Signet er Betegnelse for det »Stempel«, hvormed Seglet frembringes ved at trykkes i et blødere Stof, der ret hurtigt størkner og derved bliver holdbart.

I det 11. Aarhundrede brugtes Segl baade af Gejstligheden og Fyrsterne, og snart blev det almindeligt, at ogsaa almindelige Mennesker brugte Segl til at gøre Dokumenter lovligt gyldige.

Oprindelig anbragtes Seglet paa selve Dokumentet og for det meste paa dets Forside, hvor et korsdannet Snit fik Vokset eller Lakken til at trænge igennem til Bagsiden, saa Seglet derved sad bedre fast. Fra det 12. Aarhundrede brugtes vedhængte Segl, hvor Aftrykket anbragtes i en særlig Kapsel af mere eller mindre fornemt Materiale. Kapslen blev ved Hjælp af Pergamentstrimler, Læderbaand eller Snore fastgjort til Dokumentet. Pavebullernes Snore bestod af røde og gule Silketraade, hvis Bullen omhandlede en Naadesag. Var Indholdet af retslig Art, var Snoren af Hamp.

Da Kludepapiret kom i Brug og erstattede Pergamentpapir, gik man tilbage til den oprindelige Paatrykning paa selve Papiret, som ikke behøvede Gennemskæring for at holde Seglet fast.

I de Aarhundreder, hvor Skrive- og Læsekunsten var forbeholdt enkelte, særlige Personer, fik Seglet større Betydning end Underskriften. Derfor blev der lagt stor Vægt paa Signetets Udførelse og Udstyrelse med Tegn og Figurer og Indskrift (Seglets Legende), og ofte var et saadant Signet et helt lille Kunstværk.

Signetet blev »trykt af« i Metal, Guld-, Bly- eller Sølvblik, naar Paverne skulde udstede en Bulle, en Skik som senere blev brugt af visse Fyrster paa vigtige Statspapirer.

Voks var dog det almindeligst brugte Stof, indtil man omkring 1560 opfandt Segllakken. Oprindelig blev ufarvet Voks anvendt, men senere tilsattes forskellige Farvestoffer. Konger og Kejsere brugte rødt Voks, men ogsaa Byer og Riddere kunde ved særlig Naade faa Lov at bruge denne Farve. Fornemme Gejstlige havde for det meste grønt Voks, Fristæderne hvidt og de gejstlige Ridderordners Stormestre sort til deres Seglaftryk.

Forskellige Seglgrupper.

Skriftseglene har en Indskrift tværs over Seglfladen. Den bestaar hyppigst af Indehaverens Navn eller hans Forbogstaver, men kan ogsaa være f. Eks. et Valgsprog.

SKRIFTSEGL

Billedseglene viser en eller anden symbolsk Figur, et Helgenbillede, en Bygning, en historisk eller anden Begivenhed omsat paa Seglets lille Flade.

BILLEDSEGL

Portrætseglet bærer en Afbildning af Ejeren. Det kan være hans Hoved, Brystbillede eller Knæstykke. Er han i hel Figur, kan han ses staaende, siddende, knælende eller til Hest. Han vises med sine Herskertegn som Fyrste, maaske endda paa Rigets Trone bærende Krone, Scepter og Rigsæble eller som paa Ridderseglene i fuld Rustning paa en fyrig Ganger.

PORTRÆTSEGL

Vaabenseglene bærer en Slægts, et Riges eller en Bys »Vaaben«, som er dannet efter visse, bestemte Regler.

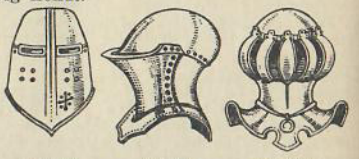
Disse Vaabenmærker opstod her i Europa paa Korstogenes Tid, hvor de rustningsklædte Riddere gjorde sig kendelige ved forskellige Tegn og Mærker, som med stærke Farver blev malet paa deres Skjold og med Figurer paa deres Hjælm. Mærket gik i Arv og blev saaledes Slægtens Kendingsmærke. Skjoldet og Hjælmen med Hjælmklædet og dens andre Prydelser udgør Vaabnets vigtigste Dele. Den Skjoldside, man ser til venstre, er i Heraldiken *(Vaabenlæren)* den højre Side, idet Ridderne jo bar Skjoldet paa venstre Arm og førte Sværd og Lanse med den højre. Hans højre Brystside værnedes altsaa af Skjoldets højre Halvdel og venstre Side af Skjoldets venstre Halvdel. Vil man beskrive et Vaabensegl, maa man tænke sig i Skjoldbærerens Sted.

VAABENSEGL

Skjoldet kan have forskellig Form, Farve og Stilling og vise forskellige Figurer. Trekantede Skjolde stammer som Regel fra det 11.—14. Aarhundrede, afrundede fra det 14. og 15. Aarhundrede og firkantede fra det 15. og 16. I det 18. Aarhundrede prydede man Skjoldmærket med Snirkler og Kartoucher.

Dets Billedtegn stammer enten fra Naturens eller Menneskets Verden. Der bruges Gengivelser af Mennesker, Dyr, Planter, Vaaben, Redskaber o. s. v eller Fantasifigurer som Havfruer og Drager. Billedtegn for Murkroner, Bjælker, Gitre o. lign. er ogsaa hyppig kendt.

TØNDEHJÆLM STIKHJÆLM TURNERHJÆLM

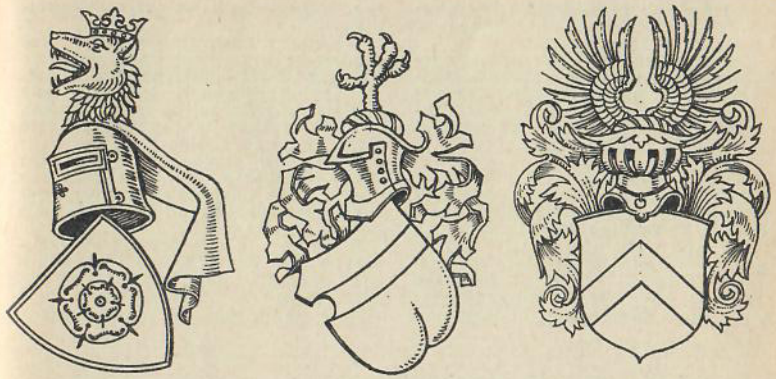
Hjælmen er enten lukket eller aaben og erstattes ofte med Fyrstekroner eller Hatte og Huer, f. Eks. den pavelige, højpuldede Hue, Tiara'en, med tre Kroner som Symbol paa den kæmpende, lidende og sejrende Kirke, Bispehuen, Mitraen, der slutter i to Spidser, og Kardinalhattene med de 15 Kvaster.

Til Hjælmprydelsen hører ogsaa Horn, Fjer og Faner og alle mulige Menneske- og Dyrefigurer. Ogsaa Hjælmens Udseende gik ligesom Skjoldmærket i Arv.

Hjælmdækket bestaar af Baand, der ofte fremtræder stiliserede, Rangtegn som Faner, Sværd, Bispekors, Marskalkstave og anden heraldisk Pynt som Skjoldholdere og Vaabenkapper, og endelig Valgsprog og Ordenskæder.

Samlingens Tilvejebringelse.

Det vil i vore Dage maaske ikke være helt let at anlægge en Seglsamling Stykke for Stykke. Den, der er ude efter middelalderlige Segl, vil

13—1400 14—1500 15—1600

Typiske Vaaben fra forskellige Tidsperioder Aar 1300—1600.

selvfølgelig møde større Vanskeligheder end den, der kun søger Segl, der anvendes i Nutiden.

I vore Oldeforældres Tid blev Brevene i sammefoldet Stand lukket med Signet og Lak, og endnu for en Menneskealder siden havde mangfoldige »private« Mennesker deres Signet, og Brugen af Seglslukke paa Privatkorrespondance var ikke helt uddød, selv efter Konvoluttens Fremkomst.

Brugen af Signet er derimod stærkt begrænset i vore Dage, men derfor kan man godt faa sig en pæn Seglsamling. Man kan samle til Bunke og tage, hvad man støder paa af Segl, for senere at specialisere sig og bruge, hvad man ikke selv vil optage i sin Samling, til Byttemateriale.

Middelalderlige og andre gamle Segl kan man kun skaffe sig ved Køb eller Bytte eller ved at faa Lov at faa Aftryk af de talrige gamle Signeter, der endnu bevares paa Museer og Samlinger, i Arkiver og hos gamle Slægter.

Saadanne nye Aftryk mødes dog af de rigtige Seglsamlere med en vis Rynken paa Næsen eller overbærende Skuldertræk.

Hvad skal man samle paa?

Det kan afhænge af ens Interesser, eller hvor let man har Adgang til at skaffe sig Seglene.

Spiller Pengene kun en mindre Rolle, lægger man sig maaske efter gamle Segl; sidder man i et offentligt Kontor, der fører en udstrakt Korrespondance med Myndighederne i By og paa Land, vil disse Myndigheders Segl være et lige for Haanden liggende Omraade. Stats-, kommunale og private Myndigheders Segl er et stort og mangfoldigt Omraade, som kan give mange Segl til Samlingen.

Interesserer man sig for Heraldik, dyrker man Vaabensegl, og er det Personalhistorie, samler man maaske Segl med Slægtsmærker eller Skriftsegl.

Danske Købstæders og Landkommuners Segl skulde det ikke være vanskeligt at faa fat i og endda faa som komplet Samling. Byvaabnene giver ofte en Fremstilling af Byens Historie og fortæller om dens Udvikling og Fremgang, og adskillige af de Segl, efter hvilke Byvaabnene dannedes, er af høj Alder, f. Eks. Ribe fra 1295, Svendborg fra 1362 og Roskilde fra 1386, og en lang Række Bysegl kendes fra 1421.

Københavns store, smukke Vaaben er en Belønning fra Fredrik d. 3. for Borgernes heltemodige Holdning under Svenskernes Belejring.

Mariagers er helt enkelt: et nedadvendt Anker og Neksøs Spidsen af en Baadshage, kendt første Gang fra et

i 1584 anvendt Segl. Maribo har ganske naturligt en Birgittiner Nonne og Præstø en sortklædt Præst.

Der er altsaa Omraader nok at dyrke, men naar man har valgt sin Jagtmark, gælder det om at gøre sin Samling saa righoldig paa Enkeltheder indenfor det valgte Felt i Stedet for at sprede sig over for meget.

Samlingens Ordning.

Man kan omtrent frit vælge, efter hvilken Plan man vil inddele Samlingen. Forskellige Hovedgrupper og Typer giver sig af sig selv, f. Eks. Segl med Skrift, Billedsegl, Portrætsegl, Slægtssegl og Myndighedssegl, som kan have fig. Underafdelinger: 1. Staten, 2. kommunale, 3. Institutioner, 4. Foreninger, 5. private Forretningssegl.

Samlingen opbevares bedst i lave Skuffer og hvert Segl i sin lille Kartonæske. Hvert Segl faar et Nummer, og paa Kartotekkort beskrives alle Seglets Enkeltheder, dets Tværmaal, og er det ikke et rundt Segl, dets Højde og Bredde. Endvidere bør Seglets Opkomst, Historie, Oplysning om Signetets Ejer o. lign. medtages, saa Kortet ikke udviser en tør Opremsning, men en udførlig Omtale af historisk Interesse.

Kommer man i Besiddelse af Dokumenter eller Breve, hvorpaa der findes Segl, maa disse ikke udklippes af Papiret, men opbevares sammen med Skrivelsen, hvorpaa de er anbragt.

Ex libris.

Ex Libris er Latin og kan bedst oversættes, naar det benyttes i sin naturlige Sammenhæng: Ex Libris Peter Hansen. Det betyder: »*Af Peter Hansens Bogsamling*« — eller med andre Ord: »*En af Peter Hansens Bøger*«. Dette latinske Udtryk i Forbindelse med et Bomærke, en Tegning el. lign. kan man mangfoldiggøre paa smaa Sedler, der klæbes ind i ens Bøger, saa slipper man for at skrive sit Navn i dem og maaske skæmme dem med en grim Haandskrift.

Bogtrykkerkunsten bevirkede, at Bøger blev lettere tilgængelige og kom i mere simple Klæder. Bogen mistede sin tidligere Fornemhed og blev en Seriebog. Men den enkelte Bogven og Bogejer beholdt Lysten til ved et Kendetegn at sige: Denne Bog er min. Han anbragte paa Bindets Inderside et lille Stykke Papir med Ordene Ex Libris og sit Vaaben, Bomærke og Navn. Den Tid, da denne Skik opstod, var netop Heraldikens, Vaabenskjoldkunstens, Glansperiode, hvor enhver overalt, hvor det lod sig gøre, anbragte et Vaabenskjold eller noget, som skulde ligne det.

Træsnittets og Kobberstikkets største Mestre stillede sig til Raadighed for Bogvennerne og skabte Ex Libris, som er værdige til at optages i Rækken af deres bedste og lødigste Arbejder. *Albrecht Dürer* fremstillede saaledes sine Ex Libris som virkelige Kunstværker, og flere andre Mestre fulgte i hans Spor. Deres Værker er dels skønne Kobberstik og dels prangende Farvetræsnit med Vaabenskjolde, Forsiringer og dekorative Figurer. Sideordnet med disse kunstneriske Ex Libris, udført af Tidens store Kunstnere for Samfundets Stormænd, lod ogsaa de borgerlige Bogejere fremstille enklere Mærker ved Hjælp af typografisk Materiale.

I Løbet af det 16. Aarhundrede vandt Brugen af Ex Libris frem i forskellige Lande. Det ældste danske Ex Libris er *Herluf Trolles* fra 1554. Det kendes i flere haandtegnede Eksemplarer, saa et Ex Libris, som vi forstaar det i Dag, er det jo egentlig ikke. Ellers forekommer Ex Libris ikke her i Danmark før omkring 1700.

Herluf Trolles Exlibris (af Ukendt, 1554).

Aarhundredernes forskellige Stilarter afspejler sig i disse smaa Bogejermærker. Højrenæssancens smukke Former med den rige Ornamentik viger for Barokkens Overdrivelser og fortrænges af Rokokoens muntre Ynde. Man møder i disse Ex Libris, naar man ser dem samlede, en hel lille Kunst- og Kulturhistorie.

Efter en Periode i det 19. Aarhundrede, hvor Interessen for Ex Libris baade i Udlandet og herhjemme var nedagaaende, begyndte fra 1888 Arkitekt *Thorvald Bindesbøll* og Tegneren *Hans Tegner* som et Led i Arbejdet for at hæve dansk Bogkunst at tegne en Række Ex Libris til danske Bogejere. Indtil 1920 steg saa Interessen for det lille personligt prægede Bogejermærke stærkt, og den stigende Læselyst og de mange mindre, private Bogsamlinger har i de sidste smaa halve Snes Aar givet denne Interesse en varig Karakter. Flertallet af danske Kunstnere har lagt Navn til de nyere Ex Libris, og man regner med, at der nu findes ca. 5000 danske Ex Libris.

Størrelse og Udseende.

De fleste Ex Libris er rektangulære med den største Udstrækning i Højden og maaler hyppigst 4 × 6,5 cm, men ogsaa 3 × 5 eller 5 × 8 cm findes. Der kendes dog ogsaa Ex Libris, som har den største Udstrækning i Bredden, og nogle har andre Former end den rektangulære.

Hvad skal der saa staa paa et Ex Libris? Først og fremmest noget, der angiver Ejendomsforholdet til Bogen. Altsaa ens Navn. Hvis *det* mangler, opfylder Bogejermærket ikke sit Hovedformaal, nemlig: at tilkendegive, hvem Bogen tilhører, og til hvem den skal tilbageleveres, hvis den kommer paa andre Hænder. Derfor nytter det heller ikke kun at sætte sine Forbogstaver paa Mærket. Det er der ganske vist mange kendte Kunstnere, som har brugt i deres Tegninger, men baade det og at lave sit Navn som en hel Rebus fraraades.

Men Navnet er ikke nok. Paa de fleste Bogejermærker staar ogsaa *Ex Libris*. Vil man hellere anføre det paa Dansk, kan det gøres saadan: *Peter Hansens Bog* eller: *Bogen tilhører Peter Hansen*. Mere kort og godt er: *Min Bog — Peter Hansen* eller: *Tilhører Peter Hansen*. Man kan ogsaa lade Bogen tale: *Peter Hansen ejer mig*. Der er altsaa nok at vælge imellem, og maaske finder De paa noget helt andet end disse Eksempler, der er de mest anvendte Ejerangivelser.

Saa skal der en Tegning til, der siger noget om ens Person, Interesser el. lign. For en Smed er en Hammer og Amboltikke saa galt. Hedder man Høgh, kan en Tegning af en Høg jo passe meget godt. Er Lejrsport Deres Interesse, er et Telt med et lille

Ex libris af Professor Hans Tegner.

Ex libris af Professor Hans Tegner.

Ex libris af F. Britze.

Ex libris af Hans Flygenring.

Ex libris af Andreas Friis (Træsnit).

Ex libris af Ingeborg Howitz (Silhuetklipning).

Stjernebaal foran ganske naturligt. Har Musiken Deres Interesse, kan Tegningen være en Violin eller et Par Takter af Deres Yndlingsstykke.

Og saa er der Spørgsmaalet om Anbringelsen af Deres Valgsprog, hvis De har et, eller andre Aandrigheder paa Bogejermærket.

Inskriptioner paa gamle Ex Libris.

I den Tid, hvor en Bog var en bekostelig Ting, nød ens Venner ogsaa godt af den at dømme efter et Par Indskrifter paa et Par gamle Ex Libris: »*Til Brug for mig og mine Venner*« eller »*Jean Groliers og hans Venners Bog*«.

Men ogsaa de stik modsatte Toner klinger fra de gamle Bogejermærker. Mange siger ligefrem, at Bøgernes Ejere ikke vil laane dem ud. Her er et Par Prøver: »*Ikke noget Laanebibliotek*«. Det svarer vist til de fleste Bogejeres Tanker, selv om de ikke højlydt giver dem saadanne Udtryk. »*Gaa til Boghandleren og køb dem*« — er heller ikke ilde. Eller kort og godt: »*Holdt, m i n Bog*«.

Nogle laaner dog Bøgerne ud, men deres Ex Libris indeholder saa ofte mere eller mindre kraftige Opfordringer til at levere Bogen tilbage. »*Læs den og giv den tilbage*«, lyder jo meget pænt og høfligt. Et Citat fra Davids Salmer er straks strengere: »*Den ugudelige laaner og giver intet tilbage*«, og Død og Lemlæstelse over Bograneren lyder ud fra disse Ex Libris: »*Gid Pesten maa ramme den som ikke giver mig denne Bog igen*« eller »*Den, der beholder denne Bog, mister Haanden*«.

Det kan ogsaa være paa Vers, som dette fra en Familiebibel fra det 18. Aarhundrede. Meget kristelig er Tankegangen nu ikke.

Se denne Bog er mig en Ven,
og Tyv hver den, som tager den.
Han være fattig eller rig,
i Galgen dingle skal hans Lig.
Betræder han mit Hus som før,
saa jager jeg ham straks paa Dør.
Gid Graven tage ham i Favn
som Føde for hver sulten Ravn,
og falder han mod nogen Sten,
gid han maa brække Hals og Ben.

Bogejermærkerne kunde ogsaa blot indeholde en Opfordring til at behandle den laante Bog med Omhu. »*Saadan er den triste Lod for hver udlaant Bog, ofte er den tabt, altid er den ødelagt*« — eller »*Riv ikke i Stykker, tilsmuds ej heller, læs alt, men ødelæg ikke.*«

Lignende Sætninger og Advarsler findes ogsaa paa danske Ex Libris, endda fra vore Dage.

Deres eget Ex Libris.

Har man Ideen til Tegningen færdig og man ikke selv kan sætte den paa Papiret, maa man bede en Kunstner hjælpe sig. Og saa skal Mangfoldiggørelsen foretages. Alle Reproduktionsmetoder har været brugt til at fremstille Ex Libris. Det dyre Kobber- og Staalstik, almindelig Zinkcliché, Træsnit og Linoleumstryk, ja endogsaa Kartoffeltryk.

Vil og kan man være sin egen Trykker, bliver Linoleumstrykket, hvis man da ikke tør binde an med Træsnittet, den Trykmetode, man med bedst Held kan anvende.

Hvordan man bærer sig ad, kan ses under Afsnittet om Skoleblade og Sange.

Tilbage er saa kun at anbringe Bogejermærket i Bøgerne. Til Indklæbningen bruges Fotopasta, ikke Kontorlim eller saadan noget. I indbundne Bøger anbringes Bogejermærket paa Bindets Inderside eller paa Forsatsen, Siden lige over for Bindet, — eller paa første Side af det hvide Blad mellem Forsats og Smudstitel. I uindbundne Bøger kan det anbringes paa Omslagets Inderside eller forneden paa Smudstitelbladet.

Faar man en Bog, hvori der findes ældre Ex Libris, skal man vise saa megen Ærbødighed overfor den forrige Ejers Mærke, at man ikke fjerner det, men lader det sidde paa sin Plads og anbringer sit eget Ex Libris ved Siden af eller paa en anden Plads paa samme Side.

Ex Libris Samlingen.

I Tidens Løb er Ex Libris bleven ikke blot noget man klæber ind i sin Bog som Bogejermærke, men Samlere har kastet deres Kærlighed paa disse smaa Ejermærker, hvoraf de fleste ogsaa er fine, smaa Kunstværker. En offentlig tilgængelig Samling herhjemme findes paa Statsbiblioteket i Aarhus. Den bestaar af ca. 2000 Ex Libris.

Det hører ikke til de letteste Arbejder at faa en nogenlunde Ex Libris Samling skaffet til Veje, og det skyldes, at de fleste Ejere af Ex Libris ikke er Samlere og derfor hverken mod Betaling eller ved Bytninger er interesserede i at give deres Ex Libris fra sig. Det kræver megen Tid og nogle Penge at faa anlagt saadan en Samling.

Men lykkes det, er her et Par Grundregler for Samlingen.

Klæb aldrig Ex Libris ind i et Album med faste Blade, men altid paa løse Kartonblade, der passende kan have en Størrelse af 16 × 23 cm. En Karton af graa Farve vil passe godt, da den danner en god Baggrund for de fleste Papirfarver, der anvendes til Ex Libris. Foroven i Kartonens venstre Hjørne skriver man sit Navn og i forskellige Linier forneden Ex Libris Ejerens Navn, Stilling og Bopæl, Tegnerens Navn, Aarstallet for Tegningens Tilblivelse og andre mulige Oplysninger.

Kartonerne med de paaklæbede Ex Libris — brug hvid Fotopasta — ordnes i Mapper alfabetisk enten efter Tegnerens eller Ejerens Navn.

Ex libris af H. E. Melchior.

Ex libris af Julie Hauberg.

Ex libris af Kristian Kongstad.

Autografer.

Allerede for flere Hundrede Aar siden interesserede man sig for Autografsamlinger, og mange baade fyrstelige Personer og berømte Mænd havde store Samlinger. *Goethe* ejede saaledes over 400 Breve fra forskellige Berømtheder og satte stor Pris paa denne Samling. *Napoleon den Store* gemte alle de Breve, som europæiske Fyrster sendte ham, da han havde naaet Magtens Tinde. Samlingen blev senere solgt i London og indbragte næsten 700.000 Frcs. Det var dog ikke andre Samlere, som købte Brevene, men Brevskriverne selv, som ikke ønskede, at Brevenes Indhold skulde blive kendt af andre.

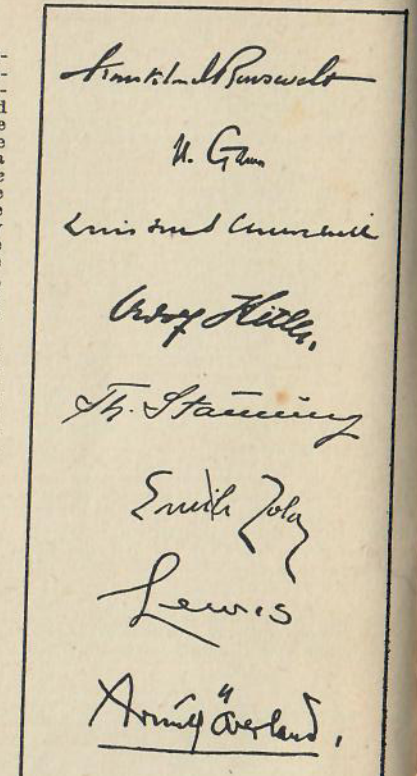
Det er ikke underligt, at Haandskrifter har Samlernes Interesse. Uden at være Grafolog kan der jo ud af Skriften, ja selv blot ud af en Underskrift læses adskilligt om den skrivendes Karakter og menneskelige Egenskaber, og drejer det sig om smaa Notitser, Tilegnelser eller maaske endda Breve, kan der udledes Oplysninger heraf, som paa ingen Maade behøver at krænke Privatlivets Fred.

Hvordan skal man samle.

I enhver Storby findes Forretninger, som handler med Autografer, og i forskellige af Europas Hovedstæder afholdes af og til Auktioner udelukkende over Autografer, og der udgives Kataloger med vedføjede Priser. Man kan altid købe sig en Autografsamling som enhver anden Samling, hvis man vil og har Raad til det.

Men nok saa tilfredsstillende er det ved selvstændigt Arbejde efterhaanden at bygge sin Samling op. I Almindelighed kan man gennem Venner og Bekendte finde adskilligt Materiale frem til sin Autografsamling. Hos Bogforlag og Bladredaktioner kan man maaske faa gode Bidrag og ligesaa fra større Forretninger, Banker og andre Institutioner, hvis Papirkurve kan skaffe Materiale, som det ellers ikke var saa ligetil at faa fat i.

Man kan selvfølgelig ogsaa henvende sig til den Person, hvis Haandskrift man vilde sætte Pris paa at eje. Men meget ofte faar man intet Svar, fordi saadanne Anmodninger kan være saa hyppige, at de bliver en Plage for vedkommende og derfor gaar lige i Papirkurven. Personlig Henvendelse

Berømte Mænds Autografer.

Fra oven og nedefter: Franklin Roosevelt, Joseph Stalin, Winston Churchill, Adolf Hitler, Th. Stauning, Emile Zola, Sinclair Lewis og Arnulf Överland.

maa fraraades, og Opstilling ved Teatre og Koncertlokaler for at faa de optrædende Kunstneres Navnetræk kan ogsaa virke saa paatrængende, at »Jagten« intet Udbytte giver.

De fleste Autografsamlere optager i Samlingen alt, som kan have Interesse: Skriftprøver fra de mest forskellige Mennesker med »et Navn« og fra enhver Tidsalder. Andre samler kun paa Skriftprøver fra et bestemt Tidsrum. Stammer disse fra længst afdøde Personer, maa man som Regel købe sig frem. Andre holder sig til bestemte Kredse af berømte eller kendte Mænd, f. Eks. Forfattere og Digtere, Komponister, Politikere, Militære osv.

Samlingens Ordning.

Men hvad man nu end samler paa, maa man bringe Samlingen i en saadan Orden, at den bliver overskuelig og saa let tilgængelig, at man straks kan finde, hvad man søger.

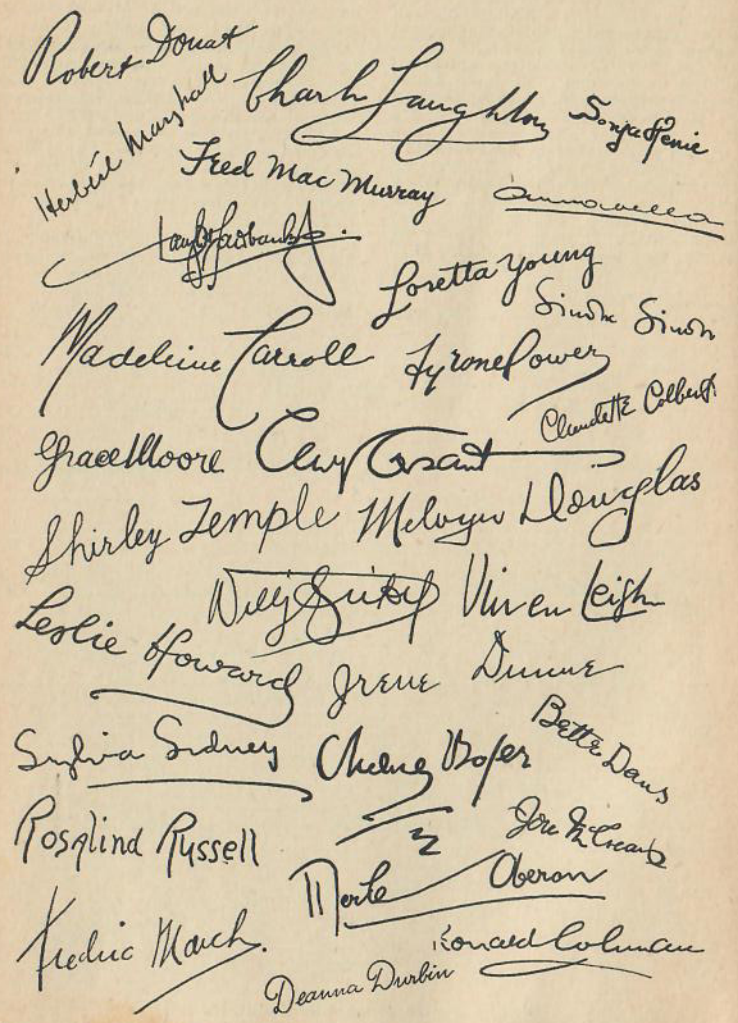
Saa længe Samlingen ikke er særlig stor, kan man nøjes med at ordne den i Bogstavorden og opbevare den i en Mappe. De enkelte Skriftprøver lægges i et sammenfoldet Stykke glittet Papir eller i en Konvolut, der maa være saa stor, at Prøven ikke foldes. Udenpaa Papiret eller Konvolutten anføres Navnet paa den, fra hvem Skriftprøven stammer, hans Fødested og Fødselsdag m. m.

Naar Samlingen bliver større, maa der flere Mapper til, og man opgiver maaske den alfabetiske Inddeling til Fordel for andre Inddelinger, som maaske kan synes mere praktiske.

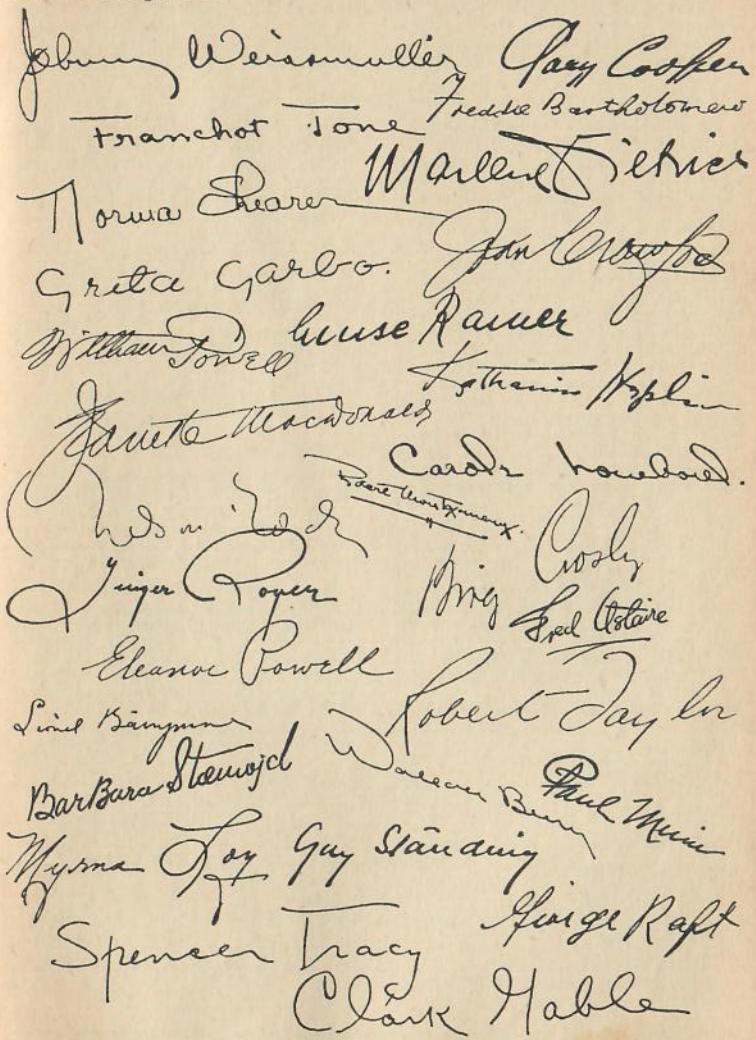

Kendte danske Skuespilleres Autografer.

Berømte amerikanske

Films-Autografer.

Mapper med løs Ryg viser sig maaske ogsaa mere anvendelige, eller man opbevarer sine smaa Omslag om Skriftprøverne i Kartonæsker med Laag eller i Papkartoner, der ligner Bøger. Uden paa Æskerne eller Kartonernes Ryg anføres, hvilke Bogstaver de indeholder, eller hvilken anden Inddeling man nu har valgt til Autografsamlingen.

Poesibogen.

er ogsaa en Slags Autografsamling. Men her er det som Regel ikke Berømtheders Navnetræk, der figurerer, men Familie og gode Venner og Bekendte, som maa staa for Skud og prente et eller andet paa Bogens hvide Blade og saa lægge Navn til.

En saadan Bog skal man slet ikke rynke paa Næsen af og karakterisere som smaa Pigers Tidsfordriv. *Poesibogen* har samme Berettigelse som den Autografsamling, der indeholdes i *Gæstebogen*, og den Fordel, at der dog skal skrives et lille Vers el. lign., medens man i Gæstebogen kan nøjes med sit Navnetræk eller, naar det kommer vidt, en Tak for Gæstfrihed forfattet paa Prosa eller paa Vers, der ofte er mere velment end velgjort.

Ganske vist findes der jo en særlig Poesibogs-Poesi, som synes udødelig; f. Eks.: »*Alt i Verden gaar paa tværs — derfor ogsaa dette Vers*«. Eller: »*Naar du ser paa denne Klat, tænk paa den der har den sat*«, osv., osv.

I Stedet for disse gamle »Aandrigheder« bør man hellere til Glæde for sig selv og Ejeren af Poesibogen finde nogle gode Vers frem af de virkelige Digtere eller Strøtanker forfattet af virkelige Forfattere, altsammen valgt som noget, der giver Udtryk for ens gode Ønsker eller Opmuntring for Bogens Ejer.

Det er naturligt, at en Far i sin Datters Poesibog, som hun anlægger samtidig med, at hun skal i Mellemskolen, skriver Stuckenbergs Vers:

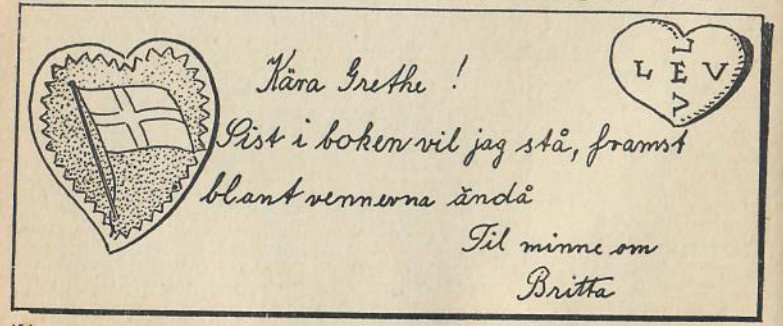
Du har tusind Ting at lære,
før du bliver klog.
Mindst *er det: at tælle, skære*
og forstaa en Bog;
større: *Arbejdet at ære,*
Medgang, Modgang støt at lære,
i hvad saa du faar at bære, —
størst: *dig selv at være.*

Og hendes Mor bruger L. C. Nielsens fire Hanne Vers, hvor det bl. a. hedder:

Du er vor Fremtidsverden,
Du er det store Eventyr.
Du er i al din Færden
Sol over alle Skyer.

Mange Kammerater og Venner og Familie og Lærere og Lærerinder følger, næsten alle med gode Vers, hendes Bror med et lille vittigt, selvkritisk, hjemmelavet Digt, som han ikke behøver at skamme sig over.

Bogen svarer virkelig til sit Navn, den er en Bog med god Poesi i, selvstændige, smaa Hilsner, oplivet med Dekorationer og Tegninger af personlig præget Udførelse — en Autografsamling af særlig Art, som det langt op i de graanende Dage vil være hyggeligt og minderigt at blade i.

Avisudklip.

Mon ikke de allerfleste — i større eller mindre Grad — samler paa Avisudklip? Og ganske naturligt er det, for enhver der har en Fritidsinteresse, er næsten nødt til at samle paa saadanne Udklip, enten det nu er smaa Notitser eller længere Artikler, der berører ens særlige Interesse.

Men udover dette Interesseomraade kan der skabes nye og andre Samleromraader. Man kan faktisk faa sig et helt Bibliotek af Scrapbøger.

Hvad kastes der ikke bort af gode Anvisninger til at tage Pletter af, Middel mod Bladlus, Køkkenraad, Husraad, Haveraad osv., osv. En »Gode Raad« Scrapbog vil hjælpe en selv og andre i mangen en snæver Vending.

Tekst og Billeder fra Landskampe i Fodbold, fri Idræt, Instruktioner i Lejrsport, Skiløb, Referater af Idrætsstævner og al mulig anden Sport.

Smaating fra mange Lande (Verdens højeste Trappe findes i Shantung i Kina. Den har 6500 Trin og er 1545 Meter lang), Billeder og Tekst om Verdensbegivenheder. Smukke Billeder fra Egne og Steder ude og hjemme. Døgnets Hændelser i Tegninger og Vers. Karikaturer. Bladenes kulørte Billedserier. Avisernes Teater-, Litteratur-, Kirke-, Frimærke- og Havesider.

Og hvad mener man om en Samling »Alverdens Vittigheder og Anekdoter«. Den kan give nogle muntre Timer.

En Scrapbog med Kogebogsopskrifter samlet fra Aviser og Blade, ordnet paa løse Ark i Skrivebogsformat, saa Retterne kan anbringes efter deres Art, vil interessere mange Kvinder, og har man Sans for Poesi, saa klip de mange Digte ud, som mellem Aar og Dag findes i Bladene. Anbring dem i Forfatterorden eller efter almindeligt Sangbogssystem.

Der er Emner nok.

Hvordan skaffes Materiale?

Begyndelsen er som Regel den, at man klipper ud fra sin »egen« Avis og de Fag- eller Ugeblade og Tidsskrifter, man holder. Men da man ikke kan tage Udklippene, idet man læser Avisen eller Bladet, — andre skal maaske ogsaa læse og vil selvfølgelig ikke lade sig nøje med et lemlæstet Eksemplar, eller ogsaa er der noget paa den anden Side, man ogsaa vil læse, ja, saa er det praktisk straks under Læsningen at afmærke med en rød eller blaa Blyant, hvad man senere vil klippe ud. Ellers overser man det let, naar man senere vil have fat i det.

Samtidig med, at man klipper Artiklerne ud, noteres paa hvert Udklip Bladets Navn og Dato. Det kan være rart senere hen at vide, hvor og hvornaar det er skrevet.

Maaske viser det sig efter nogen Tid, at det er for lidt at faa Udklip fra et enkelt eller de Par Blade, man selv raader over. Saa maa man have Hjælp enten hos gode Venner, hvad der er det billigste, men ikke altid det sikreste, eller hos et Avisudklip-Bureau.

Man giver Besked om de Omraader eller Emner, man ønsker i Udklip, træffer Aftale om, hvor meget man vil have sendt og faar saa enten dagligt eller med visse Mellemrum sendt Avisudklippene — og en Regning paa dem.

Almindeligvis faar man kun Stof fra danske Aviser, men *kan* ogsaa faa det fra udenlandske Aviser gennem Bureauerne. Udklip fra Tidsskrifter er straks vanskeligere — og dyrere — at faa, men det kan lade sig gøre.

Scrapbogen.

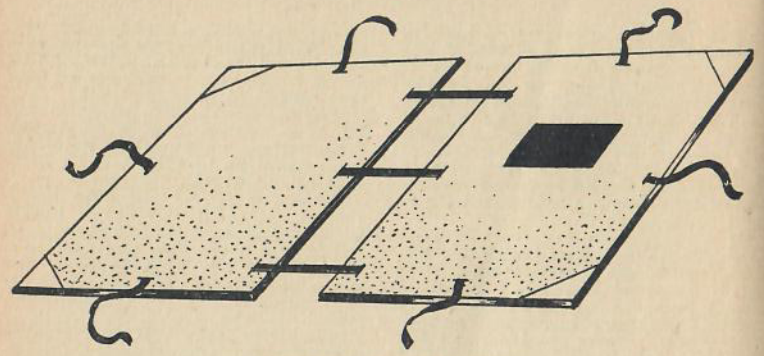
Skal hele dette Materiale være til nogensomhelst Gavn eller Fornøjelse, maa det som alt andet ordnes, saa det, man søger, er let at finde. Alle disse Udklip maa klæbes op paa Papir, hvis Størrelse afhænger af, hvilke Udklip det drejer sig om. Store og lange Avisartikler med spaltebrede Billeder kan daarligt være paa mindre end Konceptpapir. Et halvt Ark Lærderkardus lagt sammen kan maaske endda blive nødvendigt, naar det drejer sig om mange og store Udklip.

Skrivepapir i Blokformat kan ogsaa gaa an, men meget mindre Format duer ikke, undtagen til ganske særlige Emner.

Skal Papiret saa være løse Ark eller bøjes sammen, saa der fremkommer en Ryg, der minder om en Bog?

Til afgrænsede Emner, f. Eks. om en enkelt Begivenhed, eller naar man kan overse, hvor meget Udklippene vil fylde, kan det være praktisk med ombøjede Ark, som faar et Par Sting i Ryggen for at holde sammen paa dem.

Men til Emner, der kan svulme op,

Hjemmelavet Avis-Samlemappe.

eller hvor man slet ikke aner, hvor meget Stof der vil foreligge, fordi det er »løbende«, skal man kun bruge løse Blade. Det giver Orden paa Samlingen, fordi nye Udklip altid kan indordnes paa den Plads, hvor de hører hjemme og Bogen kan vokse uden Ulejlighed og Ulemper.

Til Opklæbningen af Udklippene bør man bruge hvid Fotopasta. Kontorlim eller anden lignende Lim slaar ofte gennem det porøse Avispapir og giver grimme, gule Pletter. Som Regel kan man nøjes med at give Udklippene lidt Pasta i hvert Hjørne, kun de helt smaa Udklip behøver at faa Pasta over det hele. Der maa ikke flyde Pasta ud om Udklippenes Rand. Fjern det forsigtigt med en let fugtet, blød Klud.

Scrapbogen maa have et holdbart Omslag, som kan være af en sværere Kvalitet Papir eller tynd Karton, naar det drejer sig om Scrapbøger med Ryg.

Til de løse Blade laver man et særligt Omslag. Det fremstilles af et Par Stykker svært Pap, som er lidt større end Bogens Papir. Et Par Centimeter fra Kanterne skæres i hvert Papstykke seks Ridser, tre ved Rygsiden og een midt paa hver af de andre Sider. Et Stykke Bændel stikkes igennem og ombøjes paa den indvendige Side, hvor det klistres fast med Fiskelim.

Ryggens Spændvidde gøres saa stor, at Bogens Blade let kan ligge der, selv efter at den er vokset en Del. De tre Bændler bindes i Sløjfe, naar Bogen lægges hen, saa rutcher Indholdet ikke ud, og man har altid Hold paa det.

Billeder og forskellige Tryksager.

Materialet er mangfoldigt og Vanskeligheden ligger næsten mest i at skulle begrænse sig. Enhver maa vælge efter Smag og Skøn og kan f. Eks. trække Linien efter Billedernes Reproduktionsmetode: Træsnit, Kobberstik, Staalstik, Radering o. s. v. eller vælge et eller andet Omraade, som ønskes saa alsidig som muligt belyst ved Hjælp af saa mange Billeder, som man kan faa fat i.

Portrætsamlingen
har den Fordel, at den er billig at anskaffe. Man skal imidlertid passe paa ikke blot at søge at faa saa mange Billeder af forskellige Personer som muligt, men ogsaa mange af den samme Person. Han eller hun ser jo ikke ens ud i Livets forskellige Aldre. Teatrets Folk ændres efter de Masker, de har antaget og de Mennesker, de skal forestille paa Scenen.

Et Udvalg af kendte Dagblades »Hoveder«.

SVENSKA DAGBLADET
Aftenposten
DAILY EXPRESS
HUFVUDSTADSBLADET
Alþýðublaðið
LE POPULAIRE
Berlingske Tidende
Dagbladet
THE CHICAGO SUN
The Washington Post
ПРАВДА
l'Humanité
l'aube
DAGENS NYHETER.
HELSINGIN SANOMAT
THE TIMES
Morgunblaðið
POLITIKEN

I et Bladhus som Politiken, hvorfra »Min Hobbybog« udsendes, synes man naturligvis, at Kendskab til Verdenspressen gennem Samlinger af udenlandske Dagblade er en særlig fristende Hobby — selv om man ikke altid er i Stand til at læse fjerne Landes Aviser, giver hele Avisens Udseende alligevel et talende Billede af det paagældende Lands kulturelle Stade. Hobbybogen bringer 18 Dagbladshoveder og overlader til Læseren selv at finde ud af, hvor de stammer fra. Vi skal dog hjælpe saa meget, at vi oplyser, at der skal være to svenske, to norske, to finske, to islandske, en russisk, tre franske, to engelske, to amerikanske og — som De maaske ikke behøver at faa oplyst: to danske.

De fleste vil dog nok begrænse Billedsamlingen til at omfatte afgrænsede Omraader: Portrætter af Kunstnere, som igen kan opdeles i Malere, Skuespillere, Musikere, Sangere osv., af Gejstlige, af Videnskabsmænd osv.

Samlingen kan ogsaa omfatte Billeder og Portrætter, som udelukkende vedrører en enkelt Person, f. Eks. Kongen. Det kan blive en meget omfattende Samling, naar alt tages med.

Topografiske Billeder.

Her kan man vælge Billeder f. Eks. fra danske Byer og Landsbyer enten i Almindelighed eller indenfor et begrænset Landomraade, Bygninger i større Byer, Billeder af Herregaarde, Kirker og andre Kategorier af Bygninger. En Postmand prøver at faa Billeder af samtlige Landets Posthuse, en Jernbanemand af alle Jernbanestationerne.

Forskellige Tiders Dragter.

Mode- og Kostumebilleder er ikke vanskelige at faa fat paa. Afbildninger i Modejournaler af i Dag er morsomme at se paa om ti Aar. Moden skifter jo hurtigt. I gamle Almanakker og Smaatryk kan man finde ældre Tiders Moder, og naturligvis hører Billeder af danske og fremmede Nationaldragter ogsaa til Samlingen. Et andet Felt er Uniformer. Militær, Politi, Brandvæsen, Post- og Jernbane og forskellige kommunale og andre Institutioners Uniformer giver et udstrakt Felt, som yderligere vokser, hvis man tager Billeder med ind i denne Gren ikke blot fra Nutiden, men fra svundne Dage.

Tryksager.

Avissamlingen kan omfatte Aviser fra forskellige Tider og Lande. Man kan nøjes med kun at samle paa Avisernes Titler eller »Hoveder« eller paa Aviser, der omhandler en afgrænset Periode eller en bestemt Begivenhed. f. Eks. omkring 9. April 1940, omkring 5. Maj 1945, Kongens 75 Aars Fødselsdag, Atombomben osv. Mange synes, man skal have hele Avisen og ikke blot klippe Emnerne ud til Scrapbogen. En saadan Avissamling fylder nok en Del, men Avisen er ikke lemlæstet og har beholdt sin oprindelige »Duft« og Udstyr.

Avisernes »Spisesedler« giver Døgnets vigtigste Hændelser i kort Overskriftform og kræver ikke megen Plads. De kan være gode Huskesedler i fornøjelig Form og genopfrisker paa en let Maade, hvad der er hændt af stort og smaat her i Landet og Udlandet.

Den teaterinteresserede anlægger en Samling af Teaterplakater, der fortæller om hvornaar det og det Stykke »gik« paa Teatret og hvem, der udførte Rollerne. Der kan læses megen Teaterhistorie ud af en saadan Samling.

Mærkater er smaa ofte meget kunstnerisk udførte Reklameplakater for forskellige Varer eller Institutioner af forskellig Art. Nogle Trykkerier giver de Mærkater, de fremstiller, fortløbende Numre, saa er det lettere at se, om man faar sin Samling komplet.

Andre Mærkater holder sig i sine Billeder indenfor bestemte, afgrænsede

»Spisesedler« fra Politiken.

Omraader. Det kan f. Eks. være smukt trykte Gengivelser af danske Byvaaben eller »Tilgiftsmærkater«, som faas ved Køb af forskellige Varer (»Richsbilleder«). Til saadanne Mærkater kan for en ringe Betaling købes Album med forklarende Tekst til Billederne, saaledes at der efter at de er indklæbet paa deres rette Plads i Album'et fremkommer en Billed- og Tekstbog om det Emne, Bogen behandler.

Samlingens Opbevaring.

Saavidt muligt sørger man for at faa fejlfri Billeder til sin Samling, men man skal ikke vrage et lidt mangelfuldt Eksemplar, hvis man i Øjeblikket kun kan faa det. Maaske kan man senere bytte sig til et bedre, eller Manglerne kan maaske udbedres.

Er et Billede klæbet til et Underlag, man ønsker fjernet, kan det dampes af eller fugtes med lunkent Vand. Underlaget fjernes forsigtigt fra Billedet — ikke omvendt! Bagsiden renses for Klisterrester med en blød Svamp, og Billedet tørres eventuelt under Presning.

For at skaane Billederne eller lette Opbevaringen af dem kan man opklæbe dem paa glittede, hvide Kartonstykker, der maa være tilstrækkeligt stive og af samme Størrelse.

Man skal ikke overstryge hele Billedets Bagside med Klister eller Lim. ej heller dets fire Kanter eller Hjørner, men kun dets ene Rand foroven eller til venstre. Brug Fotopasta. Anvendes Hængsler af samme Slags, som bruges til Frimærker eller Fotohjørner, har man den Fordel lettere at kunne flytte Billedet til anden Karton, f. Eks. ved en Omordning af Samlingen.

Billed- og Tryksagssamlingen opbevares i Æsker med Laag og ordnet alfabetisk eller i andre passende Grupper efter Billedernes Art eller de enkelte Tryksagers særlige Karakter.

Tændstikker, Knapper, Penne m. v.

De saakaldte »rigtige« Samlere vil maaske ryste paa Hovedet af flere af de Samlinger, som omtales her. Men hvis man fastholder, at det at samle er et Udtryk for en Interesse, som gør sin Mand lykkelig ved at beskæftige ham med noget andet end hans daglige Arbejde, ja, saa er det jo ligegyldigt, om han samler paa Mønter eller Knapper, paa Segl eller Tændstikæsker, paa Avisudklip eller Knive, paa Frimærker eller Nøgler.

Tændstikæsker

er ikke nogen kedelig Samling. Æskerne bærer jo mange Slags brogede Etiketter, ofte i farvestraalende Pragt og morsom Udførelse. Sverige er Tændstikkernes store Land, og ganske uventet kan man da ogsaa paa Etiketter, hvor man mindst venter det, finde kundgjort med bitte smaa Bogstaver, at Æsken og dens Indhold er Made in Sweden. Japanerne har været saa snu, at de har kaldt en af deres Byer Sweden, saa kan de med fuld Ret hævde, at Tændstikkerne fra de japanske Fabriker virkelig *er* Made in Sweden.

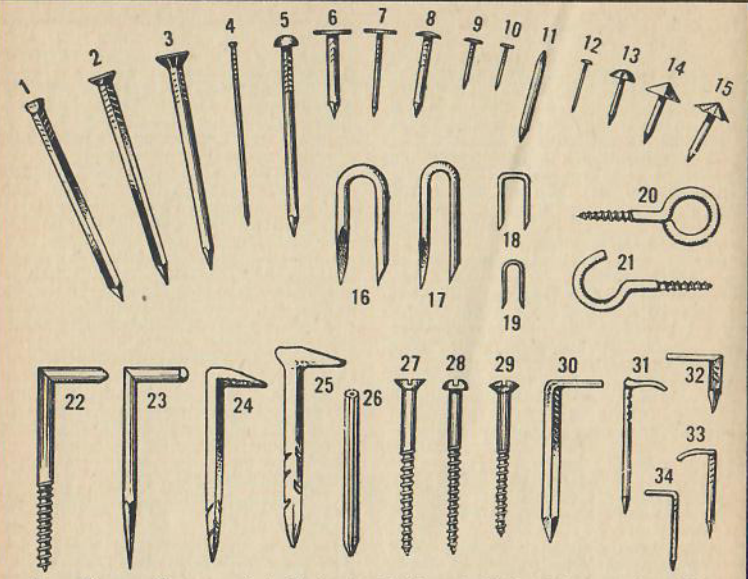
Ogsaa for Samleren af Tændstikæsker findes Sjældenheder, f. Eks. Gosch Æsken fra Mylius Erichsens Danmarks-Ekspedition til Grønland og Fram Æsken fra Fridtjof Nansens Polarekspedition i 1893—96.

Omkring den første Verdenskrig ændrede Tændstikæskerne Form og Farve. Privatfolk og Firmaer fik deres egne Etiketter paa Æskerne og øgede derved Samlermaterialet, der ogsaa omfatter de store Husholdningsæsker og de smaa Vestelommefyre, de flade Reklamepaphylstre med 10—12 ligesaa flade Stikker i.

Æskerne faar man fra Søfolk og andre vidtberejste Mennesker. Skriv til fjerne Egne og bed om en eller flere forskellige Tændstikæsker og lad saa være at klippe Etiketten af eller blød den af for at anbringe den i et Album. Det er ikke Etiketterne, De skal samle paa, men Tændstik*æsker*.

Knapper.

Tænk paa Knappernes Mangfoldighed! Ligefra de store Knapper paa Kaaber og Frakker til de bittesmaa af Perlemor. Horn og Ben kan de være af, endogsaa af presset Okseblod og andre Stoffer, der under stort Tryk laves til den uundværlige Knap. Uniformsknapper med Rigsvaaben, Posthorn og mange andre Kendemærker. Knapper af Sølv og Guld forarbejdede med megen Kunstfærdighed. Her er nok at tage fat paa og ordne efter det

Søm, Skruer, Hager o. l. 1. Firkantet Dykker. 2. Firk. Stifter m. fors. Hoved. 3. Runde Stifter m. fors. Hoved. 4. Runde Dykker. 5. Stifter m. halvrundt Hoved. 6. Staalpapstifter (Papsøm). 7. Rørstifter. 8. Gjordstifter. 9. Blaa Kamstifter. 10. Sortlakerede Stifter. 11. Forbindelsesstifter. 12. Cigarkassestifter. 13, 14, 15. Polstersøm. 16. Vindueskramper. 17. Kramper. 18. Telefonkramper m. flad Krone. 19. Telefonkramper m. rund Krone. 20. Øskner. 21. Loftkroge. 22. Vinkelkrog m. Bor. 23. Vinkelkrog m. Stift. 24. Murhage. 25. Atlethage. 26. Rawl Plug. 27. Jern- og Messingskruer m. fladt Hoved. 28. Jern- og Messingskruer m. halvrundt Hoved. 29. Messingskruer m. Linsehoved. 30. Firkantede Hagestifter. 31. Ovale Blykabelhager. 32. Fadhager. 33. Runde Blykabelhager. 34. Runde Hagestifter.

Det bemærkes, at samtlige afbildede Søm, Murhager, Skruer og lign. findes i en Mængde forskellige Størrelser og Dimensioner. Eksempelvis kan nævnes, at den i Nr. 1 afbildede Dykke føres fra ½″ til 8″ Længde, disse sidste bruges bl. a. under Bygning af Bolværker.

Materiale, hvoraf de er fremstillet eller den Brug, de er beregnet til.

Penne.

Brede Rundskriftpenne og de fine, spidse Tuschpenne. Penne til enhver Slags Skrift og Hænder og i mangfoldige Former, Farver og Størrelser.

Receptkonvolutter

fra de forskellige Apoteker kan blive til en broget og morsom Samling med Gengivelse af de mærkelige Dyr, flere Apoteker er opkaldt efter, Billeder af smaa Landapoteker eller Storbyens moderne Lokaler.

Søm og Skruer, Nøgler og Ure, Stokke og Piber, Sporvognsbilletter fra hele Verden *Elefanter*, dog ikke levende, i alle Størrelser. *Knive, Gafler og Skeer, Vaaben* af alle Arter.

Der er nok at vælge imellem, og hvorfor altid samle paa det, alle samler paa. Begynd i Dag, og i Morgen er Samlingen vokset.

VISEDIGTNING

Vi Danske er et sangelskende Folk. I hvert Fald elsker Folk at skrive Sange, og der finder næppe ret mange Festligheder Sted — større eller mindre — uden at en eller flere af Deltagerne har skrevet en Sang. Meget ofte er disse Sange af høj Kvalitet, men i mange Tilfælde lider de under en eller flere ganske elementære Mangler, som det vilde have været Forfatteren en let Sag at bøde paa, hvis blot han forinden havde været klar over, hvilken Fejl han begik. Vi skal i det nedenstaaende give en kort Vejledning i de Grundregler, man bør følge, saafremt man vil forsøge sig som Forfatter af Festsange. Det er ikke Hensigten at give en længere sproglig videnskabelig Redegørelse over Verslæren, men kun at opstille en Række praktiske Regler, som Forfatteren vil have Udbytte af at følge.

Rytmen.

Det første Krav, man maa stille til en Sang, er, at *den gaar paa Melodien.*

For det første maa Sangens enkelte Linjer ikke indeholde flere Stavelser end den tilsvarende Melodilinje. Det opnaas meget let ved simpelthen at tælle Linjens Stavelser op. Tager vi som Eksempel den meget benyttede Melodi: *Der er et Land, dets Sted er højt mod Norden,* ser man, at Melodiens første Linje indeholder 11 Stavelser. Den første Linje i en ny Sang paa samme Melodi maa derfor ogsaa have 11 og kun 11 Stavelser. Hvis den har færre, sidder man tilovers med en Stum Melodi, naar man har sunget Ordene i første Linje. Er der mere end 11 Stavelser, gaar det ligesaa galt. Saa er der noget Tekst tilovers, naar man har brugt første Linje af Melodien op. Dette er i sig selv indlysende, og de fleste Forfattere behøver slet ikke at tænke over dette Forhold, men har det rent uvilkaarligt siddende i Øret. I modsat Fald kan man som sagt gaa den Vej at tælle Stavelserne op.

Men selv om Stavelsernes Antal passer til Melodien, er det ikke tilstrækkeligt. Ogsaa Rytmen maa være i Orden: Det vil sige, *at Ordene skal ligge rigtigt paa Melodien.* I modsat Fald udtales de forkert, og det virker i høj Grad parodisk, saafremt man i en Sang f. Eks. vil overrække en Dame en Buket, men synger om en 'Buket.

En kort Gennemgang af de vigtigste Former for Verserytmer (de saakaldte Versefødder) vil her være nødvendig: Naar vi taler om Hansen, ved vi alle, at Trykket ligger paa første Stavelse af hans Navn, medens sen er uden Tryk. Trykket udtrykkes i Lydsprog ved en Streg —, medens den trykløse Stavelse betegnes ved ⏑. Skal man derfor angive Hansen med Lydskrift, kommer det til at se saaledes ud:

Han sen
— ⏑

medens Buket i Lydskrift udtrykkes

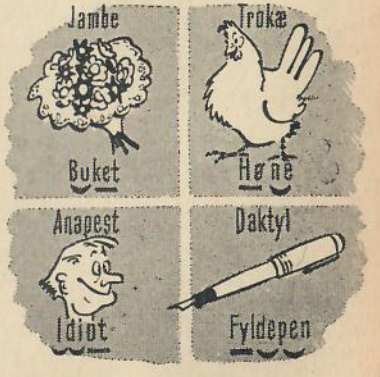
Buket
⏑ —

Der findes fire Hovedformer for Versefødder, og deres Navne er: Jambe, Trokæ, Anapest og Daktyl.

Skrevet med Lydskrift, og forklaret ved Ord-Eksempler, kommer en Oversigt over de fire Versefødder til at se saaledes ud:

Jambe	⏑ —	Eks. Buket
Trokæ	— ⏑	Eks. Høne
Anapest	⏑ ⏑ —	Eks. Idiot
Daktyl	— ⏑ ⏑	Eks. Fyldepen

En nem Huskeregel har man i, at en Jambe (hvor Trykket ligger paa første Stavelse) er en Trokæ (Tryk paa sidste Stavelse) og en Trokæ er en Jambe. Anapest udtales som sin egen Rytme, og Daktyl som det græske Ord, det er afledet af: Daktylos.

Vender vi nu tilbage til Sangen, ser vi, at vi gennem denne Lydskrift har fundet et fortræffeligt Middel til at forklare, hvorledes Trykket ligger i Melodien. Opløser man Melodien i dens forskellige Tryk-Stavelser (det hedder at skandere Verset), vil et Par tilfældig valgte Melodier f. Eks. komme til at se saaledes ud:

Der er et Land, dets Sted er højt mod Norden,
og Polens Bjerge svømmer nær dets Havn,
men skønt er det, som ingen Plet paa Jorden,
og Danmark nævner man dets fagre Navn.
Nær sølvblaa Vesterhav en dejlig Have
med Bøgehegn, hvor Nattergale bo,
og hver en Plet gav Himmelen sin Gave,
paa hver en Plet Velsignelserne gro.

Med Lydskrift:

⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑
⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ —
⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑
⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ —
⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑
⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ —
⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑
⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ —

Rytmen er, som man ser, rent jambisk og usædvanlig ligetil, samt meget taktfast.

Et andet Eksempel:

Den er fin med Kompasset
slaa Rommen i Glasset
og stik mig en Brandy all right paa en spoon,
skønt faa er vi nok til
at faa os en Grog til,
og Rosvald og Rosa er bound for Rangoon.

Skanderet ser Verset saaledes ud:

⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑
⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑
⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ —
⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑
⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑
⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ —

Sammenligner vi med Skemaet, ser vi, at dette Digt er skrevet paa Anapæster.

For mangfoldige Mennesker er disse Oplysninger overflødige, idet de ganske naturligt kan høre sig til, hvorledes Ordene skal ligge paa Melodien, og slet ikke behøver at gøre sig Ulejlighed med Rytmen. Den kommer ganske af sig selv. Men ikke saa faa Forfattere — ogsaa blandt de professionelle — har Vanskeligheder med dette Forhold, og først naar Sangen er skrevet færdig, og man prøver paa at synge den igennem, viser det sig, at en hel Del af Ordene under Afsyngelsen bliver udtalt helt forkert. Det lønner sig i saa Tilfælde, forinden man gaar i Gang med at skrive, at dele Melodien op paa den anførte Maade, saaledes at man har et Skema at rette sig efter. Forøvrigt har denne Rytmesans meget lidt med den musikalske Sans at gøre. Der findes meget musikalske Mennesker, som næsten ikke kan faa Ordene til at passe til Melodien, medens til Gengæld temmelig umusikalske Forfattere har et uhyre sikkert Greb paa dette, fordi deres Rytmesans er i Orden.

Melodien.

Det første, man bør gøre, naar man vil skrive en Sang, er at finde en god Melodi. Da Sangen jo skal synges af en Forsamling og ikke af en enkelt Person, maa man saa vidt muligt sørge for, at Melodien er nogenlunde taktfast, og ikke indeholder enkelte Toner, der skal synges særlig længe paa. En smuk Melodi som »Vi elsker vort Land«, er saa godt som ubrugelig til at skrive Festsange paa, fordi allerede anden Tone, vi el-sker, er ret lang. Tre Fjerdedele af Forsamlingen risikerer man falder fra under Afsyngelsen af denne Tone, og man kan ikke forlange, at hele Selskabet skal bestaa af Koncertsangere. Af samme Grund maa man være forsigtig med at vælge Melodier, som indeholder alt for høje, eller alt for dybe Toner. Der vil da ske det, at Størsteparten af de Syngende maa opgive at følge med.

Hovedkravene til en Sangmelodi maa derfor være, at den er *taktfast, sikker i Rytmen, og ikke bevæger sig i for høje eller dybe Toner.* Et udmærket Eksempel paa en saadan Melodi er derfor »Der er et Land«, som netop af samme Grund er stærkt misbrugt af Forfattere til Festsange.

Et andet Hensyn, som man bør tage ved Valg af Melodi, er Hensynet til den Kreds, som skal synge Sangen. Drejer det sig om ældre Mennesker, bør man holde sig til de lidt ældre Melodier, medens et yngre Selskab kan tage Melodier, som er splinternye. Meget ofte vil en aktuel Døgnmelodi her gøre stor Lykke.

Dog bør man altid, forinden man begynder at skrive, undersøge, hvorledes Rimene ligger i Melodien. Hvis Linjerne i Melodien er korte, og Rimene følger lige efter hinanden, kan man komme ud for næsten uovervindelige Vanskeligheder.

Det er ligeledes af stor Betydning for Indholdet, at den Melodi, man skriver paa, har nogenlunde lange Linier, hvor der er Plads til at udtrykke en Tanke eller en Idé. Alt for korte Linjer hugger let Sangen i Stykker, og det er et nogenlunde almindeligt Krav, som normalt kun store Versetekniker kan tillade sig at gaa udenfor, at hver Linje skal rumme en Sætning for sig.

I denne Forbindelse bør der advares imod en Trang, som mange Sangforfattere har til at bruge omvendt Ordstilling. Det er naturligt at anvende den Sætningsbygning, man plejer at bruge i daglig Tale; vil man f. Eks. skrive: »Der er en Mand, som fejrer Jubilæum«, kan Verset kun blive ringere af, at lave det om til: »En Mand, der er, som fejrer Jubilæum«. Kun hvor det er nødvendigt af Hensyn til Rytme eller Rim, kan man nu og da tillade sig at bruge omvendt Ordstilling, men man bør huske, at det *altid* gør Verset ringere.

Rimet.

Mange Mennesker mener, at en Ting ikke er Vers, hvis den ikke rimer. Det kan man sætte et tydeligt Spørgsmaalstegn ved, men hvor det drejer sig om en Festsang, maa man i hvert Fald stille det Krav, at Linjerne rimer efter samme Regler, som den Sang, paa hvis Melodi Festsangen er skrevet. Hovedpunktet i Rimet er Klangen. Ordene skal ligne hinanden, og dog være forskellige. Her maa Forfatteren have Øret i Orden. Det er vist næppe muligt at opdrage Folk til at kunne høre, hvad der rimer. F. Eks. kan det ikke nytte noget at rime Sokker paa Stropper, selv om o forekommer i begge Ord og de begge to ender paa er. Derimod rimer Sokker paa lokker og Stropper paa hopper.

Vanskeligheden ved at rime bestaar først og fremmest i at finde Rimene. Der findes paa Dansk en aldeles fortræffelig Rim-Ordbog, udarbejdet af Overlærer *Axel Sørensen* i 1900. Desværre er den ikke til at købe i Boghandelen, den faas kun antikvarisk og koster da 25—30 Kr. En Hjælp har man imidlertid i hosstaaende Rimskema.

B	Hv	Skj
Bj	J	Skr
Bl	K	Skv
Br	Kj	Sl
D	Kl	Sm
Dj	Kn	Sn
Dr	Kr	Sp
Dv	Kv	Spj
F	L	Spr
Fj	M	St
Fl	N	Stj
Fn	P	Str
Fr	Pj	Sv
G	Pl	T
Gl	Pr	Tj
Gn	R	Tr
Gr	S	Tv
H	Sj	V
Hj	Sk	Vr

Søger vi nu et Rim paa f. Eks. *lang*, tager vi simpelthen Efterstavelsen ang og hæfter den paa de enkelte Bogstaver og Bogstavforbindelser. Vi finder først Ordet Bang (med Tju og Bang), som rimer. Bjang og Blang er Ord uden Mening, men saa kommer Brang, som godt kan bruges, f. Eks. i Forbindelsen: Den Gang da Mælkeflasker ud han brang.

Fortsætter vi paa denne Maade, faar vi følgende Rimliste:

Bang (Tju og Bang).
Brang (Datid af bragte).
Dang (Klokkens Ding og Dang).
Fang (Vingefang).
Gang (en Gang, han har sin Gang).
Hang (at have Hang til noget. Datid af at hænge).
Klang (Klokkens Klang).
Prang (Studeprang).
Rang (Stand og Rang, Datid af at ringe).
Sang (En glad Sang, han sang).
Slang (Sprogligt Slang).
Spang (Der gaar Dans paa Spang (Bro)).
Sprang (Han sprang).
Stang (En Stang).
Svang (Hun i Dansen sig svang).
Tang (Blæretang, Sukkertang).
Trang (Vejen er trang).
Vang (Den grønne Vang).
Vrang (Hun strikker ret og vrang).

Som man ser, et ganske smukt Resultat af et tilfældigt valgt Ord.

Hertil kommer yderligere en Række sammensatte Ord. Af Gang kan man danne Gennemgang, Tilbagegang o. s. v., af Klang, Efterklang, Klokkeklang, men her maa den Enkeltes Fantasi og Ordrigdom blive det afgørende. Et godt Raad er det, hvis man skal rime en kort Linje paa en lang Linje, da først at forme den korte Linje og derefter den lange. Dog, ogsaa her maa Individualiteten tage sin Ret.

Smaa praktiske Raad.

Naar Sangen er skrevet, gør man klogt i at synge den for en af Deltagerne i Festen. Dels saa man er klar over, at den virkelig lader sig synge, dels, saa der ikke paa en eller anden Maade slipper noget igennem, som maaske kan komme til at støde en af de Tilstedeværende.

Mangfoldiggørelse af Sangen. Bedst er det naturligvis at lade Sangen trykke, og med de nuværende Bogtrykkerpriser koster en Sang paa 5—6 almindelige Vers, trykt paa en Papirstrimmel i 25 Eksemplarer ca. 12 Kr. Ønsker man Sangen yderligere udstyret, f. Eks. med Klicheer (og det er Folk som Regel glade for), maa man forhandle nærmere med Bogtrykkeren.

Næsten lige saa godt som at lade Sangen trykke, virker det, naar den er duplikeret. Derimod maa det paa det bestemteste fraraades at lade den skrive paa Maskine med Gennemslagspapir. Dette tynde Papir er ikke til at læse paa ved et Bord eller i en Sal, og det ærgrer kun Folk, at de ikke kan se, hvad der staar i Sangen. At hektografere Sangen kan anbefales, og er det kun et lille Selskab, det drejer sig om, kan man til Nød skrive den af i Haanden Dog bør man altid sørge for, at der er mindst et Eksemplar til hveranden Deltager.

Skriv ikke for mange Vers. Normalt bør man kun skrive 5—6 Vers og absolut ikke over 7. Det trætter Folk at skulde synge alt for længe, og det er langt bedre, at de siger: »Bare der havde været et Vers eller to til!« end hvis det hedder sig: »Sangen var god nok, men den var lovlig lang!«

Akkompagnementet. Bedst er det, hvis man har et virkelig godt Orkester eller en rutineret Pianist til at ledsage Sangen. Det giver Sangbund og Humør, og Rytmen bliver sikker. Men det er langt bedre at undvære Akkompagnement, end at have et, der er halvdaarligt. Meget ofte stopper Folk op midt i et Vers for at le, og det er da Akkompagnatørens Sag at standse tilstrækkelig længe og derpaa fortsætte. Selv det mest musikbegavede Barn vil f. Eks. næppe kunne akkompagnere en Festsang paa tilfredsstillende Maade. Ved man, at der til Festen kommer et Orkester eller en Pianist, maa man paa Forhaand sætte sig i Forbindelse med Vedkommende og sikre sig, at Noderne er i Orden. Dette gælder selv om Melodien er aldrig saa kendt. I modsat Fald risikerer man de frygteligste Overraskelser.

Er der ikke Orkester eller Pianist, maa man paa Forhaand aftale med en af Deltagerne om at synge for. Intet er mere pinligt end at se Deltagerne kikke genert til hinanden: Hvem vil begynde? Sangen bør aldrig omdeles, før det Øjeblik, da den skal synges. Der vil altid være Mennesker til Stede, som ikke kan dy sig for at kikke i den og gøre Bemærkninger om de Ting, der staar. Det tager Duften af Sangen.

Klicheer af en eller flere Tegninger paa tilsammen Halvdelen af denne Sides Størrelse koster 10-12 Kr.

PENNEVENNER

»Skriv snart igen« er Ungdomskorrespondancens Motto og følges af 175.000 danske og ca. fire Millioner 13-21-aarige Pennevenner i 86 Lande Jorden rundt. Antallet forøges dagligt med mange Tusind.

Alle mellem 14 og 21 Aar kan blive Pennevenner og komme til at skrive med jævnaldrende, som de aldrig før har kendt, baade i Danmark og i andre Lande og Verdensdele. De korresponderer frivilligt med saa mange, som de ønsker, skriver, hvad de har Lyst til at skrive, »snakker sammen« pr. Brev saa meget de vil og saa ofte de vil, og Korrespondancen gaar direkte fra Hjem til Hjem.

Indenlandsk Korrespondance.

Efter fire Aars Korrespondance mellem danske unge udveksler de hver gennemsnitlig 60 Breve aarligt, det vil sige afsender eller modtager mindst et Brev hver Uge. I det første Aar var det gennemsnitlige Antal kun 20 Breve pr. Penneven. Danmarks 175.000 Pennevenner har ialt skrevet og indbyrdes udvekslet fem og en kvart Million Breve, siden Pennevenne-Korrespondancen mellem Danskere oprettedes i Juli 1940.

Blandt danske Pennevenner er de to største Grupper Skoleelever og ved Husvæsen, den tredjestørste ved Landvæsen tæt fulgt af Haandværk, Handel og Kontor, og mindre Grupper er ved Fiskeri, Post-Telegraf, Studium, Søfart og Trafik. Geografisk er de fordelt over hele Landet paa Gaarde, i Landsbyer, Stationsbyer, Købstæder og med ca. 30.000 i Storkøbenhavn.

Hvor der er et Postbud og et Posthus, kan enhver blive Penneven og gratis faa en dansk Penneven ved at indsende en Pennepost-Kupon med Svarporto til PENNEPOSTEN. Kuponerne udleveres gratis af Postvæsenet gennem Landpostbudene og paa Posthusene.

Danmark er det første og til Dato det eneste Land, der gennem Samarbejde mellem Postvæsenet og Penneposten automatisk og gratis giver et helt Lands Ungdom Mulighed for indbyrdes at lære hinanden at kende gennem direkte, personlig, frivillig Korrespondance.

Ungdommens Verdenskorrespondance.

Pennevenne-Korrespondancen oprettedes i Februar 1926 af Dr. *Sven V. Knudsen* (»Sven Spejder«) og præsenteredes først i Ungdomsmagasinet *The Open Road for Boys* i USA under Navnet *My Friend Abroad, the Directory of Boys and Girls of All Nations*, d.v.s. *Ungdommens Verdensvejviser*.

De første Pennevenner, som Maanedsmagasinet bød sine Læsere i dets daværende Oplag paa 9.000, var danske unge, og i 15 Aar, indtil Krigens Udbrud i 1939, da dets Oplag var steget til 350.000, har det hver Maaned fordelt Pennevenner til sine Millioner af Læsere. Fra sit Kontor i Boston, Mass., U.S.A. har Ungdommens Verdensvejviser desuden i samme Tidsrum fordelt ca. to Millioner Navne fra 86 Lande til amerikanske Skoler, Universiteter, Klubber og Enkeltpersoner. Siden 1937 er Hovedkontoret forlagt til København, hvor alle Pennevenne Navnene samles fra Alverdens Egne og atter fordeles til Landene, deriblandt til Danmark.

Hvor vil du helst have en Penneven?

Saadan spørger Danmarks 175.000 Pennevenner hinanden, nu da de kan føje udenlandske Pennevenner til deres danske. Det er næsten en Aabenbaring for dem, at de kan faa Kammerater i fremmede Lande saa let, som de hidtil har faaet dem i Løgstør og Nakskov, og de lader deres Ønsker gaa videre til Ungdommens Verdensvejviser lige saa ivrigt som de 50.000 Danskere, der før Krigen havde Kammerater Jorden rundt. Og saa behøver de ikke engang at kunne fremmede Sprog for at skrive med udenlandske Pennevenner, fordi Penneposten har oprettet PENNEVENNE KLUBBEN hvori alle danske Pennevenner kan indmelde sig og gratis faa deres Breve oversat. Ogsaa Pennevenne-Klubben er en speciel Service for Danmarks Vedkommende, og skønt der i Danmark er forholdsvis flere unge end i andre Lande, der kan læse og skrive Engelsk, det Verdenssprog, som Flertallet af alle Landes Pennevenner benytter til deres Korrespondance, er Klubben blevet til Nytte for Tusinder af Pennevenner.

Det bliver spændende at se, hvilke Egne der bliver de mest populære. Før Krigen var f. Eks. *Frankrig* mest populær blandt engelske og amerikanske Pennevenner, og blandt danske var *U.S.A., Hawaii, Holland, Norge* og *Sverige* de mest efterspurgte. Nu bliver det rimeligvis de Lande, som man har hørt mest om, fordi man jo i seks Aar har været udelukket fra personlig Kontakt med Verden og har maattet nøjes med andenhaands Oplysninger. Mange fristes vel af Lande, der ligger nær, fordi man haaber lettere at komme paa Besøg der, de dristigere vælger sig formodentlig Pennevenner i fjernere Lande, fordi de regner med, at jo fjernere Landene er, des interessantere er Livet der, og de er frejdige nok til at tænke paa ogsaa at komme langt omkring i Verden, saa bekvem og hurtig Transportmulighederne er blevet. Intet Sted paa Jorden er jo mere rigtigt langt borte for en Flyvemaskine, og med den kan et Brev i hvert Fald paa Timer og faa Døgn komme i Hænderne paa en Kammerat paa Verdenshaves modsatte Bred og naa helt til den anden Side af Kloden. Der er ingen Grænser for Ønsker. Man kan sidde i Danmark og skrive med en Kammerat i Rusland, Asien, Amerika, Afrika og Australien og faa Brev fra en jævnaldrende paa Java, i Island, paa New Zealand, Hawaii og Philippinerne. *Eet er givet: Indtil 9. April 1950 kan ingen faa Pennevenner i Tyskland og Japan.*

Hvad skriver de om?

Danske Pennevenner kan sagtens skrive, hvad deres udenlandske Pennevenner vil læse med Glæde, de har jo i fem Aar »trænet« i at skrive personlige Breve, d. v. s. at skrive om sig selv og virkelig komme »paa Talefod« med Modtagerne, saa er det nemt nok i følgende Breve at spørge om og svare paa alt, som man har Lyst til at vide ogsaa om selve Landet, Byen, Begivenheder, Mennesker og alt andet, som man interesserer sig for. Naar Korrespondancen er kommet i den Gænge, glemmer man ganske, at man maaske er begyndt at skrive med Udlandet for f. Eks. at lære fremmede Sprog, samle paa Frimærker eller bare af Nysgerrighed, man glemmer det af lutter Glæde over, at man har faaet lige saa gode Kammerater ude i Verden som i Danmark

Hvordan faar man udenlandske Pennevenner?

Alle mellem 14 og 21 Aar kan faa Pennevenner i fremmede Lande, og de faar dem fra Ungdommens Verdensvejviser. I Tidens Løb har den her i Danmark samarbejdet med Aviser og Ugeblade som f. Eks. Ekstrabladet og Ill. Familie Journal, der gennem sine Spalter gratis har budt sine Læsere Pennevenner, og med Landets højere Skoler, der gratis har skaffet alle deres Elever Breve fra fremmede Lande. For Tiden er et saadant Samarbejde atter i Gang med Ill. Familie Journal, men alle kan henvende sig direkte til Ungdommens Verdensvejviser. Det gælder baade Skoler, Organisationer, Klubber, der vil skaffe deres Elever og Medlemmer Pennevenner, og Enkeltpersoner, der vil skaffe sig udenlandske Kammerater paa egen Haand. Pennevenne Korrespondancen er ingen »Klub«, enhver kan deltage i den, uafhængigt og selvstændigt, ved at henvende sig skriftlig til

Dr. Sven V. Knudsen,
Penneposten,
Vestersøhus 62, København V.

HVEM-HVAD-HVOR

staar hvert Aar øverst paa mange Drenges Ønskeseddel.

Derfor er den svær at faa fat paa efter Jul.

Bestil næste Aars Udgave i Tide.

ESPERANTO

De har en Hobby, som De prøver paa at faa det mest mulige ud af — De er maaske Filatelist og ønsker at komme i Forbindelse med udenlandske Filatelister, — maaske er Musik Deres Hobby og De ønsker at udveksle Tanker, Noder og Litteratur med udenlandske Musikinteresserede. I saa Tilfælde kan De bruge Esperanto i Deres Hobby's Tjeneste, idet De ved Hjælp af Esperanto kan komme i Forbindelse med Esperantister, der har samme Interesser som De. De er ikke afhængig af de forskellige Sprog. De kan saaledes samtidig korrespondere med Tjekkere, Ungarere, Finner, Englændere, Franskmænd, Italienere og Ægyptere. Sprogmurene er revet ned! Hvis Deres Hobby er Korrespondance, har De de største Chancer for at finde Udlændinge med samme Interesse. Paa Esperanto kan De korrespondere uden Misforstaaelser, uden Sprogvanskeligheder.

Det mest almindelige er naturligvis, at man benytter Esperanto i sin Hobbys' Tjeneste, men naturligvis kan man ogsaa bruge Esperanto som Hobby, ligesom et hvilket som helst andet Sprog kan være en Hobby. Esperanto har sin egen Historie, og har udviklet sin egen Sprogvidenskab, Esperantologien.

Det følgende beskriver i grove Træk Esperantos Historie, Organisation og Anvendelse. Yderligere Oplysninger kan faas ved Henvendelse til en af de Esperantister, hvis Navne og Adresser staar opført i Slutningen af Artiklen.

Oprindelse.

Esperantos Skaber, Dr. *L. L. Zamenhof*, fødtes i Bialystok i Polen 15. December 1859, døde 14. April 1917. Allerede fra sin tidligste Barndom erfarede han Sprogvanskelighederne i sit eget Land, idet der dér boede Mennesker fra tre Nationer, og de talte hver sit Sprog, — Polsk, Russisk og Tysk. Børnene indenfor disse tre Nationer hadede hinanden, og Zamenhof fik hurtigt den Tanke, at Sproget var Aarsagen til alt dette Had. Af den Grund vaagnede i ham Tanken om et Fællessprog for derved at nærme Menneskene til hinanden, nedrive Sprogmurene og sætte Menneskekærligheden i Højsædet. Han afsluttede sin Gymnasieuddannelse 1879 og paabegyndte det medicinske Studium i Moskva. I 1886 nedsatte han sig i Warszawa som Specialist i Øjensygdomme.

Allerede lang Tid i Forvejen var hans Sprogprojekt færdigt, men han vilde ikke udgive det, før han var overbevist om dets Anvendelighed. Han gennemgik mange Gange i de mindste Detailler sit Sprog, før han i 1887 præsenterede det for Verden. Den første Bog var paa Russisk, og snart efter fulgte en polsk, en fransk og en tysk Udgave. Foruden en orienterende Tekst indeholder den en Grammatik, bestaaende af seksten Regler samt en Ordbog. Dette er det egentlige Fundament, som ikke maa forandres. Derimod udvikler Sproget sig til Stadighed, især indenfor den faglige Terminologi.

Organisation.

1888 stiftedes den første Esperanto-Forening i Nürnberg, og i samme By udkom senere den første Esperanto-Avis »*La Esperantisto*«. Mange Tilhængere fandtes ogsaa i Sverige og i Frankrig, hvilket sidste Land gennem mange Aar var Centrum for Esperantobevægelsen. En virkelig Form for Organisation kom ikke i Gang før *Kongresserne*. Den første internationale Esperanto-Kongres fandt Sted i Boulogne-sur-mer i 1905, og derefter holdtes Kongres hvert Aar. Disse Kongresser kan samle op til 5000 Deltagere fra 40—50 forskellige Nationer. 1908 stiftedes Verdensorganisationen UEA. 1905 stiftedes »*Lingva Komitato*«, som kontrollerer Esperantos Udvikling, saaledes at der ikke kommer noget ind i Sproget, som er i Strid med Fundamentet. *Lingva Komitato* bestaar af Repræsentanter fra de forskellige Lande og kan have højst 100 Medlemmer.

1936 stiftedes IEL (Internacia Esperanto-Ligo), hovedsageligt bestaaende af Medlemmer fra UEA, som derefter stod meget svækket tilbage. IEL, der har Hovedsæde i London, er langt den største Verdensorganisation. Under IEL hører de forskellige Landsorganisationer, som igen har de enkelte Klubber under sig.

Ogsaa Arbejderesperantisterne har deres egen Verdensorganisation, SAT, der afholder sine egne Verdenskongresser.

Konsuler.

Under IEL sorterer de forskellige

Landes *delegitoj*. Det er en Slags Esperanto-Konsuler, som findes spredt over hele Verden i alle større Byer. Disse *delegitoj* er pligtige at besvare skriftlige og mundtlige Forespørgsler, og skal hjælpe Esperantister, som er paa Rejse, til Rette. Denne Service er gratis og har vist sig at have stor praktisk Betydning. Endvidere findes ogsaa en stor Del *fakdelegitoj*, d. v. s. Fagdelegerede, der besvarer faglige Spørgsmaal. Samtlige Adresser paa *delegitoi* findes i IEL's Aarbog, — paa den Maade kan man altid finde Esperantister, hvorsomhelst man maatte befinde sig.

Literatur.

Esperanto har en meget omfattende Literatur. Der findes ca. 40.000 forskellige Værker paa Esperanto, saavel originalt forfattede som oversat Literatur. Zamenhof selv oversatte en stor Del Literatur til Esperanto, bl. a. H. C. Andersen: Eventyr, Shakespeare: Hamlet, Schiller: Røverne, Gogol: Revisoren m. fl. Endvidere oversatte han det gamle Testamente fra den hebraiske Original. Iøvrigt er praktisk talt alle Landes Literatur repræsenteret paa Esperanto. Der findes Antologier over de forskellige Landes Litteratur, d. v. s. Tekstudvalg, der giver et Gennemsnit af vedkommende Lands Literatur. Der findes saaledes f. Eks. en svensk, en schweizisk, en kroatisk, en polsk, en ungarsk, en belgisk og en katalonsk Antologi. For Tiden er en dansk Antologi under Udarbejdelse. I August 1945 udkom »Slutet« af Folke Bernadotte oversat til Esperanto. Esperanto har ogsaa en stor Originalliteratur. Af Forfattere kan nævnes: K. Kalocsay, Julio Baghy, H. Valienne, H. Luyken, H. J. Bulthuis, Jean Forge, Raymond Schwartz. Da Esperanto er særdeles velegnet til Poesi, findes der ogsaa et rigt Udvalg indenfor dette Omraade, saavel original forfattet som oversat. Saaledes kan nævnes Dantes »Helvede« fra »Den guddommelige Komedie«, det store ungarske Digterværk »Den menneskelige Tragedie« og »Odyssen«.

Tidsskrifter.

Esperantos Blade og Aviser danner et meget stort Kapitel for sig selv. Det første Esperantoblad »*La Esperantisto*« var i lang Tid det eneste Bindemiddel mellem Esperantisterne, men senere kom mange andre Blade til, af hvilke kan nævnes: »*Lingvo Internacia*« 1895, »*L'esperantiste*« 1898, »*La Revuo*« 1900, »*The Esperantist*« 1903, som stadig udkommer under Navnet »*The British Esperantist*«. Af senere Blade kan nævnes »*Heroldo de Esperanto*«, et stort ugentligt Blad i Avisformat, IEL's Organ »*Esperanto Internacia*«, SAT's Organ »*Sennaciulo*«, »*La Praktiko*«, udgivet af Cseh-Instituttet i Holland, det literære Tidsskrift »*Literatura Mondo*«, udgivet af det store ungarske Forlag af samme Navn. Af rent faglige Tidsskrifter kan nævnes »*Internacia Medicina Revuo*«, »*Internacia Pedagogia Revuo*«, »*Esperanta Ligilo*«, Organ for Blinde, trykt med Blindskrift. Desværre tillader Pladsen ikke her at komme nærmere ind paa den Mængde af Tidsskrifter, der findes indenfor Videnskab, Pædagogik, Litteratur, Kunst, Handel, Postvæsen, Trafik, Ungdomsarbejde, Religion. Stenografi, Pacifisme, Filateli o. s. v.

Danmark.

Pioneren indenfor den danske Esperantobevægelse var *Frederik Skeel-Giørling*, som afholdt sine første Kursus i Aalborg i 1904. Senere flyttede han til København, hvor han fortsatte sit Arbejde. Bl. a. ledede han et stort Kursus paa 400 Deltagere arrangeret af POLITIKEN i 1907. I 1906 stiftedes den første danske Esperanto-Gruppe, »Esperantistforeningen« med Magister *Holger Wiehe* som Formand. »Esperantistforeningen« udgav efter et Aars Forløb det første danske Esperanto-Blad »*Helpa Lingvo*«. Professorerne *Otto Jespersen* og *Vilhelm Thomsen* gik meget stærkt ind for Esperanto og anbefalede Sproget varmt, bl. a. i Tidsskriftet »Tilskueren«. Der kom hurtigt nye Klubber til, og i 1908 stiftedes Landsforeningen »Centra Dana Esperantista Ligo« (CDEL). Da det nye Kunstsprog »*Ido*« fremkom i 1907 kom Esperanto ud for en vanskelig Periode, hvor Sproget skulde vise, hvad det duede til. Det blev udsat for Kritik fra Idisternes Side, og Esperantisterne forsvarede det med en glødende Iver. Herhjemme gik Bølgerne ogsaa højt, Frk. *M. Noll* ledede med stor Energi Kampen, og det kom til mange drøje Diskussioner i Dagspressen og paa offentlige Møder. Tilsidst gik Esperanto af med Sejren, — det viste sig, at det var saa solidt fundamenteret, at det kunde staa for det Stormvejr, det havde været ude for. Ido's Forkæmper herhjemme var ovenfor omtalte Professor *Otto Jespersen*, som senere skabte Projektet »Novial« (»Jesperanto«, som det spøgefuldt blev kaldt). Danmark har to store Landsorganisationer, CDEL og DLEA, henholdsvis tilsluttet IEL og SAT med tilsammen ca. 1500 Medlemmer spredt over mere end 200 Byer i Danmark. Et langt større Antal Esperantister staar udenfor Organisationerne.

Turisme.

Ogsaa indenfor Turisme har Esperanto faaet en større og større Udbredelse. Utallige er de Turistbrochurer, som er udgivet paa Esperanto. I Sverige og i Estland findes saaledes Esperanto-Rejsebureauer, »*Esperanta Turista Komisiono*«, der arrangerer Turistrejser til Udlandet, ikke alene for Esperantister, men for alle og enhver, idet Esperanto-Tolke sørger for Oversættelserne. De tidligere omtalte *delegitoj* spiller ogsaa en stor Rolle indenfor Turismen, idet de er udenlandske Esperantister behjælpelige med praktiske Oplysninger, Anvisning af Værelser etc.

Videnskab.

Indenfor Videnskaben indsaa man hurtigt, at et internationalt Hjælpesprog som Esperanto vilde betyde et stort Fremskridt paa Vejen mod Forstaaelse, og allerede i 1904 fremkom det første videnskabelige Tidsskrift paa Esperanto »*Internacia Scienca Revuo*«. 1926 kom »*Bulteno de ISAE*« (»Internacia Scienca Asocio Esperantista«). Mange videnskabelige Beretninger foreligger paa Esperanto, saaledes skal f. Eks. nævnes, at Aarsberetningerne fra Frøfirmaet *I. E. Ohlsens Enke*, redigeret af dr. agro. *Paul Neergaard*, indeholder Resuméer paa Esperanto. Ligesaa findes der Esperanto-Resumé i Paul Neergaards Doktordisputats »Danish Species of Alternaria and Stemphylium« 1945.

Radio.

Før Krigen var der ca. 35 faste Radioudsendelser om Ugen paa Esperanto fra Alverdens Lande. Een af de mest aktive Stationer var den tjekkiske Station *Brno* (Brünn), der havde en fast Stab af Esperantister til at arrangere de mange Udsendelser. Bl. a. blev der fra Brno udsendt hele Operetteaftener. Brno udsendte ogsaa en meget smuk Aarbog paa Esperanto med en Oversigt over det forløbne Aars Radioprogrammer.

Det er ikke Esperantos Mening at udrydde de nationale Sprog, tværtimod. Det er Meningen, at alle Mennesker skal lære Esperanto ved Siden af de nationale Sprog og bruge det i det internationale Liv samtidig med, at der værnes om de nationale Sprog og de Traditioner, som findes der.

Udtale.

Esperanto er et fuldstændigt fonetisk Sprog, d. v. s. at hvert Bogstav har sin nøje fastlagte Lyd, og hver Lyd har sit Bogstav. Trykket ligger altid paa næstsidste Stavelse. Naar man første Gang ser en Esperantotekst, lægger man særligt Mærke til, at nogle af Bogstaverne er forsynet med en Cirkumfleks (^). Saaledes *ĉ* der udtales *tsj*, medens *c* udtales *ts*. *ŝ* udtales som tysk *sch* eller som *sj* i »Sjal«, *ĝ* udtales som i engelsk »gentleman«, *ĵ* som i fransk »Journal« og endelig *ĥ*, som udtales som Tysk »ach«. Da Pladsen ikke tillader at komme nærmere ind paa Udtalen, skal der henvises til »Esperantonøglen«, som omtales senere i denne Artikel.

Esperantos Ordforraad er taget ud af de nationale Sprog; saaledes er alle i Forvejen internationale Ord indført i Sproget, f. Eks. *magneto, telefono, internacia*. Iøvrigt bestaar Ordforraadet overvejende af latinske Rødder. Mindre rigt repræsenterede er de germanske Rødder, og mindst slaviske Rodord. Af rene Nydannelser findes kun ca. 1—2 pCt.

Grammatik.

Esperantos Grammatik er meget logisk og enkel. Grammatiken indeholder intet overflødigt og indeholder samtidig alt det, som en Grammatik skal have, for at Sproget kan udtrykke sig klart og uden Misforstaaelser.

Alle *Substantiver* (Navneord) dannes ved at tilføje *-o* til Ordroden, f. Eks. *patro* Fader, *domo* Hus, *pluvo* Regn. Flertal dannes ved yderligere at tilføje *-j*, *patroj* Fædre, *domoj* Huse. Den bestemte Artikel hedder *la*, baade i Ental og Flertal. Den ubestemte Artikel findes ikke. Saaledes betyder *la domo* Huset, *la domoj* Husene, *domo* et Hus eller simpelthen: Hus.

Alle *Adjektiver* (Tillægsord) dannes ved at tilføje *-a* til Ordroden, Flertal dannes paa samme Maade som ved Substantiver, ved yderligere Tilføjelse af *-j*. Eks. *la bona patro* den gode Fader, *la bonaj patroj* de gode Fædre, *granda domo* et stort Hus, *grandaj domoj* store Huse.

Adverbier (Biord) dannes ved Tilføjelsen af *-e*. Saaledes *bone* godt, *li kantas bone* han synger godt.

Akkusativ (Genstandsfald) dannes paa

Esperanto ved yderligere Tilføjelse af -n til Substantivet resp. Adjektivet. Akkusativ bruges til Afmærkning af *Objektet* (Genstandsleddet) i Sætningen. Eks. *La patro legas la libron* Faderen læser Bogen, *la kato kaptas la musojn*, Katten fanger Musene. Akkusativ bruges endvidere i Tilfælde, hvor man vil betegne en Retning, og denne Retning ikke i Forvejen er udtrykt i en *Præposition* (Forholdsord). Eks. *Mi iras en la domo* Jeg gaar i Huset, men *Mi iras en la domon* Jeg gaar *ind* i Huset.

Verberne (Udsagnsord) dannes ogsaa ved Hjælp af en Ordrod plus en Endelse. Endelserne er for *Infinitiv* (Navnemaade) *-i*, *Præsens* (Nutid) *-as*, *Imperfektum* (Datid) *-is*, og *Futurum* (Fremtid) *-os*. Eks. *legi* at læse, *legas* læser, *legis* læste og *legos* vil el. skal læse. *Imperativ* (Bydemaade) dannes med *-u*, Eks. *legu* læs! *Konditionalis* (betinget Maade) dannes ved Hjælp af *-us*. Denne Maade udtrykker vi paa Dansk med en almindelig Datid f. Eks. *Se mi havus tempon mi legus la libron* Hvis jeg havde Tid vilde jeg læse Bogen (Men jeg har *ikke* Tid og kan derfor ikke læse Bogen).

Participerne (Tillægsformerne) i *Aktiv* (Handleform) dannes med *-anta*, *-inta* og *-onta* for henholdsvis Præsens, Imperfektum og Futurum Participium. Eks. *mi estas skribanta* jeg er skrivende, *mi estas skribinta* jeg har skrevet, *mi estas skribonta* jeg staar i Begreb med at skulle til at skrive. Som man ser, bruges Verbet *esti* (at være) som Hjælpeverbum. Andre sammensatte Tider kan man saa danne ved at bøje *esti*, f. Eks. *mi estis skribinta* jeg havde skrevet, *mi estos skribanta* jeg vil være skrivende o. s. v. Til Formerne i Aktiv *(-anta, -inta, -onta)* svarer Formerne i *Passiv* (Lideform) *-ata, -ita -ota*. Saaledes: *La letero estas skribata* Brevet skrives el. bliver skrevet, *La letero estas skribita* Brevet er blevet skrevet, *la letero estas skribota* Brevet er i Færd med at skulle til at skrives.

Talordene fra 1 til 10 er følgende: *unu, du, tri, kvar, kvin, ses, sep, ok, nau, dek. cent* = 100, *mil* = 1000. Tallene dannes ved simpel Sammensætning, eks. *dek-du* = 12, *du-dek* = 20. *kvartcent-sepdek-ok* = 478. *Ordenstallene* dannes ved Tilføjelser af Adjektiv-Endelsen *-a: unua* første, *dua* anden, *tria* tredie. *Talbiord* med Adverbiumsendelsen *-e: unue* for det første, *due* for det andet. *Fordoblingstallene* med *-obl: duobla* dobbelt, *trioble* tredobbelt. *Fordelingstal* med *-op: duope* to ad Gangen. *Brøker* med *-on: kvarono* Fjerdedel, *sepono*, Syvendedel, *kvin sesonoj* fem Sjettedele.

Det mest bemærkelsesværdige i Esperantos Grammatik er vel nok Præfikserne og Sufikserne (For- og Efterstavelser). Ved Hjælp af disse reduceres Ordrodsforraadet betydeligt, idet man ved disse Præfikser og Sufikser indfører en ny Ide i Ordet, hvorved Betydningen forandres. Et Par Eksempler vil belyse deres store praktiske Betydning. Præfikset *mal-* betegner »den direkte Modsætning til det i Ordroden udtrykte«. Saaledes: *bona* god, *malbona* daarlig; *alta* høj, *malalta* lav; *lumo* Lys, *mallumo* Mørke. Sufikset *-id* betegner »Afkommet af det i Ordroden udtrykte«: *safo* Faar, *safido* Lam; *hundo* Hund, *hundido* Hvalp. Sufikset *-uj* betegner »Beholder for det i Rodordet udtrykte«: *inko* Blæk, *inkujo* Blækhus; *mono* Penge, *monujo* Pengepung. Pladsen tillader ikke at komme nærmere ind paa Præfikserne og Sufikserne. — der kan her kun henvises til »Esperantonøglen«, et lille Hæfte, der indeholder Grammatik og Ordforraad. »Esperantonøglen« er udkommet paa et halvt Hundrede Sprog og koster 15 Øre. Det bedste vil naturligvis være Studiet af en Lærebog. De tre mest benyttede er:

L. Friis: Esperanto Lærebog, Nordiske Landes Forlag. Kr. 3.00.

K. Langgaard: Esperanto Lærebog. Forlaget »Sefo«. Kr. 3.00.

Paul Neergaard: Esperanto for Begyndere. »Fremad«. Kr. 2.00.

Disse Bøger kan faas gennem enhver Boghandel.

Til Slut bringer vi et Par Adresser paa Esperantister, som staar til Disposition med yderligere Oplysninger.

Disponent *O. C. Lange*, Oppermannsvej 17, Odense. Tlf. 4099. Formand for CDEL.

Holger Hansen, Haslevej 13, Aabyhøj, Formand for DLEA.

Gustav Kühlmann, Pr. Jørgensgade 4 A, København N. Tlf. Nora 1899 x, Formand for »Københavns Esperanto-Klub« (tilsluttet CDEL).

Cand. mag. *Poul Moth*, Rubinsteinsvej 31, København SV. Tlf. Valby 5667 v, Formand for »Laborista Esperanto-Klubo« (tilsluttet DLEA).

Eric Kirschner, Søgaardsvej 28 A, Gentofte, Tlf. Gentofte 459 u.

IDRÆT

Fodbold.

For nu at tage den danske Nationalsport, **Fodboldspillet, først, saa** vil det maaske kunne lade sig gøre med noget Udbytte at træne tekniske Færdigheder efter Lærebøger, alene eller med et Par Kammerater. Banespørgsmaal og Rekvisiter vil dog hurtigt faa en til at indse, at Ideen ikke er saa god. Det er f. Eks. ikke enhver givet at disponere over en tilstrækkelig stor Græsplæne, Maalene paa en reglementeret **Fodboldbane** ses paa Tegningen. Linjerne, som ikke maa frembringes ved Gravning, skal være tydelige og ikke over 12 cm brede.

Om **Bolden** er at sige: den skal være kugleformet. Dens ydre Hylster skal være af Læder, og den maa ikke være fremstillet af Materiale, som kan medføre Fare for Spillerne. Boldens Omkreds maa ikke være over 71 cm og ikke under 68 cm, Vægten ikke overstige 453 g og ikke under 397 g.

Vi behøver ikke at tale meget om, at der til en Kamp kræves 22 Spillere, 11 paa hvert Hold, plus en Dommer og to Linjevogtere, at Spillet gaar ud paa at faa Bolden i Maal, og at den, der faar flest, vinder. Men det maa fremhæves om Spillernes Udstyr, at en Spiller maa ikke have noget paa sig, som kan være farligt for andre Spillere. Søm i Støvlerne skal være slaaet i, saa Sømhovedet er i Flugt med Læderet eller Gummien. Maalmanden skal bære en Dragt, som gør ham let kendelig for de øvrige Spillere.

Og hermed forlader vi det elementære og ser stort paa de 17 Lovparagraffer med Kommentarer. Paragrafferne og deres Fortolkning er noget nær en Videnskab! Men enhver, der vil sætte sig lidt nøjere ind i Reglerne (og naturligvis bør man kende Reglerne grundigt for det Spil, man vil dyrke), henvises til Dansk Boldspil-Unions lille Bog med Lovene.

Vi kan heller ikke her give en tilbundsgaaende Vejledning i Spillets Teknik og Taktik. Den Opgave er altfor mangesidig, hvad blot **nogle faa Forsøg i Spillet** vil overbevise om. Men tag en Dag ud til en Gang Motion paa en Fodboldbane. Det kan danne Optakten til den interesseredes Deltagelse i Fodbold. Vi begynder ikke med at sparke til Bolden, skønt det maaske kribler i Tæerne. Hav Taalmodighed! Vi maa først have Blodet i Cirkulation. Altsaa en Løbetur Banen rundt et Par Gange, og ikke noget med at snyde og skære Hjørnerne af. Vi sørger for at være i fortsat Aktivitet og laver som en Overgang lidt lettere Gymnastik, staaende Armsving med dybe Ind- og Udaandinger er fortrinlige. Naar Aandedrættet igen er roligt, kan vi faa Lov at sparke til Bolden. Gaa nu ikke straks hen og spark paa Maal. Det er det morsomste, det skal indrømmes, men det lønner sig at lade være lige straks. Vi maa jo allerførst have lært at sparke *rigtigt* til Bolden. Det er ikke nok at kunne sende den af Sted i en eller anden Retning, man maa lære at beherske sit Spark, at placere det efter Behag. Vi begynder med taalmodigt at opøve Sparket til »død« (stilleliggende). Bold, dels med Indersiden af Foden (det giver den nøjagtigste Placering, men er ikke saa haardt), dels Sparket med Vristen. Senere kan vi udvide Sparkøvelserne til Spark til Bold, der kommer trillende mod os, forfra eller fra Siderne, og til sidst forsøge at lære det sværeste: at sparke til en Bold, der kommer mod os i Luften (flugte Bolden). Der vil gaa mange Dage med at lære at beherske Bolden og dens Bevægelser i de forskellige Spark, men den Dag, vi skal til at spille Spillet, vil al Møjen rigeligt blive betalt. Vi maa naturligvis ogsaa have lært at dirigere Bolden med Hovedet og ofre Tid — megen Tid! — paa at lære den Kunst.

Alt det lyder lidt trist, men heldigvis har de fleste været Begyndelsesgrundene igennem i deres Skoletid og kan nu bruge Tiden til at lære noget mere. Her er en sjov Øvelse med Masser af baade Belæring og Underholdning i: Vi gaar fra Sparkeøvelserne hen til det dragende Maal, men stiller os ikke op med en Maalmand og en til at skyde paa Maal. Næ, to Mand stiller sig paa hver sin Side af Maalet, der ikke maa være forsynet med Net. Opgaven bliver nu at spille

Bolden over Tværstangen det størst mulige Antal Gange efter Tennisprincippet, hvilket vil sige, at en Bold, der har hoppet mere end een Gang, er død. Bolden maa spilles med Ben og Hoved, flugtes og halvflugtes. (Et Flugtspark er forklaret, en Halvflugtning er et Spark, hvor man sætter Foden til Bolden netop i Opspringningsøjeblikket — et svært Spark). Hvis et Makkerpar kan holde Bolden i Gang over 20 Gange, har det Lov til at kalde sig talentfuld inden for Spillet!

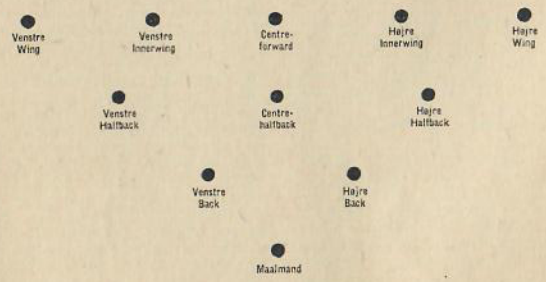
Naar man er færdig med Fodtennis'en, kan følgende være en passende Prøve i Sparkefærdighed. Læg Bolden paa Straffesparkspletten og forsøg 25 Gange med hver Fod at træffe henholdsvis den højre og den venstre Maalstolpe. Opnaar man over 20 Træffere, har man Lov at prale lidt.

Til disse Øvelser som til saa mange andre af de Smaaboldsøvelser, hvormed man kan krydre en Træning, kan man godt have let Fodtøj paa. Men hvis man vil være Kampspiller, skal man passe paa ikke at overdrive Brugen af andet Fodtøj end de reglementerede Fodboldstøvler. Det kan give en Tilbøjelighed til at »nipse« for meget, aldrig at sparke igennem, og i en Kamp er det af stor Værdi at kunne variere sit Spark mellem haardt og blødt, langt og kort.

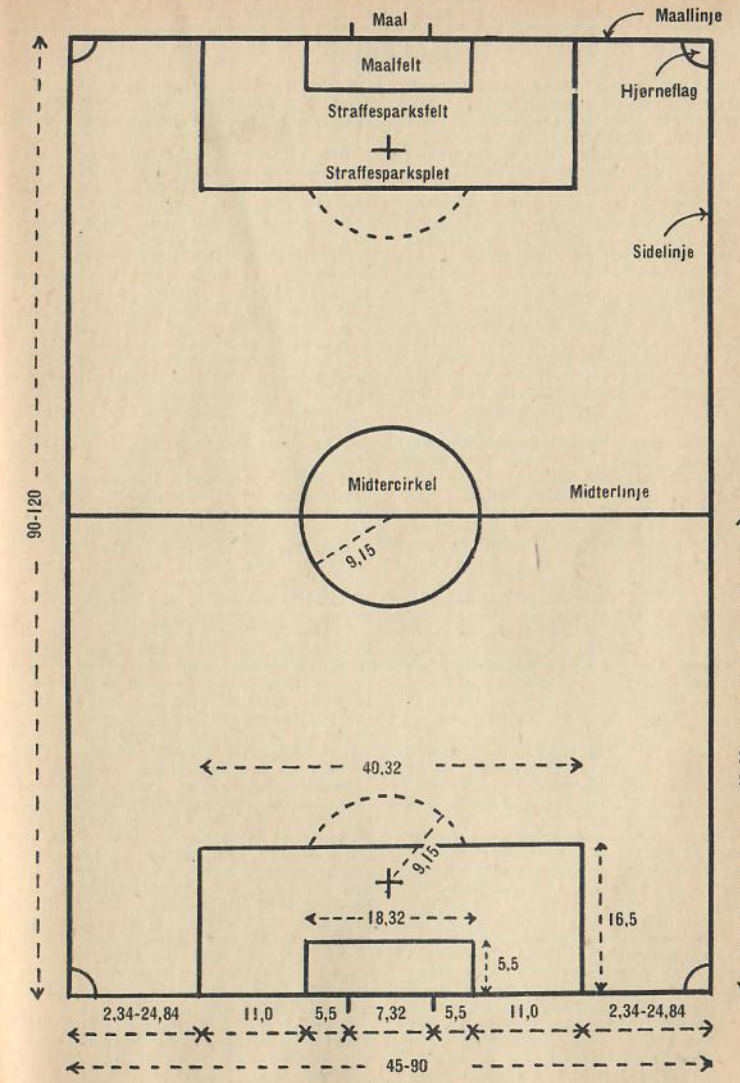
Spillerne. Saa let som vi er gaaet hen over Reglerne, har vi ikke til nu faaet fortalt, at den eneste Spiller paa et Fodboldhold, der maa tage Bolden med Hænderne, er Maalmanden. Men det er formodentlig almen kendt. Holdets Spillere (se Fig. 8) er *Maalmand, Højre* og *Venstre Back, Højre Halfback, Centrehalfback, Venstre Halfback, Højre Wing, Højre Innerwing, Centreforward, Venstre Innerwing* og *Venstre Wing*. De tre første udgør det egentlige Forsvar, Halfbackerne er Holdets Hjælperække, populært kaldet Holdets Rygrad, fordi det er Bindeleddet mellem Forsvar og Angreb, og endelig er de fem sidste Holdets Angreb, dem der skal lave de eftertragtede Maal. Alle Pladser paa et Fodholdhold er lige vigtige og lige svære at udfylde tilfredsstillende. Fodbold er i højeste Grad et Holdspil. Dets vigtigste Egenskab er dets Krav til den enkelte om at underordne sig det Heles Vel. Heri ligger Spillets moralske og karakterdannende Værdi.

Men Karakteren af Holdspil hindrer som vist i de nævnte Smaaeksempler ikke, at man kan have Udbytte og Glæde af at bruge det til en Motion for en snævrere Kreds end de reglementerede 22 Mand, der skal til en Kamp. Vil man mere end more sig med nogle lettere Træningsøvelser, maa man sætte sig systematisk ind i Reglerne. Det samme gælder, hvis man vil nøjes med at gøre Tilskuerens Rolle til sin Hobby. Man faar større Udbytte af Spillet og dummer sig ikke ved Tilraab, som faar den bedrevidende Sidemand til at anse én for komplet Idiot.

Denne Regel gælder iøvrigt for alle de følgende Sportsgrene.

Fodboldholdets Opstilling.

Fodboldbane.

Badminton.

En af de yngste, men samtidig en af de populæreste Idrætsgrene er Badminton. Det kom til Danmark først i Trediverne, mødt af mange med overbærende, undertiden let foragtende Smil. Et Spil med en Fjerbold, hvem kunde det dog interessere?

Men prøv at slaa til den mærkelige »Bold« med de strittende Fjer. Den er næsten ikke til at drive frem gennem Luften, hvis man da ikke opdager, at det er nødvendigt at holde rigtigt paa Ketcheren (man holder paa sin Ketcher, som man holder paa en Økse), har Fødderne rigtigt placeret i Slagøjeblikket (Vægten fra bageste til forreste Fod og altid Siden til Nettet), fører Ketcheren efter bestemte Regler og forstaar at bruge Haandleddet paa den Maade, der er Badminton særegen.

Paa Skitsen er **Badmintonbanens** Maal opgivet, det fremgaar dog ikke af Skitsen, at **Nettet** skal være anbragt paa 1,55 m høje Støtter. Det skal maale 77 cm i Højden. Som i Tennis kan der spilles Single eller Double, men **Pointsgivningen** er anderledes end i Tennis. I Doublespil samt i Herresingle gaar Sættet til 15 eller 21 Points efter forud truffet Aftale. Gaar Sættet til 15 Points, og kommer Points-Tællingen til at staa à 13, har den Part, som først opnaaede 13 Points, Ret til at fordre Sættet afgjort ved Omspil til 5 Points, og kommer det til at staa à 14, kan der efter samme Regel fordres Omspil til 3 Points. Ved Spil til 21 Points kan der fordres Omspil paa tilsvarende Maade ved à 19 og à 20. I Damesingle gaar Sættet til 11 Points med Omspil efter samme Regler som før ved à 9 til 3 og à 10 til 2 Points.

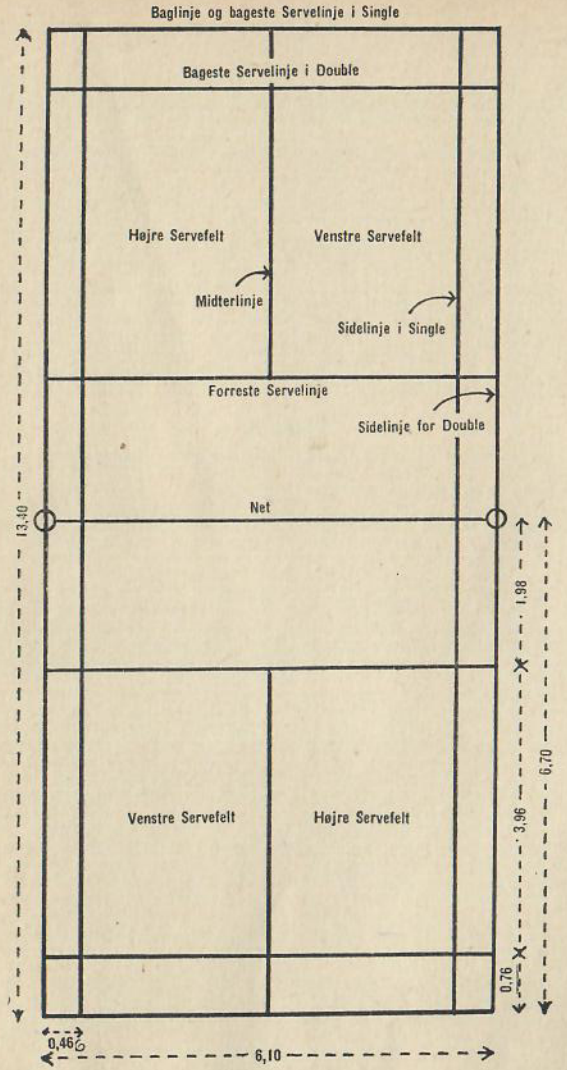
Vi talte før om Betydningen af at holde rigtigt paa Ketcheren og at bruge Haandleddet. Det bør her understreges, at Slagene i Badminton og Tennis ikke er ens, og at man ikke vil opnaa nogen Sukces paa at spille et »Tennisspil« paa en Badmintonbane eller omvendt. Et enkelt Trick fra Tennis kan dog overføres. Ved Baghaandsslag kan man i begge Spil med Held lægge Tommelfingeren op langs Ketcherens Haandtag. I Tennis gør man det for at øge Kontrollen over Ketcheren, i Badminton for at muliggøre en øget Kraft i Slaget ved at afslutte med et lille Haandledssvip.

Ogsaa i Badminton maa man bevæge sig paa Banen. Det vil være en Dumhed at tro det tilstrækkeligt blot at stille sig op og anbringe Fødderne i den rigtige Stilling til Slag. Nej, hvis Bolden passerer En enten til Siderne eller over Hovedet, maa man løbe i Stilling til Returneringen. Det er en almindelig Begynderfejl at løbe baglæns efter de lange Bolde. Intet er mere forkert. Det korrekteste er at sidesteppe, ja undertiden ligefrem at vende Ryggen til Nettet og bringe sig i Position til Returneringen. En anden Kapitalfejl er at blive staaende der, hvorfra man returnerede. I Single vil det fordelagtigste være at søge mod Banens Midte, i Double placerer man sig i Forhold til Makkeren.

Slagene. *I Badminton er alle Slag Flugtninger.* Har Bolden berørt Gulvet paa ens Banehalvdel, er den tabt. Nogle af Slagene har andre Navne end Slagene i Tennis. Der er det høje, lange Slag til Modstanderens Baglinje, slaaet enten i Forhaand eller Baghaand, kaldet en *Clear*. Den rigtige Clear har en Længde, saa den vil falde næsten lodret ned faa Centimeter fra Baglinjen. Placeringen af en Clear skal være længst ude i Hjørnerne.

Videre er der et *Drop*, en Fællesbetegnelse for Slag, der faar Bolden til at falde saa nær Nettet som muligt. Slaget er karakteristisk for Badminton, betinget som det er af Badmintonboldens særegne Konstruktion, 14 til 16 Fjer, 63 til 70 mm lange med en Topdiameter paa 54—64 mm, fastgjort i en Korkbund paa 25—28 mm i Diameter. En saadan Bolds Flugt gennem Luften standser forholdsvis brat, og Bolden falder næsten lodret ned. Et korrekt Drop skal passere Netkanten saa nær som muligt og falde ned straks efter at være kommet over paa den »rigtige«, dvs. Modstanderens Side. Droppet har sin særlige Værdi deri, at det kan camoufleres. Man indtager samme Stilling til Slaget som til en Clear eller et Smash, men standser Kroppens Bevægelse fremad, umiddelbart før Bolden rammes. Slaget bliver »følt« i Stedet for »slaaet«.

Smashet er det haarde, dræbende Slag i Badminton præcis som i Tennis. Bolden skal rammes saa højt, at Armen i Slagøjeblikket er helt strakt, og man maa have den en Smule foran

Badmintonbane.

sig for at kunne give den det rette Tryk nedefter. Fordelen ved et Smash er ikke først og fremmest, at det er et haardt Slag, men at det »dykker« saa pludseligt, at det bliver umaadelig svært at returnere.

Af almindeligt anvendte Grundslag er tilbage et *Drive*, et haardt, fladt Slag, hvor Bolden gaar tæt over Nettet, bedst ned langs Sidelinjerne eller diagonalt, eftersom Modstanderen er placeret.

Spillet startes som i Tennis med en Servebold, der kan være kort eller lang. Den lange Serve skal for at være god falde saa nær Modstanderens Baglinje som muligt og saa lodret som muligt; den korte Serve skal passere Netkanten saa nær som muligt og helst være placeret helt ude ved Servelinjerne. Man har Lov at skjule, hvad Slags Serve man vil spille, men ikke finte en Serve og lade være at slaa. Begge Fødder skal være i Berøring med Gulvet under Servningen, og Bolden maa ikke rammes over Serverens Hoftehøjde.

Det centrale i Badminton er at spille Bolden nedad og faa Modstanderen til at spille den opad. Man maa variere sit Spil, koncentrere sig om de enkelte Slag og altid se paa Bolden. Hold aldrig krampagtig fast om Ketcheren, det bløde, smidige Haandled er en af Spillets Grundkrav, og undgaa endelig frem for alt alle Begynderes Skødesynd: at hvile paa Hælene. Op paa Fodballerne, helst helt op paa Tærne, staa med let adskilte Ben og tag altid korte Skridt. Det giver bedre Balance — og Balancen er noget af det vigtigste ogsaa her.

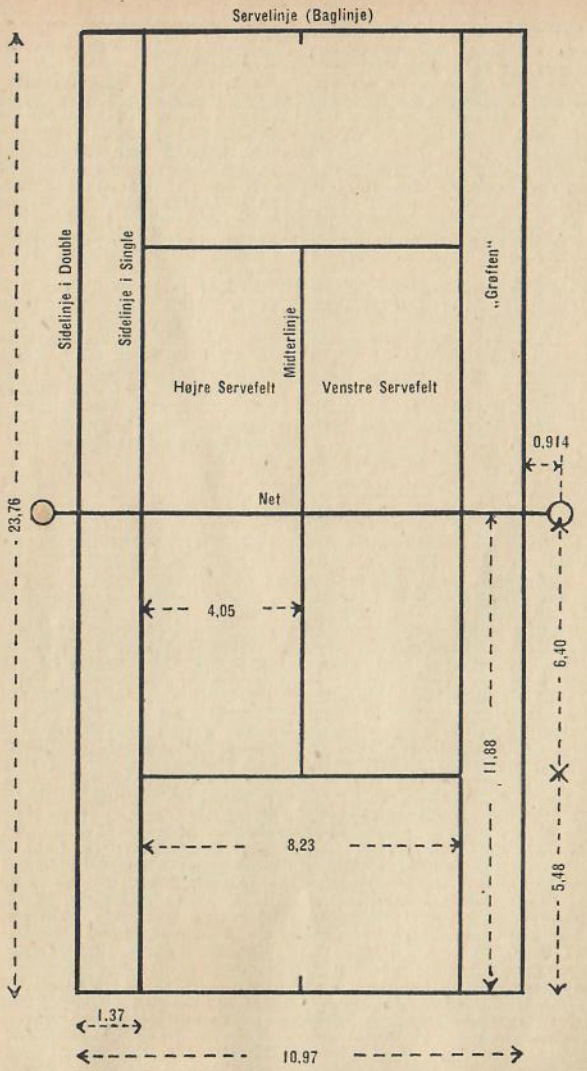
Tennis.

Tennis er et Boldspil, der i Lighed med Fodbold og Haandbold kræver Boldøje. Tennis kan spilles paa indendørs Bane, hvor Overfladen er af Træ, eller udendørs paa haardtstampede Grus- eller Cindersbaner. Banens Dimensioner og Afmærkning er vist paa Skitsen. Der kan spilles Single (2 Spillere) eller Double (4 Spillere) — i Single er Banens Sidelinjer de inderste Linjer, i Double udnyttes Banens Bredde fuldt ud, og Afstanden mellem de to Længdelinjer kaldes »Grøften«.

En **Tennismatch** afgøres i Sæt, normalt bedst i tre Sæt, i større Turneringer bedst i fem Sæt. Til et Sæt kræves mindst seks Partier med to i Overskud (6—4 det mindste), ellers fortsættes til en af Parterne har et Overskud paa to Partier (7—5, 8—6, 9—7 osv.). Et Parti afgøres ved fire Points, med mindre begge Spillere har vundet tre Points, i saa Fald skal den ene vinde to Points mere end Modstanderen. Der tælles (Serveren nævnt først) 15—0, 30—0, 40—0, Parti. Et Point hver er à 15, to hver à 30, tre hver »lige« og derefter Fordel Server eller Fordel Modtager, til en af Parterne har vundet to Bolde.

Man kan ikke give Regler for **Grebet paa Ketcheren.** Det »klassiske« Greb paa en Tennisketcher er at tage om den som man tager en Mand i Haanden til et kraftigt Haandtryk. Ved Baghaandsslag kan man forstærke sin Kontrol over Ketcheren ved at sætte Tommelfingeren op langs Skaftet. Man skal ikke bruge mange Kræfter for at give Bolden Fart paa i et Slag, men derfor er Spillet alligevel krævende. Man skal hele Tiden være i Position og Balance til at returnere Bolden, og kun med en underlegen Modstander vil man være i Stand til selv at dirigere Farten. Spillets Charme er, at man hele Tiden forsøger at placere Bolden saa tæt ved Grænserne som muligt og paa de Steder, hvor Modparten mindst venter det. Dertil kræves Beherskelse af Slaget til Bolden, hvadenten det sker i Forhaand eller Baghaand, som en Flugtning eller et Smash (et Hug fra oven og nedad, nærmest som en Serve), og en Evne til at maskere Slagene. Man kan træne sig op i at ramme sin Bold rent og haardt, og ingen Fryd er, som *Tilden* siger, større end at sende en susende, haard, velplaceret Bold af Sted. Men man kan ogsaa opøve Evnen til at returnere Bolden skruende, med lave Opspring eller næsten afstoppet. Der er Tusinder af Detaljer at studere og at glæde sig over — naar de lykkes! Spillets Taktik er uendelig rig og variabel, dens Grundregel er, at man skal gøre alt for at give Modstanderen spidse Vinkler at spille Bolden tilbage i.

I Tennis som i alle andre Sportsgrene er det af Vigtighed, at **man ofrer sine Rekvisitter Omhu.** En Fodboldspiller bør selv passe sine Støvler, rense og smøre dem, en Tennis-

Tennisbane.

spiller kan forlænge sin Ketchers Levetid betydeligt ved efter hver Anvendelse at ofre den et Eftersyn, smøre et tyndt Lag Olie paa Strenge, der begynder at flosse, og spænde den i en Ketcherramme for at hindre, at den »slaar sig«.

Og i disse ti gode Tennis-Bud, fremsat af *Tilden*, kan til Slut Spillets Essens samles:

1) Se paa Bolden fra det Øjeblik den forlader Serverens Haand, til den er spillet færdig, og se aldrig paa noget andet.

2) Se ikke paa Modstanderen, »føl« blot, hvor han er. Han skal jo ikke rammes; blot passeres.

3) Udfør alle Slag med Siden af Kroppen vendt mod Nettet, og flyt i alle Slag Kroppens Vægt fremad samtidig med Slaget.

4) Gaa til Bolden ved at gaa fremad med den Fod, som er længst fra Bolden.

5) Gaa fra Bolden ved at gaa baglængs med den Fod, som er nærmest ved Bolden.

6) Slaa alle fundamentale Slag — flade Grundslag, haard Serve, Flugtninger, med Haandleddet stift i det Øjeblik, hvor Ketcher og Bold mødes. Kun *Cuts* og lignende sekundære Slag skal slaas med løst Haandled.

7) Lær først at slaa en haard Serve, samt haarde For- og Baghaandsslag med en flad Ketcher; derefter en skruet Serve; derefter Flugtning og Smash; og endelig til sidst alle de cuttede Slag.

8) Lær at holde Bolden i Spil. Otte af ti Points bliver tabt ved at slaa Bolden i Net eller udenfor Linjerne.

9) Spil altid med en Ketcher, der er strenget op med en virkelig førsteklasses Tarmstreng.

10) Spil Spillet for Spillets Skyld; spil altid for at vinde, men mist ikke Humøret for et Nederlags Skyld, og forsøg aldrig at bortforklare et Nederlag.

Haandbold.

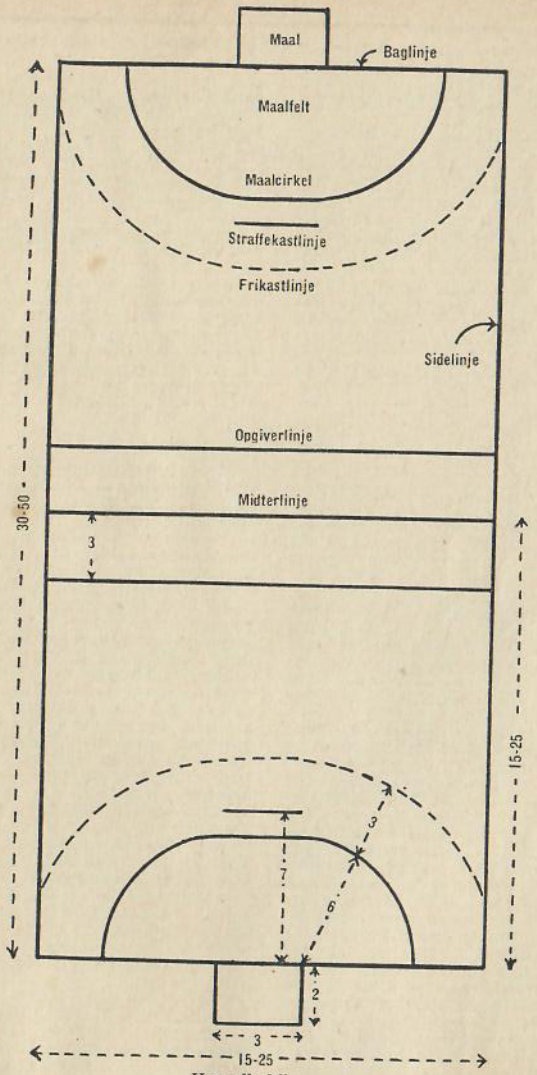
Der er to Slags Haandbold, afpasset efter Aarstiderne: Om Vinteren spiller man indendørs, om Sommeren udendørs. Til Udendørsspillet kan anvendes en Fodboldbane, og Markhaandboldbanens Opkridtning svarer ganske nøje til Fodboldbanens, idet den blot skal suppleres med Maalcirklen og med en Forlængelse af Fodboldbanens parallelt med Maallinjen løbende Straffefeltlinje ud til Sidelinje (Off side Linjen) samt med Straffekastlinjen, der skal afsættes som en 1 m lang Linje midt for Maalet, 13 m fra dette.

Over Indendørsbanen bringer vi en Plan med angivne Størrelsesmaal. **Maalene,** som indvendig maalt skal være 2 m høje og 3 m brede, kan fremstilles solidt og godt af 1″ Jernrør eller af Træstolper, som højst maa være 8 cm brede (Maalstængerne skal være forbundne med en Overligger). Maalene bør altid være forsynet med Maalnet af Garn, ikke Staaltraad.

Boldens Vægt skal være 400—500 g, og det maa anbefales til udendørs Spil at bruge en Bold nær Maximumsvægten og til indendørs Spil en Bold nær Minimumsvægten. Holdene bestaar af 7 og 11 Spillere, henholdsvis inden- og udendørs, samt til indendørs Spil eventuelt af tre Udskiftningsspillere. Der er dog ikke noget i Vejen for, at 7-Mands-Spil kan spilles udendørs.

Ikke mere om Regler og Love. **Spillets** Idé er som Fodbolds. Men der er altsaa som Navnet siger den væsentlige Forskel, at her skal Hænderne og ikke Fødderne bruges. Det gør Spillet hurtigere, i hvert Fald indendørs, og stiller ganske særlige Krav til en højt udviklet Reaktionsevne. Netop paa Grund af Farten berøves det maaske nogle af de taktiske Muligheder, der gør Fodbold til et saa charmerende Spil, men i øvrigt er mange af Forudsætningerne for Udøverne de samme i de to Spil. Det gælder saaledes, at uden »Boldøje« gaar det sjældent ret godt. Boldøje er kort sagt: Afstandsbedømmelse.

Haandboldspillets tre grundlæggende Krav er **Gribning, Kast, Dribling.** Gribe en Bold kan de fleste, alligevel ser man en Masse Sløseri i enhver Haandboldkamp. Naar man nu bliver spurgt: Hvordan gribes en Bold?, vil man selvfølgelig svare: »Jeg sørger for at faa fat i den og holde fast!« Det er udmærket og rigtigt, men hvis man vil have noget ud af det som Haandboldspiller, maa man alligevel altid huske paa dette Raad: Grib saa vidt muligt med begge Hænder og

Haandboldbane.

sørg for, at Hænderne dækker op bag Bolden. Saa spildes Bolden ikke saa let. Og grib aldrig med een Haand for at imponere svage Sjæle; det glipper saa let.

Kastene kan inddeles i Stødkast og Svingkast, og det ligger i Navnene, hvordan de udføres. Svingkastet har nu saa nogenlunde overlevet sig selv. Det brugtes især, naar man skulde skyde rigtig knaldhaardt paa Maal. Ulempen er imidlertid, at det kræver saa megen Plads og at det er vanskeligt at beregne Boldens Bane nøjagtigt. Det kan man derimod med Stødkastet, som nu foretrækkes baade til korte og lange Afleveringer og til Skud paa Maal. I alle tre Tilfælde giver det Kasteren Mulighed for at udnytte Haandleddets Bevægelighed til forudgaaende Finter.

Driblingen i Haandbold er noget sværere end i Fodbold, fordi det er et Lovkrav, at Bolden skal spilles i Jorden efter det tredje Skridt, ellers dømmes der Frikast til Modparten. Man kaster altid Bolden i Jorden med een Haand og griber den med begge.

Det er ligegyldigt, hvor mange Skridt man tager fra det Øjeblik man slaar Bolden i Jorden, til man griber den.

Det er hobbymæssigt set en Fordel ved Haandboldspillet, at man saa hurtigt kommer efter det. Det er forholdsvis nemt at sætte sig ind i, og næsten øjeblikkelig kan man faa Fornøjelse af at spille det. Men gør nu ikke derfor den Dumhed at lade det være nok at lære det elementære. Man er ingenlunde udlært efter de første Par Forsøg.

Cykling.

Hvis man en Dag tilfældigt ser en Flok Landevejsryttere i 35—50 Kilometers Fart stryge af Sted mod Maalet i en Konkurrence over 150—300 km, kan man naturligvis føle Lyst til at gøre Cyklesporten til sin Hobby. Cykle kan vi jo alle i Danmark, mange af os kan køre stærkt og kan lide at vise Kammerater og Arbejdsfæller Baghjulet i en fredsommelig Spurtduel. Men vil man dyrke Cykling paa Bane eller Landevej, bør det staa klart, at det er en Sport, hvor de færreste driver det til noget. Træningskravene er overordentlig store.

Banecyklingen har stærkt begrænsede Muligheder, fordi der endnu kun findes to Baner, en i Aarhus og en i København (Ordrupbanen). Til begge Baner kræves Licens, som først opnaas efter en Duelighedsprøve. Man skal kunne køre 1 Baneomgang paa højst 32 Sek., 3 Baneomgange paa højst 1 Min. 38 Sek., begge med fast Start. Ordrupbanen er en aaben Cementbane, 370 m i Omkreds, Banen i Aarhus er betydeligt kortere. Det internationale Standardmaal er 333⅓ m. Banens Bredde er 7—8 m, og den har hævede Sving og flade Langsider. Der kan køres stærkt paa en Cementbane, i Sprintermatchers Spurt op mod en Hastighed af 70 km i Timen. Men til Banecykling er Cyklerne, *Racere* med nedadbøjede Styr. ogsaa befriet for alt overflødigt Udstyr, lavet af lettest mulige Metal og forsynet med Silkeringe.

For at opnaa at komme til at køre paa Ordrupbanen er det ikke nok at bestaa Adgangsprøverne, man maa selv stille med Materiale, Baneracer, to monterede Reservehjul, Styrthjelm, Kørehandsker, Sokker, Sko etc., en Udgiftspost paa i Øjeblikket smaa 1000 Kroner. Dertil kommer, at man maa regne med Udgifter til Fornyelser og Reparationer efter de Styrt og Sammenkørseler, man i Sæsonens Løb kan blive indblandet i.

Landevejsløbene er knapt saa dyre at anskaffe Materiale til — til Gengæld kan det enorme Træningsarbejde, en Konkurrencerytter skal igennem, nok tage Pippet fra de fleste. Det er ikke ualmindeligt, at vore bedste Ryttere har omkring 6000 km Landevej bag sig, *før* den egentlige Konkurrencesæson begynder.

Cykler og Cyklers Sammenstilling er en Videnskab. En moderne Cykle bestaar af 1000 Enkeltdele, og da Cyklen skal »passe« En som et Sæt skræddersyet Tøj, vil man forstaa, at uden Eksperthjælp gaar det ikke. Hemmeligheden ved fuld Udnyttelse af de Evner, man muligt har for at køre stærkt, ligger i Stillingen paa Cyklen.

Der er da ikke andet at gøre end henvise de særligt Interesserede til Eksperterne, som for Cyklebanernes Vedkommende findes i deres Instruktører og for Landevejscyklingen i Klubbernes Trænere.

Atletik.

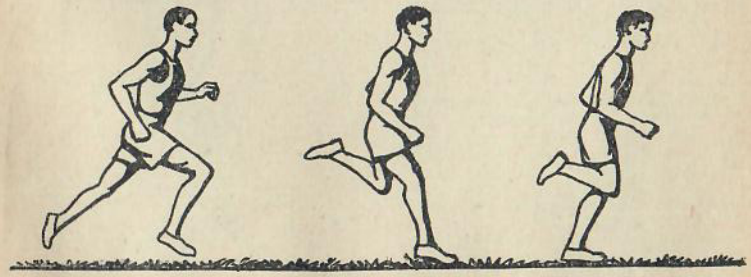
Løb.

Der er tre Hovedgrupper af Øvelser inden for Atletiken eller Den frie Idræt: **Løb, Kast** og **Spring.** Alle tre Grupper øves paa et Stadion, hvis almindeligste Udseende er: en oval Løbebane 400 m i Omkreds, **Kaste- og** Springbaner i Inderkredsens Ender og langs den ene Langside en ca. 120 m lang, lige Løbebane til 100 m Løb og 110 m Hækkeløb.

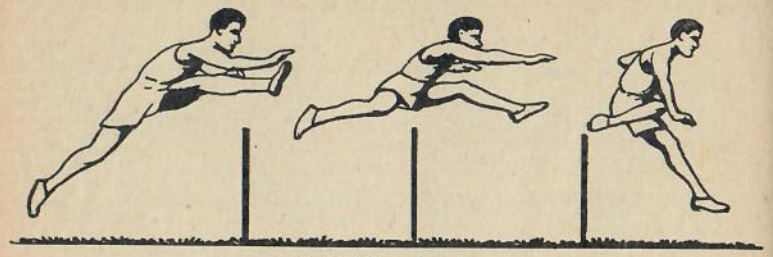
Løbebanen er sædvanligvis inddelt i 6 Felter. Banens Overflade er af finharpede, tromlede Cinders, og for at »bide sig« bedst fast anvender man Lædersko med Metalpigge under Fodballen. Skoene og Piggenes Længde er forskellige efter Øvelsens Art.

Løbe kan vi jo allesammen — tror vi da. Det er en stor Misforstaaelse. **Tekniken i Løb** er et Studium. Armføringen, Kroppens Hældning, Skridtenes Længde maa for den enkelte rettes til og pudses af, før man kan gøre sig Haab om at drive det til noget. Vi er enige om ikke at gøre for stort et Nummer ud af vores Hobby, men alligevel ofre de tekniske Detaljer Interesse. Vi ser derfor paa et Par enkelte stiltekniske Detaljer i Løbet.

Et Løbeskridt kan opdeles i tre Faser: **Strækfasen, Svingfasen** og **Stødfasen.** Svingfasen fører Benet fra dets bageste Stilling til dets forreste, hvor Foden sættes i Jorden, og Stødfasen begynder. Benet svinges frem næsten udelukkende ved sin egen Fart og med bøjet Knæled. Ved Sprinterløb (Løb over korte Distancer) bøjes Knæet mindre end ved Mellemdistanceløb. Svingfasen maa ikke afsluttes med en Strækning af Knæet, idet Foden tager Jorden, det bremser Farten. I den sidste Fase føres Foden allerede bagud. Løberen skal drives fremad ved Benets Tryk bag Legemet, ikke ved at han strækker sig fremad med Foden langt foran Kroppen. Det bliver for trættende og gør Løbet hoppende. Stødfasen begynder, naar Foden tager Jorden, og det er af stor Vigtighed at lade Fodballen først møde Jorden og give efter i Fod- og Knæled, der begge skal være bøjet. Derefter gaar Hælen i Jorden, saa Legemet hviler paa hele Foden, idet Tyngdepunktet passerer den. Foden sættes i Jorden noget foran Hoften, i Sprinterløb længere fremme end i Løb over længere Distancer. Naar Tyngdepunktet har passeret den bærende Fod, begynder Strækfasen, som udgaar fra Hoften og breder sig nedefter til Knæ- og Fodled. Foden maa først løftes fra Jorden og gaa over i Svingfasen, naar Hofteled og Ben er helt strakt. I Strækfasen faar Legemet sin Fart fremover. Kroppen skal under hele Løbet have Front i Løberetningen, være fikseret, og Ben og Arme skal bevæge sig løst uden Spænding af nogen Art. Legemet skal have en svag Hældning fremover, for at det hele Tiden kan være i Fald. Ved Sprinterløb skal Armene bevæges lige frem og tilbage, ved længere Løb føres lidt ind foran Kroppen. I begge

Løb (Strækfacen, Svingfacen og Stødfacen).

Hækkeløbets Teknik.

Tilfælde skal modsat Arm og Ben følges. Et Løb skal give Indtryk af noget glidende og let, alle Bevægelser skal glide sammen i en jævn, afbalanceret Rytme uden døde Punkter.

En speciel Gren under Løb er **Hækkeløb**, hvor man med visse Mellemrum skal passere en »Hæk«, en Forhindring, som kræver et kombineret Højde- og Længdespring for at forceres. Dette maa ikke forstaas saaledes, at Hækken er baade høj og bred. Det er den ikke, den er lavet som en Ramme af en bestemt Højde, for Seniores er Højden i 110 m Løb 1,06 m, 200 m 76,2, 400 m 91,4. Paa alle tre Distancer skal 10 Hække passeres. For at kunne sætte af med det samme Ben (Springbenet) ved alle Hækkene maa der være et ulige Antal Skridt mellem dem. Ved Løb over 110 m bruges 3 Skridt, ved 200 m 7 og ved 400 m 15 Skridt. Den nye Hækmodel, som nu er almindelig, staar saa fast, at det ikke vil være nogen Fordel at vælte den, og derfor maa man vælte saa mange Hække, man vil. Ved Løb over den gamle Hæk er to Væltninger Maksimum.

Kast.

Kastene omfatter **Kuglestød, Diskoskast, Spydkast** og **Hammerkast.** Det sidste Kast øves sjældent paa selve Stadion, men i en særlig Kastegaard af Hensyn til Faren. Træning i Spydkast og Diskoskast bør heller ikke foregaa paa et Stadion med flere trænende Idrætsmænd.

En **Kugle** skal veje 7,257 kg (Juniorer og Kvinder 4 kg, Ynglinge 5,50 kg). Der stødes fra en Ring med en Diameter paa 2,135 m. Kasteringen maa berøres indvendig, men ikke betrædes, og den skal efter Kastet forlades fra den bageste Halvdel, efter at Kuglen har naaet Jorden. Kastets Længde maales fra det bageste Mærke efter Kuglens Nedslag til Ringens inderste Kant. **Kuglestødets Udgangsstilling** er saaledes: Man stiller sig i Kasteringen med Fødderne paa Kasteringen og saa langt tilbage i Ringen som muligt. Venstre Side vendes i Kasteretningen, og Kroppens Vægt skal hvile paa det højre, let bøjede Ben. Kuglen anbringes i højre Haand saa langt ude paa Haanden og Fingrene, som man magter. Haanden med Kuglen støttes paa Skulderen med Kuglen hvilende i Nøglebenshullet, og her bliver den, indtil Kroppen under selve Afleveringen er drejet, saa Brystet er kommet i Kasteretningen. Stødets videre Teknik vil det føre for vidt at beskrive her.

Kuglestødets Udgangsstilling.

I **Spydkast** maa Tilløbet gøres saa langt, som man ønsker, dog maa Kasteren ikke træde paa eller overskride en Træliste, der danner Tilløbsbanens forreste Kant. **Spydet** har en Længde af 2,6 m og vejer 800 g (Drengespyd 2,25 m, 500 g, Juniorer og Ynglinge 2,25 m, 700 g, Kvinder 2,2 m, 600 g). Spydet anbringes saadan i Haanden, at Tommel- og Langefinger fatter bag Beviklingen. Langefingeren støtter og styrer Spydet halvt paa Siden og halvt under det.

Det sværeste i Spydkast er at lære Tilløbet; den maksimale Fart skal naas lige før Spydet slynges af Sted.

Greb om Spyd.

Diskoskast foregaar som Kuglestød fra en Kastering, hvis Diameter dog er noget større, nemlig 2,5 m. Iøvrigt gælder de samme Regler for Kastets Afvikling som ved Kuglestød. Diskoskastet er det klassiske Kast. Den tallerkenformede Træskive, **Diskosen**, med Metalkanten har for Seniorredskabets Vedkommende en Diameter paa mindst 21,9 cm og vejer mindst 2 kg (Drenge 15 cm, 1 kg, Juniorer, Ynglinge og Kvinder 18 cm og 1,5 kg). Redskabet fattes saaledes: Det lægges i Haanden, saa det støtter paa Kanten i det yderste Led af de fire Fingre, mens Tommelfingeren holdes spilet paa Siden af Diskosen. Pege- og Langfinger holdes samlet for bedre at kunne faa Kraft til at give Diskosen en hurtig Rotation i Udkastet. Redskabet skal ligge løst i Haanden. For at faa størst mulig Kraft bag Kastet udføres det efter nogle akcelererende Omdrejninger.

Greb om Diskos.

Hammerkast sker fra en Ring med Diameter som ved Kuglestød. **Hammeren**, en Metalkugle af Vægt 7,257 kg ophængt i en Lænke, hvis Længde ikke maa overstige 1,219 m, endende i en Trekant, sendes af Sted efter at være sat i Fart gennem en Række cirkulære Rotationer. Rotationen foretages med strakte Arme.

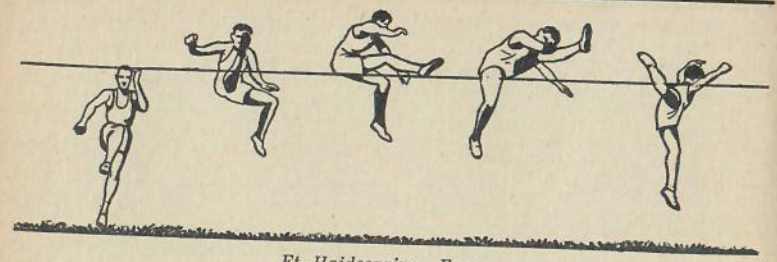

Greb om Hammer i Hammerkast.

Spring.

Endelig er der **Springene:** Højde-, Længde- og Stangspring, og Trespring, et tredelt Længdespring med tvungent Fodskifte, hvor det første bliver et Hink, det mellemste et Skridt og det sidste et Spring.

Højdespring. Der er to Stilarter i Højdespring, *det californiske Spring* og *Saksespringet*. **Det californiske Spring** er mest anvendt. Tilløbet skal foregaa efter en ret Linje, der danner en Vinkel paa 45 Grader med Overliggeren. Man maa ikke løbe i en Bue og springe op med Siden til Overliggeren. Afsættet foregaar med Benet nærmest Overliggeren. Sammen med en kraftig Strækning af Afsætsbenet sker der et hurtigt Sving fremad-opad med det modsatte Ben med bøjet Knæ, begge Arme svinges kraftigt opad til vandret Stilling, og Ryggen strækkes hurtigt. Efter at Svingbenet er naaet i Højde med Overliggeren, skal Kroppen gradvis fældes til samme Side som Afsætsbenet, Armene søger ind over Overliggeren, Svingbenet strækkes ud, og Springbenet trækkes

Et Højdesprings Facer.

frem-opad foran Brystet. Overliggeren passeres med Siden mod, Kroppen og øverste Hofte helt strakt ud. Nu rulles Legemet ved en Skulderdrejning omkring nederste Side, Drejningen foregaar bort fra Overliggeren. Naar Brystet vender mod Nedspringsgraven, strækkes Springbenet ned, og man lander paa det og begge Hænder.

Til Saksespringet er Tilløbet som ved det californiske Spring. Afsættet foregaar med Benet længst borte fra Overliggeren, men er ellers som beskrevet oven for. Naar Svingbenet er i Højde med Overliggeren, svinges Afsætsbenet fremad-opad, samtidig med at Kroppen bøjes fremad, og Svingbenet trækkes ned paa Nedspringssiden af Overliggeren (det er Saksningen). Naar Afsætsbenet i sit Sving er kommet godt til Vejrs over Overliggeren, trækkes det hurtigt ned paa Nedspringssiden, idet Kroppen foretager en Drejning paa 180 Grader, til Ryggen kommer i Tilløbsretningen. Landingen foregaar paa samme Ben som Afsættet.

Længdespring. Længdespringets Tilløb er ubegrænset. Det gælder at faa størst mulig Fart paa og ramme Afsætsplanken præcist, ikke træde over. Fra Afsætsøjeblikket, til Springets højeste Punkt er naaet, holdes Springbenet løst tilbagehængende (»Hænget«), saa foregaar Saksningen, et imaginært Løb i Luften, hvor Spring- og Svingben bytter Plads, og straks efter føres Svingbenet frem, for at man kan naa saa langt som muligt. Ved Landingen maa begge Arme hurtigt stikkes frem, for at man ikke skal sætte sig paa Enden.

Stangspring. Stangspring er det vanskeligste af Springene. Man bruger en Bambusstang eller en Stang af let Metal med samme stive og dog fjedrende Egenskaber som Bambus. Den øverste Haand fatter Stangen med Undergreb, den nederste med Overgreb i en Afstand lidt over Skulderbredde. Tilløbet foregaar med Stangen rettet fremad i Tilløbsretningen og hvilende paa Hoften. Paa de sidste to Skridt sættes Stangen i en Trækasse under Springstativet, og man svinger sig op, dels ved et kraftigt Afsæt, dels ved et Armtræk. Kombinationen heraf, Stangens Rejsning og Frigørelsen fra den, naar Overliggeren er passeret, kræver en meget nøje sammenpasset Teknik, som ikke her kan skildres i Enkeltheder. Stangspring er et morsomt, men ogsaa et meget svært Spring.

Det gælder om alle Grene af Atletiken, at Bevægelserne er meget nær de naturlige, men at næsten al Fremgang dog opnaas ved at rette paa Naturen. Det betaler sig at ofre Stildetaljerne et Studium og benytte sig af de Erfaringer, de bedste Idrætsmænd og Trænere har gjort. I Spring, i Kast, i Løb er især Rytmen i Bevægelserne betydningsfuld. Jo lettere man kan glide over fra den ene Bevægelse i den anden, desto bedre vil Resultatet blive.

Men iøvrigt gælder det samme om Løb, Spring og Kast som om alle Idrætsgrene, det bedste tekniske Resultat og dermed følgende personlige Tilfredsstillelse opnaas lige fuldt, hvadenten ens Ydeevne er beskeden i Forhold til de dragende Stjerners eller man saa nogenlunde kan komme paa Højde med disse. Det vigtigste er ikke at vinde og sætte Rekorder, men at deltage.

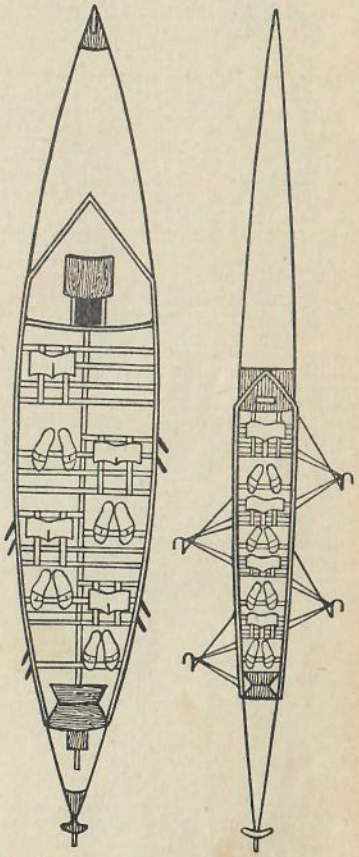
Roning.

Hvad enten man er ung eller gammel, kan man have Fornøjelse af at dyrke Roning. Opholdet i Baaden i alle Slags Vejr giver Friskhed, Rankhed, fysisk Velvære. Sindet bliver lyst og friskt.

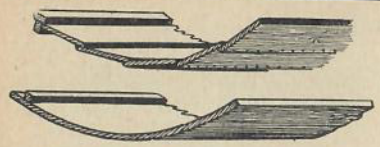
Roning kan dyrkes af alle. Mænd som Kvinder, Piger som Drenge. For Piger og Drenges Vedkommende dog altid med en voksen, erfaren Ledsager i Baaden (som Styrmand og Instruktør). **Langtursroning** anses i Almindelighed for Modsætningen til **Kaproningen** og vil vel derfor umiddelbart blive foretrukket af dem, der ønsker at dyrke Roning for Motionens Skyld. Men det er for saa vidt en Fejltagelse, som Langtursroning kræver megen og haard Træning, omend ikke en saa koncentreret Kraftindsats som Kaproningen. Man kan udmærket have baade Udbytte og Morskab af Roning i Kaproningsbaade uden at knytte nogen Konkurrencehensigt til den.

Der er to Slags Robaade, **klinkbyggede** og **cravelbyggede,** og to Rigninger: **inriggede** og **outriggede.** Ved en klinkbygget Baad forstaar man en Baad, hvor Baadens Sider er dannet, saa at de enkelte Bord fra Kølen og opefter til hver Side er lagt udenpaa hverandre med den ene Kant hvilende udenpaa den nærmest foregaaende Bord. Den cravelbyggede Baads Sider er en glat Flade bøjet omkring Baadens Skabeloner til hver Side fra Midten af Kølen. Den klinkbyggede Baad har baade indvendig og udvendig Køl, den cravelbyggede kun indvendig Køl. I den inriggede Baad sidder Aaregangen paa den øverste Bord, medens Aaregangen i den outriggede Baad sidder paa et Stativ, *Riggen*, som er fastspændt paa Baadens Sider. Fordelen ved de outriggede Baade er, at de kan gøres smallere og lettere end de inriggede, men derved bliver de mindre søgaaende og er uegnede til Langtursroning. De outriggede Baade har i Kaproningerne næsten fortrængt Inriggeren, som til Gengæld er den foretrukne Baadtype til Motionsroning.

Baadene styres ved et Ror, der paavirkes gennem Styreliner, fastgjort til *Juket*, et Bræt paa tværs ovenpaa Roret. Enkelte Baade har dog ikke Ror, men styres alene ved Hjælp af Aarerne. Baadene benævnes: **Inriggere:** *2-Aarers Inrigger, 4-Aarers Inrigger,* **Outriggere:** *Toer med Styrmand, Toer uden Styrmand, Firer med Styrmand, Firer uden Styrmand, Otter,* **Scullsbaade:** *Single-Sculler, Dobbelt-Sculler, Dobbelt-Firer,*

Tilvenstre: 4-Aarers Inrigger.
Tilhøjre: 4-Aarers Outrigger.

Øverst: Klinkbygning. Nederst: Cravelbygning.

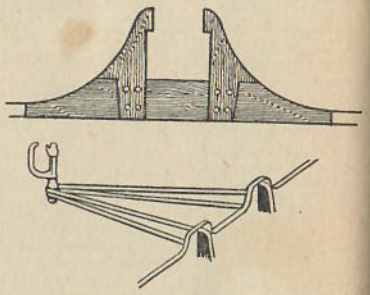
Dobbelt-Otter (de to sidste Baadtyper er endnu ikke indført her i Landet). I alle disse Baade fører hver Roer 1 Aare undtagen i Scullsbaade, hvor hver Roer fører 2 Aarer.

Naar man sidder i Baaden anbringes Fødderne i Fodbrættet, *Spændholtet*, som kan indstilles i Afstand fra Sædet i Forhold til Benlængden. Spændholtet bestaar af en Fodplade, en Hælklampe og Remme. I nyere Baade er Spændholtet ofte formet som en Sko, der snøres fast til Fødderne. For at forlænge Aaretagene er Sædet bygget som et Rullesæde, hvis Hjul kører i en metalbelagt Skinne. Sædets Kørsel er begrænset med Stoppeklodser. En Inriggers Længde er for 4-Aarers Baade ca. 11 m, for 2-Aarers Baade ca. 9 m. Af Outriggerne maaler en Otter ca. 20 m, en Firer ca. 16 m.

Aarens enkelte Dele hedder: Haandtaget, Indre Skaft, Lommen, Ydre Skaft, Halsen og Bladet. Aarens Længde er normalt ca. 372 cm med et indenbords Træk paa 112—114 cm. Aarens Vægt er almindeligvis omkring 4 kg.

Til Slut skal ganske kort gives nogle **Grundregler for Roningen:** Man anbringer sig paa Sædet med en naturlig, rank Krop, der fældes lidt frem. Aaren fattes med begge Hænder i Overgreb og en Haandsbreddes Afstand mellem Hænderne. Bevægelserne under Rotaget deles i: **Fremstrækket, Taget** og **Afslutningen.** Fremstrækket er en Bevægelse mod Baadens Bevægelsesretning og derfor den hyppigste Anledning til Forstyrrelser i Rorytmen. Under Fremstrækket kører man Rullesædet ind under sig, fremad, saa langt man kan bøje sig i Hofteleddet og »skiver« Aaren. Naar Fremstrækket er gennemført, følger i umiddelbar Fortsættelse selve Taget i Vandet. Man fører med et Sving Aarebladet ned i Vandet samtidig med at Benene strækkes ved et kraftigt Tryk paa Spændholtet. Kroppen skubbes samtidig tilbage, og for at gøre Taget længst muligt skal Kroppen i Bevægelsens Slutning være tilbagelænet med stærkt sænket Lænd. Trækket gennem Vandet maa være absolut vandret. Naar Sædekørselen ophører og Benene er helt strakte, skal Aaren være roet helt gennem Vandet, altsaa med Hænderne helt inde mod Kroppen.

For **Roning i en Singlesculler** bliver bliver der nogen Ændring i Teknikken, en naturlig Følge af, at man skal betjene to Aarer. Der er i en Singlesculler større Mulighed for at udvikle sin Egenart, mens man jo i en flereaarers Baad maa underordne sig Kammeraternes Roning for at opnaa det bedste Resultat.

Øverst: Aaregaffel til Inrigger. Nederst: Aaregaffel til Outrigger.

Det kan være paa sin Plads til Slut at advare uøvede i at vove sig for langt bort fra Kysterne i aabne, lette Robaade. Der er givet et ganske bestemt Reglement inden for Roklubberne, som nøje bør studeres. Et absolut Krav ved Langtursroning er, at **Styrmanden** er en erfaren Roer. Desuden bør Farvandets Særegenheder paa Forhaand nøje undersøges og Hensyn tages hertil. Udmærket Vejledning kan altid opnaas hos Lodsvæsenets Embedsmænd.

Roning som Hobby er en af de smukkeste og bedste Fritidsbeskæftigelser, og fortjener ikke at plettes af unødige meningsløse Ulykker som Ukendskab og Letsindighed let kan blive Aarsag til.

Boksning.

Før man vælger Boksning som Hobby, maa man gøre sig klart, at Boksning ikke er for alle og enhver. Hvis man vil bokse for Alvor, maa man være klar over Risikoen og parat til at tage Følgerne, der kan blive et farvestraalende Øje, blødende Skrammer og Blomkaalsører.

Men tro ikke derfor, at Boksning som Idræt eller Motion er en Sportsgren, man bør gaa langt uden om. Dyrket med Fornuft har den værdifulde Egenskaber: Den opelsker *Mod, Snarraadighed, Behændighed* og giver sin Udøver *Selvtillid.* Han vil kunne klare sig i lidt af hvert, hvilket er nedlagt i Boksningens Motto »*The noble art of selfdefence*« (Selvforsvarets ædle Kunst).

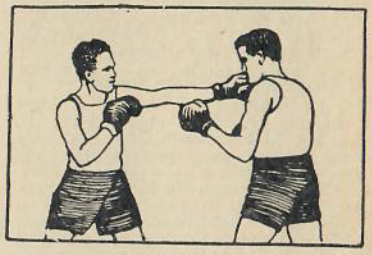
Det er paa sin Plads at nævne **Handsken** som Boksningens reglementerede Paaklædning. Den er egentlig mere en Vante end en Handske, idet der kun er lavet »Tut« til Tommelfingeren. For at hindre Forstuvninger er Haanden omviklet med et elastisk Bind, hvorover Handsken trækkes. Handsken er af tyndt Skind, stoppet med Krøuld, og snøres om Haandledet. Dens Vægt er ca. 225 Gram.

I en Forening eller i et Bokseinstitut vil den bokselystne blive instrueret om, at **Boksningens Grundregel** er at ramme uden selv at blive ramt. For at undgaa Modstanderens Hensigter har man flere Udveje. Den bedste er som i de fleste Sportsgrene at angribe først. Derefter er der Parader og Undvigelser.

Paraderne bestaar mest i at dække sig bag en Handske, der, hvor man venter Modstanderens Stød. At kunne erkende hans Hensigter og komme dem i Forkøbet kræver dels Instinkt, dels Evne, præcis som det kræver hurtigt »Øje« at se en Blottelse i Modstanderens Forsvar og udnytte den.

Andre Parader er at vifte Modstanderens Stød væk ved at slaa hans Haand eller Arme til Siden, op- eller nedad. Man kan, men det er ikke at anbefale uøvede, parere med mindre saarbare Steder som Arme og Skuldre eller »ride« paa Stødene, dvs. følge med Bevægelsesretningen i Modstanderens Stød.

Undvigelserne stiller Krav til Benarbejdet. Det er af uhyre Værdi at kunne retirere for en paagaaende Modstander, faa ham til at kikse ved hurtigt at flytte sig et kort Skridt til Siden (Sidestep). Det gælder om selv i Undvigelsesøjeblikket at bevare Balance og Overblik. Ved at faa Modstanderen til at kikse, opstaar der som Regel en Blottelse hos ham, og er man i Balance, kan den udnyttes. Situationen er vendt om. Dukningen er endnu en Undvigelsesform.

Boksningens klassiske Stød, den lige Venstre.

Af **Angrebsstød** findes i Boksning: **Ligestød, Uppercut** og **hook.** Der kan tales om Angreb fra Afstand eller Nærkamp (inn fight). Ender en Nærkamp med, at Bokserne kommer hinanden helt ind paa Livet i en Omklamring, kaldes det *en Clinch*, og den brydes af Kamplederen, hvis den ikke frivilligt opløses. Boksning paa Afstand er smukkest, fordi den tvinger Parterne til at anvende Ligestødene, hvoraf ganske specielt den lige Venstre bør sættes i Højsædet. Det ligger i Stødenes Navne, hvorledes de skal udføres. En uppercut føres nedefra og op og har sit Maal fortrinsvis i Mellemgulvet eller paa Hagespidsen, hook (en Krog) er et Stød ført med krum Arm (Krogen). Pas altid paa at ramme med Knofladen.

Boksekampe afgøres paa Points eller Knock out; alle rene Knofladestød tæller, Stød ført med Handskens Inderside eller Hæl (Haandroden) er ugyldige. Skulde man faa Lyst til at bokse for Morskabs Skyld, vil vi raade til at holde Pointsscoringen højt. Uden at være blødsøden vil man faa mest ud af en Nævefægtning, hvor Teknikken og ikke den raa Kraft er fremherskende — rent bortset fra at en intelligent, men fysisk svag Bokser udmærket godt kan besejre en raa stærk Slugger.

Fægtning.

Moderne Fægtning er en skolet Idræt, en Fortsættelse af ældre Tiders Fægtekunst, hvor Ridderen forsvarede sin Ære og sin Dame med blanke Vaaben.

Der kræves adskillige Kundskaber for at faa Udbytte af Fægtningen og mere Snilde end Kraft. Uden psykologiske Evner bliver man aldrig en god Fægter.

De tre Vaaben er **Fleuret, Kaarde og Sabel.** Kvinden bør udelukkende holde sig til Fleuretten, Mændene kan meget vel øve sig i alle tre Vaabenarter, men det er almindeligst, at man ser Fleuret og Sabel kombineret, dernæst Fleuret og Kaarde. Dyrkningen af alle tre Vaabenarter er at foretrække for den, der dyrker Fægtning som fysisk og psykisk Adspredelse. Man kan dyrke Fægtning fra Barn og op i den højeste Alder.

Fleuretten maa ikke veje mere end 500 Gram. Den bestaar af en Klinge, Parérplade og Fæstet. Klingen maa ikke være over 90 cm lang og Spidsen skal bevikles. Den er af hærdet Staal, meget smidig og bøjelig.

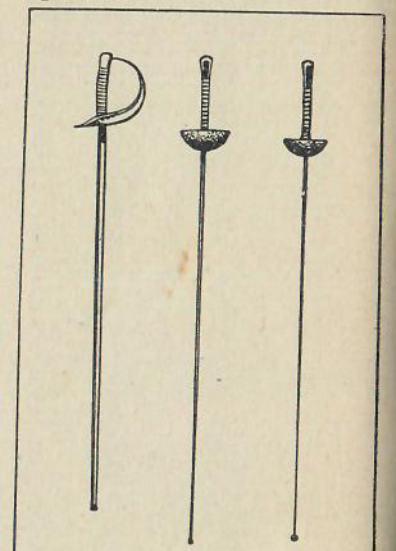
Kaarden ligner Fleuretten men er tungere, indtil 770 Gram. Klingens Profil er trekantet, hulslebet i Mellemrummene og ret stiv. Øvelsesvaabenet er forsynet med en beviklet Metaldup.

Sablen vejer kun mellem 350 og 500 Gram. Klingen er højst 88 cm lang og eftergivelig ved Stød, dog maa den ikke være saa eftergivelig, at den svirper som en Ridepisk.

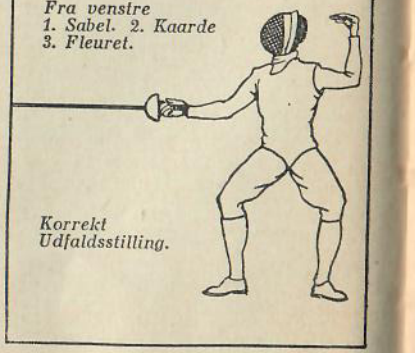
Fleureten og Kaarden bruges udelukkende til Stød, Sablen til baade Hug og Stød. I Fleuret- og Sabelfægtning er der ganske bestemte Regler at følge, for at et Stød kan regnes for gyldigt, hvorimod det i Kaardefægtning udelukkende gælder om at ramme først, ligegyldigt hvor eller hvorledes.

Paaklædning. Man maa være klædt i en Dragt, der først og fremmest yder sikker Beskyttelse mod de Ulykker, der kan opstaa, hvis en Klinge knækker. For Ansigtet har man en Maske af Staaltraadsnet, som ikke generer Syn og Aandedræt. Dragten bestaar af en Trøje og et Par Benklæder, korte eller lange, af stærkt Drejl. Den kompletteres af Fægtehandske og Sko af speciel Tilvirkning.

Fægtning er en Idræt, der mere end nogen anden kræver speciel Undervisning. Man kan ikke læse sig til Færdighederne.

Fra venstre
1. Sabel. 2. Kaarde
3. Fleuret.

Korrekt Udfaldsstilling.

Svømning.

Den første Betingelse for at lære at svømme er at kunne flyde. Det er kun et Spørgsmaal om Tillid til Vandets Bæreevne. Der er to dominerende Svømmearter: **Brystsvømning** og **Crawl.** Crawl kan svømmes baade paa Brystet og paa Ryggen.

Brystsvømningen kan man lære sig selv. Den har en stor Fordel deri, at man hele Tiden kan holde Hovedet over Vandet og bevare sit Aandedræt frit. Bevægelserne burde være alle velkendte.

Mere »moderne« er **Crawlsvømningen,** vel navnlig fordi den er hurtigere. Men det er sværere at lære Crawl end Brystsvømning. En af de vigtigste Ting er **det specielle Aandedræt.** Hvis man ikke kan det til Gavns, bliver Svømningen umulig. Indaanding sker gennem Munden ved et kort, men fyldt Aandedræt. Udaandingen foregaar under Vandoverfladen gennem Næsen, eller gennem baade Næse og Mund.

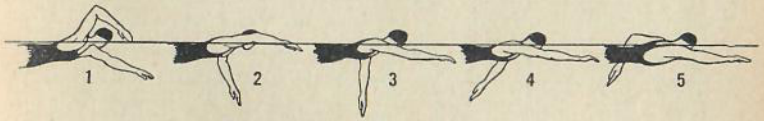
En anden Detalje i Crawl, **Muskelafslapningen,** falder mange svært. Den forekommer baade i Ben- og Armbevægelserne. **Benbevægelserne** er meget enkle. Med Knæ- og Fodled ganske afslappede løftes og sænkes Benet, uden at Knæleddet dog giver efter. Derimod er Foden saa løs, at den ligefrem »dasker« mod Vandet og Fodryggen øver et Tryk mod det.

Bevægelsen skal udgaa helt fra Hofter og Fødderne være drejet stærkt indad. Selve Sparkets Størrelse er individuelt, men almindeligvis ser man kun Hælen. Den positive Bevægelse fremkommer, naar Benene føres mod hinanden og her lægges Kraften i.

Armbevægelsen bestaar af en Rotation i Skulderleddet, udført med omtrent udstrakt Arm. Naar Armen hænger slapt ned ud for Skulderen, løftes den med hævet Albue op over Vandet og føres derfra med løst hængende Underarm og Haand frem til omtrent udstrakt Stilling. Den føres frem tæt ved Kroppen og i lige Linje, Fingrene stikkes først i Vandet og derefter Haanden og hele Armen, som derefter trækkes tilbage med let bøjet Albue i en Halvcirkel. Armene arbejder vekselvis.

I **Rygcrawl** er Benbevægelsen stort set den samme som i Brystcrawl. Som Forberedelse til Armbevægelserne kan indøves smaa Padlebevægelser ud for Hofterne. Man lærer herved at gribe efter Vandet med Lillefingersiden og trykke det fremad med Haandfladen. Under Rygcrawl indtager Kroppen, ligesom ved Crawl, en lidt skraa Stilling med Hovedet højest.

Det kræver Tid og kræver Taalmodighed at lære sig Crawl, men det kan betale sig at ofre Tiden og Slidet.

Crawlarmenes Teknik i Tegninger: 1) Højre Arm er ved at gaa i Vandet til sit Ræk. Venstre Arm har netop paabegyndt Trækket. 2) Højre Arms Ræk er nu paabegyndt. Venstre Arm er snart midt i Trækket. 3) Højre Arms Ræk gaar videre. Venstre Arm har netop passeret Midten af Trækbanen. 4) Højre Arms Ræk fortsættes stadig. Venstre Arm er færdig med sit Træk. 5) Højre Arm rækker stadig. Venstre Arm har paabegyndt Frembringningen.

Det er af Vigtighed, at Rytmen i Armenes Vekselvirken ikke brydes ved at man løfter Hovedet til Indaanding. Man faar Munden fri af Vandet blot ved en lille Drejning af Hovedet. En stor Drejning vil medføre Rulning af hele Kroppen, og det hemmer og sinker Fremdriften.

BUESKYDNING

Bueskydning er i Dag et Led i dansk Idrætsliv. I Løbet af 5 Aar er der til Udgangen af 1945 blevet stiftet ikke mindre end 40 Bueskytteforeninger i Danmark, der er samlet under Dansk Bueskytteforbund og tilsluttet Dansk Idræts-Forbund. Vi har flere danske Bueskytter, hvis Resultater er paa Højde med de bedste udenlandske.

De fleste Drenge har altid haft stor Lyst til at skyde med Bue og Pil, men lad dem ikke gøre det, uden at det sker under Kontrol af Voksne. Alt for mange sørgelige Ulykke, hvor Drenge har mistet Synet paa et eller begge Øjne, maner til Forsigtighed. Indenfor sin Rækkevidde er Bue og Pil et lige saa dødsensfarligt Vaaben som de moderne Skydevaaben.

Udstyret.

Buen.

Af de danske Træemner, vi har i Danmark, er **Hassel, Elm** og **Ask** bedst egnet til Fremstilling af Buer. I Udlandet findes Træsorter som **Tax, Osage Orange, Lemonwood** og **Lancewood,** som er betydelig bedre egnet.

Man udvælger sig en spejlskaaret Stav, 183 cm lang og 2,8 cm i Kvadrat (Fig. 2). Afmærk det geometriske Centrum A, afsæt 2,5 cm fra A en Linie C og 7,5 cm paa den anden Side af A en Linie D. Baade Linie C og D mærkes paa alle Stavens 4 Sider. Det afmærkede Stykke mellem C og D danner Haandgrebet. Halvér

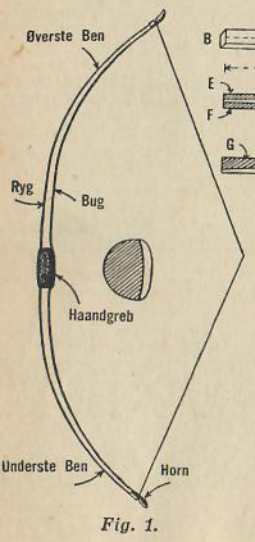

Fig. 1.

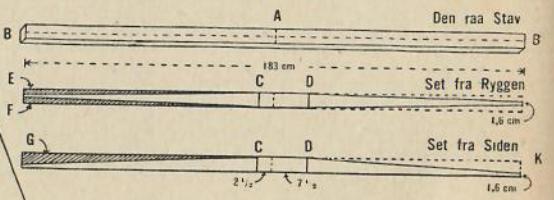

Fig. 2.

Der findes et Tidsskrift om Bueskydning. Det er Dansk Bueskytteforbunds officielle Organ »BUESKYDNING«, der udkommer med mindst 12 Sider hver Maaned. Abonnementet koster 6 Kroner om Aaret. Adresse: Tidsskriftet BUESKYDNING, Danmarksgade 49, Frederikshavn. Postgiro Nr. 617 42. Bladet tilsendes gratis Medlemmerne i de fleste Bueskytteforeninger under Forbundet.

Oplysninger om Foreningsadresser kan faas ved skriftlig Henvendelse til Dansk Bueskytteforbunds Sekretariat, Stationsvej 14, Holte. Vedlæg Svarporto.

Stavens Bredde ved Linien B—B. Afsæt 2 Punkter i begge Ender af Staven 0,8 cm fra Midtlinien B—B og træk en Linie fra Haandgrebet C—D til disse Punkter. Høvl eller rasp det Træ bort, som er sort paa den midterste Tegning i Fig. 2, men paa begge Sider af Haandgrebet. Vend Staven og afmærk et Punkt paa Siden 1,6 cm fra Ryggen, træk en Linie fra Undersidens C og D langs Stavens Sider til disse Punkter C—G og D—K. Fjern det sorte Træ. Vi har nu den raa Buestav færdig med Haandgreb og 1,6 cm kvadratiske Ender.

Buen formes nu rund paa Bugen med Rasp, Skrabejern og Sandpapir. Det lyder nemt, men det er her, Kunsten ligger, og virkelig dygtig bliver man først efter flere Forsøg. Haandgrebet rundes, saa det falder godt i Haanden. **»Horn«** (af Horn eller Træ) fastlimes paa Buens Spidser og en Kærv til Strengen udskæres i hvert Horn. Bemærk: Spidsen af Buen skal gaa saa dybt ind i Hornet, at Kærven ligger indenfor Spidsen. I Stedet for Horn kan ogsaa skæres et Hak i Buens Ryg, hvilket imidlertid svækker Træet.

Under Arbejdet med at forme Buen bør den spændes en Gang imellem for at konstatere, om Benene bøjer smukt og ensartet, mest i øverste Ben C—G, som er længst (Fig. 2 nederst). For at kunne lægge Streng paa uden Horn kan man sætte et Par Metalringe om Buens Spidser, saa Ringene forhindrer Strengen i at glide op paa Staven. Buen bliver let svagere end ventet. Pas derfor paa at spænde den ofte under Arbejdet.

Buer af Elm skal have en Ryg af spejlskaaret Ask eller Hickory, ca. 1 cm tyk, paalimet. Dette gøres inden Afmærkningen. Ren Ask eller Hickory er bedst egnet til de første Forsøg.

Hvis man ikke har en retaaret Stav i fuld Længde, men derimod to kortere Stave, kan disse godt splidses sammen som vist i Fig. 3.

Paa Fig. 1 ses en Bue, som staar korrekt. I Tegningens Midte ses en Bue i Tværsnit med Belægning (paalimet Forstærkning). Tværsnittet er taget midt i et af Buens Ben. Bugen bliver dybere og Ryggen bredere, jo mere man nærmer sig Haandgrebet. Snittet viser endvidere, hvordan Aarerne ofte gaar i Buer. Aarerne bør imidlertid helst gaa parallelt med Ryggen.

Pilen.

Det bedste Træ til Pile er norsk Fyr. Køb Rundstokke ca. 7 mm tykke og ca. 71 cm lange. Alle Pile bør saa vidt muligt have ens Vægt og Spændstighed. I Stokkens ene Ende files en **Kærv.** Husk, at Kærven skal gaa tværs paa Skaftets Aarer, Fig. 4 og 5.

I den anden Ende paasættes en **Metalod,** Fig. 6. 8 mm Projektiler, som Blyet er smeltet ud af, er gode til Od. Man kommer en lille Klat Beg ned i Hullet og presser Pilen ned deri.

Fanerne rives forsigtigt af **Fjerene** (Gaasefjer er velegnede, men Kalkunfjer regnes dog for bedst), og Resterne af Ribben klippes bort til ca. 1 mm Bredde. Der bør kun benyttes Fjer fra enten højre eller venstre Vinger. Halefjer er ikke egnede. Fjerene anbringes som vist paa Fig. 7. Den Fjer, der gaar paa tværs af Kærven, hedder Hane- eller Styrefjeren.

Naar Fanerne er revet fra og Ribben klippet til, klippes de i Stykker paa hver ca. 10 cm Længde. Celluloselim (der har den Fordel, at den kan taale Fugtighed) paalimes, og Fjerene anbringes paa Stokken ca. 3 cm fra Kærven med Knappenaale. Som vist paa Fig. 8 paasættes først Knappenaal Nr. 1 og saa Nr. 2. Derefter anbringes ialt ca. 8—10 Knappenaale fordelt paa hver Side af Fjeren.

Det øvrige Udstyr.

Strengen fremstilles af Hør og kan købes færdig. Endvidere bruges **Fingerbeskyttere.** Man kan f. Eks. bruge en gammel højre Haands Handske og med Celluloselim paalime tilskaarede Læderstykker paa det yderste Led paa de 3 midterste Fingre og paa Pegefingerens Inderside. Kom først Lim paa saavel Handske som Læderstykker. Naar dette er tørt, kommes atter Lim paa Læderstykkerne og først da limes de paa Handsken.

Paa venstre Underarm bruges **Armbeskytter** af Læder. Strengen slaar nemlig haardt, og det er sket, at letsindige er gaaet hjem med en blodig Arm som Følge af manglende Beskyttelse.

Endvidere bruges **Pilekogger** af Læder og **Standkogger** (Fig. 9), der bestaar af et Stykke svært Staaltraad, der foroven er bøjet i en vandret Løkke. Standkoggeret stikkes i Jorden ved Standpladsen, og i dette anbringes Pilene.

Skiver.

Bueskytteforeningerne stiller Skiver til Raadighed for Medlemmerne. Disse bestaar af fastsnoede Halm- eller Sivbaand. Paa disse anbringes »Ansigtet«, der enten er malet Lærred eller Pap. Skiverne opstilles i Stativer saaledes, at Centrum er omtrentlig 130 cm over Jorden og med en Hældning paa ca. 10—30 Grader.

Der anvendes følgende Ansigter paa de internationale Ronder:

Lang Ronde (90, 70 og 50 m): 5-ringet Ansigt med 12.2 cm Ringbredde og med følgende Farver regnet fra Centrum: Gul, Rød, Blaa, Sort og Hvid og med Pointsværdierne 9, 7, 5, 3 og 1.

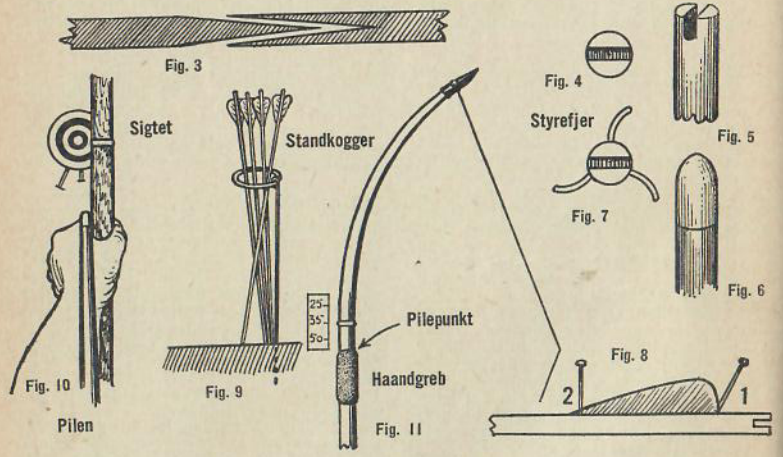
Kort Ronde (50, 35 og 25 m): 50 m: Samme Ansigt som til lang Ronde, men med Pletten og hver Farvering delt midt imellem med en Cirkellinie og med Pointsværdien regnet fra Pletten: 10—1. — 35 m: 80 cm 5-ringet Ansigt med 8 cm Ringbredde, men iøvrigt med samme Farver, Inddeling og Pointsværdier som 50 m Skiven paa kort Ronde. — 25 m: 45 cm Ansigt delt i 5 Ringe à 4 cm med Pointsværdierne 5—1 og med en sort Centrumsplet med 5 cm i Diameter og med Pointsværdi 6. Dette Ansigt er hvidt og ufarvet.

Følgende anerkendte Ronder anvendes ved Kapskydninger:

Lang international Ronde for Damer: 60 Pile paa 70 m, 48 paa 60 og 36 Pile paa 50 m.

Lang international Ronde for Herrer: 72 Pile paa 90 m, 48 paa 70 m og 24 Pile paa 50 m.

Kort international Ronde for Damer og Herrer: 30 Pile paa hver af Afstandene 50, 35 og 25 m.

Hvordan man skyder med Bue og Pil.

Skydestilling.

Se først efter, at Buen er rigtig strenget. Sigt fra Horn til Horn og pas paa, at Strengen staar midt for Buens Bug. Afstanden fra Strengen til Haandgrebet skal være ca. 12—15 cm (fist-male). Grib Buen med venstre Haand om Haandgrebet. Hold fast, men klem ikke. Pegefingeren skal ligge langs Haandgrebets Overkant ved Pilepunktet.

Hold Buen vandret med Strengen op og lad begge Arme hænge naturligt langs Siden. Tag Stilling med venstre Side mod Maalet med en Fod paa hver Side af den Linie, der angiver Standpladsen, og saaledes at begge Hæle kommer paa ret Linie med Pletten. Afstand mellem Hælene ca. 25 cm.

Ret Kroppen op, men spænd ikke Lægmusklerne til Stivhed. Kroppens Stilling skal være rank, fast og naturlig, ikke stiv. Vægten fordeles ligelig paa begge Fødders Fodflader.

Flyttes venstre Fod lidt frem (eller højre Fod tilbage), vil den følgende Pil faa en Impuls mod højre Side af Skiven. Flyttes venstre Fod lidt tilbage (eller højre Fod frem), vil Pilen faa en Impuls mod venstre Side af Skiven. Flyt derfor ikke Fødderne under Skydningen uden i den bestemte Hensigt at modvirke en Pils særlige Tilbøjeligheder til at gaa til Siden.

Pil paa Strengen.

Undersøg først, om Fingerbeskytteren sidder rigtigt. Saafremt Pilene ikke er tilnærmelsesvis ens m. H. t. Vægt og Stivhed, bør de altid bruges i samme Rækkefølge, f. Eks. efter stigende Vægt fra Omgang til Omgang.

Grib Pilen om Kærven med højre Haands Tommel- og Pegefinger. Læg Pilen lige paa Pilepunktet (naar man staar med Buens Bug mod sig, er Pilepunktet det første korte Stykke af øverste Ben til venstre umiddelbart over Haandgrebet) paa Buens venstre Side lodret paa Strengen og lad den glide langs Pilepunktet, indtil den med et enkelt Greb kan anbringes paa Strengen. Hanefjeren, som staar vinkelret paa Kærven, skal vise bort fra Buen. Skyder man med Hanefjeren ind mod Buen, vil Pilen gaa til venstre. Det maa paases, at Pilen kommer til at sidde vinkelret paa Strengen. Strengen skal paa dette Sted være saa tyk, at Pilen kan blive hængende paa Strengen, men den skal dog være tynd nok til at gaa helt ind i Kærven. Hvis Strengen er for tyk, vil Kærven let splintres.

Fat derefter Strengen med højre Haands tre midterste Fingre med Pilen mellem Pegefingeren og Langfingeren. **Det er Strengen, som skal trækkes tilbage, ikke Pilen.** Pilen følger med. Strengen skal ligge over de tre Fingres Yderled, saa langt ude, at Aftrækket bliver glat. Træk Strengen nogle faa Tommer tilbage.

Buen spændes.

Naar Strengen er trukket lidt tilbage, faar Buen sit rigtige Leje i venstre Haand, som derefter lukkes. Man skal holde naturligt og uden at klemme. Haandleddet skal være lige, saaledes at det danner en ubrudt Linie med Underarmen. I jævn sammenhængende Bevægelse vendes Ansigtet til venstre mod Maalet, Buen vendes lodret eller næsten lodret, medens venstre Arm føres frem og højere op og tilbage. Alt dette sker samtidigt. Højre Haand skal altid finde samme Punkt under Hagen i Vertikalplanet under højre Øje (Ankerpunktet). Bøj i k k e Hovedet til højre mod Buen for at faa bedre Sigte. Hold Hovedet lige. En Pil af rigtig Længde vil da være trukket til Odden, og i den Stilling forbliver Skytten det følgende Øjeblik urørlig. Man bør derfor ikke benytte en stærkere Bue, end man kan beherske.

Sigtet.

Man retter Pileodden mod Sigtepunktet eller sit Sigtemærke paa Buen mod Pletten (Fig. 10). Paa Fig. 11 vises en praktisk Maalepind, paa hvilken man afsætter Afstanden mellem Pilepunktet og Sigtemærket, saadan at man kan skifte til de forskellige Skydeafstande. Mærkerne paa Pinden sættes ved Prøveskydning med Buen.

Aftrækket.

Dette kan udføres paa tre Maader: aktivt, passivt eller krybende. D e t a k t i v e A f t r æ k betegner en Impuls bagover af højre Albue, Underarm og Haand, som om det var Hensigten at trække Strengen videre. Dette Aftræk regnes for det bedste, i hvert Fald til stærke Buer. Det er ogsaa det Aftræk, der bedst lader Strengen gaa uden Sidebevægelser, og i Virkeligheden uden at Buen bliver spændt mere, end den allerede er.

D e t p a s s i v e A f t r æ k bestaar i at lade Strengen glide let af Fingerspidserne uden at forandre Haandens Stilling. Dette Aftræk egner sig særligt for svagere Buer og benyttes fortrinsvis af Begyndere. Det har dog en Tendens til at udvikle sig til d e t k r y b e n d e A f t r æ k, dvs. et Aftræk, hvor Fingrene følger Strengen fremefter, hvilket gør det vanskeligt at kontrollere, at hver Pil forlader Buen med samme Kraft.

Efter Aftrækket.

Sænk ikke Buen, men bliv staaende urørlig, indtil Pilen er fremme.

RACER- OG CYCLEBILER

Drengeracerbiler.

Hvad er Drengeracerbiler?

Drengeracersporten er ikke nogen Nyhed. Sporten har antagelig eksisteret lige siden Hjulets Opfindelse, og det er dog snart langt tilbage. Man kan vel daarligt forestille sig en Dreng, som ikke har eksperimenteret med at sætte Barnevognshjul paa en gammel Kasse og efter at have smækket en Slags primitiv Styreindretning sammen, har trillet rundt paa nærliggende Bakker.

Men Drengeracerløb i Ordets moderne Betydning er blevet en fornem, forædlet Sport for alle fingernemme og raske Drenge, og den som har Tag paa at køre en Drengeracer vil ogsaa senere vise sig som dygtig »rigtig« Bilist. Det karakteristiske ved Sporten er, at Vognen savner enhver Form for mekanisk Fremdrift og udelukkende kan anvendes paa Bakker med tilstrækkeligt Fald.

Ingen vi gaar over til selve Konstruktionen af en Drengeracer, kan det være paa sin Plads at oplyse, at moderne Drengeracerløb med Konkurrencer er »opfundet« af Fotografen *Myron E. Scott* i Ohio, U. S. A., i Aaret 1933. Chevroletkoncernen blev interesseret i den ny Sport, og derefter kom der Gang i Tingene. Nu afholdes der i U. S. A. Kæmpekonkurrencer med op til 25.000 Deltagere!

»*The All American Soap Box Derby*« — »Det amerikanske Pakkasse-Mesterskab« er nu ogsaa blevet populært udenfor U. S. A. og via Sverige er Ideen nu ogsaa naaet til Danmark.

Vi bygger en Racer.

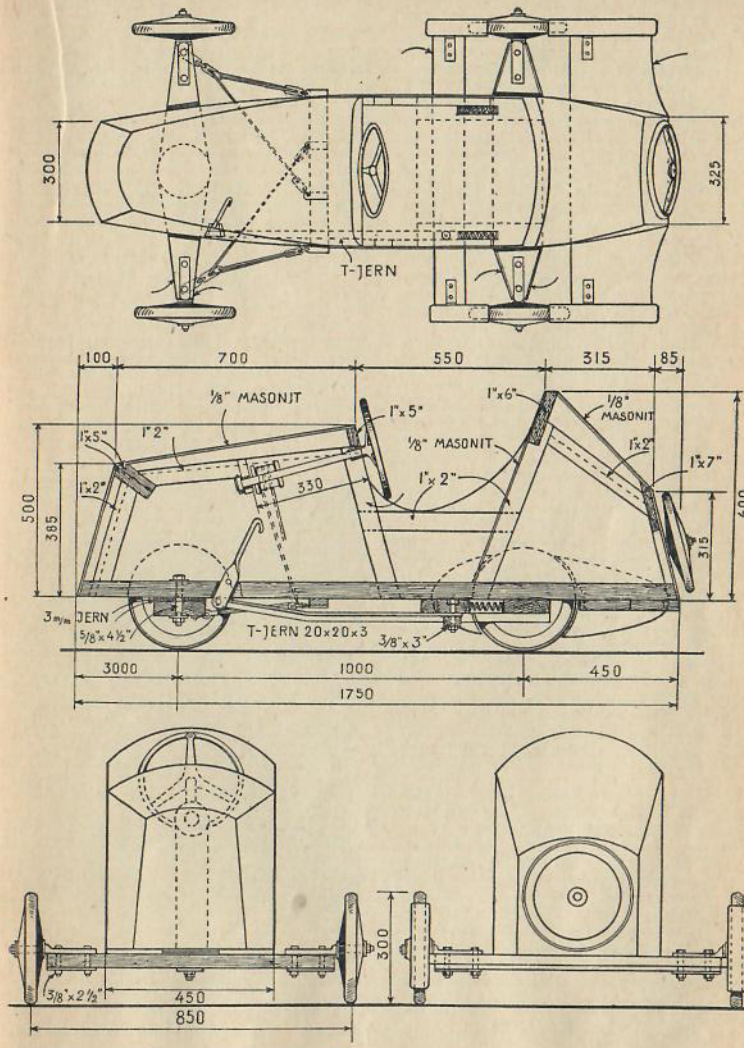
Kig først paa Tegningerne (Side 495) og gaa dem igennem sammen med Materialelisten. Alle Dimensioner behøver ikke nødvendigvis at svare til Tegningen. Hovedsagen er blot, at ingen Detaille underdimensioneres. Det kan nemlig blive farligt, naar Bilen efterhaanden naar op paa 60 km i Timen. Byg ikke paa Spisebordet eller i Dagligstuen. Det gør ikke Sporten populær hos den ældre Generation. Indret Værksted i Kælder eller Udhus og kom saa i Gang med Opbygningen.

Chassis'et (Vognens Stel) bygges helt af Træ efter de Maal, som findes angivet paa Tegningen. Til Chassis og Aksler er Fyrretræ bedst anvendeligt. Det er baade stærkt og smidigt og forholdsvis let at arbejde med. Det er vigtigt, at Træet er uden Knaster. En Knast gør Træet skrøbeligt, og det er ikke sjovt at knække Akslen under Kørslen. Til Karosseriets **Beklædning** anvendes Træfiberplader, Krydsfiner eller blot Pap. Det sidste er jo det letteste at bøje, men det er saa til Gengæld ikke særlig stærkt. Ved Valget af den afbildede Model er der lagt Vægt paa, at den intet Sted kræver stærke Bøjninger af Beklædningen, saa det bliver ikke nødvendigt at dampe og strække Materialet.

Paa Tegningen er alle Maal angivet, og følger man disse kommer Vognen til at modsvare de foreskrevne Maal, som gælder ved Konkurrencerne i Udlandet og som antagelig ogsaa en skønne Dag bliver Reglerne her i Landet, naar Konkurrencerne vinder Indpas her, saadan som de har gjort det i Sverige.

Det er meget vigtigt at kunne beregne **Vognens Vægt** saa nøjagtigt, at Vogn + Fører kommer til at veje højst 113,5 kg tilsammen. Hvis den vordende Racerfører er af Sværvægtsklassen, saa bliver Vognens Vægt omtrent efter Tegningen, men er Føreren en lille Spirrevip, saa maa man bygge Vognen tungere gennem Overdimensionering af de angivne Maal. For at opnaa størst mulig Hastighed maa Vægten ligge saa tæt op til den tilladte Maximalvægt som mulig, og viser det sig, at Vognen er undervægtig, kan man jo forøge Vægten ved at forstærke Bunden ell. lign. Husk at Vognen skal bevæge sig uden Pedaler ned ad Bakker, og at **Vægten** derfor spiller en saa afgørende Rolle. Hastigheden er nemlig større 1) jo tungere Vogn + Fører er og 2) jo lettere Hjulene løber rundt. — At lægge en eller to løse Mursten i Vognen med Hensigt at øge Vægten er *ikke* tilladt efter Konkurrencereglerne. Alt i Køretøjet skal sidde fast og al Vægt skal være en Del af Vognens Konstruktion.

Undgaa ved Bygningen unødvendige

Søm og anvend altid fortrinsvis **Skruer** — sørg for, at de enkelte Dele føjes omhyggeligt sammen. Brug **Lim,** hvor det er nødvendigt. Chassis'ets Konstruktion er stærk og ukompliceret, og efter Tegningerne skulde det ikke være vanskeligt at føje de enkelte Dele sammen.

Særlig omhyggelig maa man være ved Konstruktionen af **Styretøj** og Bremser. Styrelinerne maa altid være stramme. Noget Slør i Rattet maa der ikke være. Rattet kan man selv lave, men det er naturligvis bedre at faa fat paa et rigtigt Rat. Det ser ogsaa flottere ud. Store Rat kan dog ikke anvendes, de tager for megen Plads. Rattet behøver jo ikke at være nyt. Et gammelt Rat fra en Bilophugger kan være storartet. Bremsefjedre, som ogsaa skal bruges til Raceren, kan faas samme Sted. De bedste Fjedre er kasserede Ventilfjedre.

Hjulene kan være Barnevognshjul. Saa behøver man ikke have Besvær med at fremstille dem. Men saa er man afhængig af den Akseldimension, som fandtes paa Barnevognen, hvorfra Hjulene stammer. De har ikke Lejer, og saadanne kan heller ikke paamonteres. — Hvis man derimod anvender drejede Træhjul — hvilket viser sig meget praktisk, kan man paa disse montere enten *Rullelejer, Glidelejer* eller *Kuglelejer.* Bedst er Rullelejer, som man kan købe i en Automobiludstyrsforretning, men man kan ogsaa anvende Kuglelejer fra et gammelt Cyklenav. Et passende Maal paa Akseltappen ved Rullelejer er 19.3 mm eftersom et Standardrulleleje svarende til dette Maal findes i Handelen. Men man kan selvfølgelig ogsaa bruge Glidelejer, som i saa Fald helst maa være udført i Bronce.

Bremsen er en særlig vigtig Underdel. idet Sikkerheden jo for en stor Del er afhængig af den.

Bremseklodserne bestaar af 2 massive Træstykker, som er formet nøjagtigt efter Hjulets Runding, hvorved man opnaar den bedst mulige Bremseflade. Bremsebrædtet skal derefter tilpasses under Bunden i de Riller, som dannes af Bremsestyrbrædderne.

Mellem Bremsebrædtet og Bagakslen placeres to tilpas kraftige Fjedre, som har den Opgave dels at fiksere Bremsebrædtets Stilling, dels samtidigt at holde Bremsebrædtet væk fra Hjulene.

Den første Prøvekørsel kan godt ske uden at Vognen endnu har faaet Kølerhætte m. v. Paa den Maade kan man lettere justere Styretøj og Bremser. Afstand mellem Bremsepedal og Rygstød bør beregnes efter Benenes Længde. Man bør sætte sig bekvemt i Vognen paa et tidligt Tidspunkt af Bygningsarbejdet og beregne disse Detailler nøjagtig.

Sørg for, at Hjulene bliver parallelt stillede. Skæv Hjulstilling bremser mere end man tror. Ganske vist har en rigtig Bil skraatstillede Hjul, men denne Skraastilling er meget nøje beregnet, og det lader sig næppe gøre paa en Drengeracer.

Naar alle Dele er sammenføjet og Bilen saaledes i det store og hele er færdig, bør der ikke være andet tilbage end Udstyr, Maling og lignende. Hvad **Udstyr** angaar, saa kan det begrænses til en Pude til at sidde paa, en Klokke eller et Horn. Det sidste er naturligvis mest hensigtsmæssigt og ser bedst ud.

Drengeracerbil.

Maling.

Bilen bør males i friske lyse Farver. Rød Lakfarve med gule Ringe paa Hjulene er meget virkningsfuldt. Anvend dog aldrig mere end to Farver. Det er jo ikke Meningen, at Køretøjet skal konkurrere med Regnbuen. Mal Vognen saa omhyggeligt, at Træ og Plader ikke suger Fugtighed til sig i Regnvejr. — Undgaa iøvrigt at Vognen bliver vaad, den kan nemlig i saa Fald slaa sig og blive vind og skæv.

Tidsidst maa det paapeges, at Racerbilen ikke maa have nogensomhelst skarpe Kanter. Der maa ikke være Glasrude foran Førersædet, som ved Paakørsel eller lignende kan saare Publikum eller Konkurrencedeltagerne. Dette Forbud er iøvrigt nævnt i Konkurrencereglerne, og disse Regler er til for at overholdes!

Nogle særlige Vink.

Gør Hjulets Bane saa smal som muligt; derved formindskes Friktionen mod Kørebanen og Hastigheden øges.

Læg Vognens Tyngdepunkt saa lavt som mulig. Byg Vognen, saa at mindst mulig Luftmodstand fremkommer.

Føreren bør helst sidde helt dækket af Karosseriet. Hvis dette ikke er muligt, bør man sørge for, at Førerens Skuldre og Bryst ligger saa lavt i Vognen som muligt. Den afbildede Tegning er ikke helt ideel, hvad dette Punkt angaar, men den er fuldt forsvarlig. Under Kørselen kan man jo ogsaa godt skubbe sig lidt længere ned i Vognen.

Størst tilladte Hjuldiameter er 305 mm. Det bør samtidig i Praksis være den mindste Diameter, de mindre Hjul forringer Hastigheden.

Ja — saa har vi — før vi bringer de svenske Konkurrenceregler — kun at ønske Held og Lykke med Racerbilen, hvis Læseren efter denne Beskrivelse har faaet Blod paa Tanden og Lyst til selv at bygge.

Den Svenske Drengeracerbilklubs Regler og Byggebestemmelser for 1945.

§ 1.

Konkurrencens Art.

Konkurrencen er udelukkende en Amatørkonkurrence for Drenge. Hver Deltager skal bære Ansvaret for Bygningen af sin Vogn. Hjælp maa kun modtages fra voksen Person i Form af Tegninger, Raad og Anvisninger. Færdige Dele maa kun anvendes i den Udstrækning, som er angivet i nedenstaaende Regler.

§ 2.

Konkurrencebilen.

Med en Racerbil menes en ensædet Vogn, som har fire Hjul, der kan bevæge sig paa Jorden og som savner enhver Form for mekanisk Fremdriftsanordning.

Ved Afholdelse af Konkurrence bør Konkurrenceledelsen vælge en Bakke med en saadan Hældning, at Racerbilerne ikke kommer højere op i Fart end Maks. 40 km i Timen.

§ 3.

Konkurrencebilens Maal og Vægt.

A. Største tilladte Længde = 1829 mm
» » Bredde = 1076 mm
B. » » Akselafstand = 1016 mm
Med Akselafstand menes Afstanden mellem Centrum af For- og Bagaksel med parallelle Aksler.
C. Sporvidden foran og bag maa ikke overstige 915 mm og ikke være mindre end 762 mm. Sporvidden behøver ikke at være den samme for og bag.
Med Sporvidden menes Afstanden fra det ene Hjuls Midterlinie til det modstaaende Hjuls Midterlinie.
D. Vognens højeste Punkt over Jorden maa ikke overstige 762 mm. Kun Rattet maa overstige dette Maal.
E. Største tilladte Diameter paa Hjulene er 305 mm. Hvis der anvendes Gummiring, maa dette ikke være nogen Luftring og under ingen Omstændigheder overstige 51 mm i Bredden.
F. Største tilladte Vægt for Vogn plus Fører = 113.5 kg. Al Ballast-Vægt skal indgaa i Vognens Konstruktion eller være fastbygget i Vognen.

§ 4.

Førerens Plads.

Racerbilen skal være enkelt-sædet. Føreren skal sidde med fast Rygstød i Bilen samt have Benene strakt fremefter i Karosseriet og iøvrigt være godt beskyttet.

§ 5.

Materiale og Bygningsmaade.

A. Ramme og Chassis skal bygges af Træ.
Til Beklædning af Karosseri tillades Blik, Lærred, Korkplader, Plywood, Masonite, Krydsfiner eller lignende.

B. De eneste Underdele, Deltagerne maa købe i færdig Stand er: Hjul, Lejer, Aksler, incl. Bremseaksel, Rat og Ratstang, Vinkeljern, T-jern, Beslag, Blokke, Fjedre, Wire, Kæde samt Bolte, Møtrikker Skruer og Søm.

C. Der maa ikke svejses eller loddes undtagen i de under B nævnte Ting, med Undtagelse af Wiren.
Vogne, som viser Tegn paa, at udenforstaaende har ydet Hjælp udover Raad og Konstruktion, kan udelukkes fra Konkurrencen eller henvises til Klasse II.

D. Deltagere i Klasse I maa kun være med i egenhændig bygget Vogn. Konkurrencedeltagerne maa altsaa ikke bytte Biler. En af flere Drenge bygget Bil (kollektiv Bygning) har Ret til at deltage i Konkurrencen. Bilens Fører udvælges saa blandt de Drenge, som har været med til at bygge Bilen.

§ 6.

Styreanordningen.

A. Racerbilen skal styres med Rat.

B. Rattet skal være vel fastgjort til Styreakslen, som igen skal sidde godt fast i Vognen.

C. Styrelinerne skal bestaa af Wire af mindst 4 mm Diameter. Kæde er tilladt. Styrelinerne skal være strammet stærkt og paa betryggende Vis være fastgjort til Foraksle.
Styrelinerne maa ikke loddes. Til Wiren skal Wirelaas eller Splejsning anvendes.

§ 7.

Bremsesystem.

Vognen skal være forsynet med et effektivt Bremsesystem, der kan bestaa af Haand- eller Fodbremse. Bremsen skal virke lige stærktbremsende paa begge Baghjul.

§ 8.

Sikkerhedsforskrifter.

A. Tilbehør eller Udstyr skal være omhyggeligt fastgjort til Bilen og skal være af en saadan Beskaffenhed, at de ikke medfører nogen Risiko for hverken Tilskuere og Deltagere.
Konkurrenceledelsen har Ret til at fjerne saadanne Genstande fra Bilen, som kan tænkes at medføre Risiko for Deltagere eller Tilskuere.

B. Enhver Anvendelse af Glas er forbudt.

C. Anordninger, som paa en eller anden Maade mekanisk letter Starten eller har Formaalet at forøge Farten, er forbudte.

§ 9.

Klasseinddeling.

Klasse I: Vogne med Glidelejer og stive Aksler, som ikke har drejbare Hjul i Forhold til Foraksle samt iøvrigt opfylder de i Reglerne nævnte Forskrifter.
a) Førere i Alderen 9—12 Aar. Vægt (Vogn + Fører) 113,5 kg.
b) » - » 13—15 » . » » + » 113,5 »

Klasse II: (Fri Klasse). Til denne Klasse hører Biler, som ikke opfylder Bestemmelserne for Klasse I undtagen hvad angaar Maal og Vægt. Førere i Alderen 9—15 Aar.

§ 10.

Hovedklassen.

Grand Prix-Sejrherrer skal altid udvælges indenfor Klasse I, i hvilken Klasse Hovedprisen uddeles.

§ 11.

Dispensationer.

En Dreng, som har deltaget i Konkurrence efter disse Regler, men som senere samme Aar fylder 16 Aar, har Ret til uanset dette at deltage i Konkurrencer Kalenderaaret ud.

§ 12.

Tilmelding.

A. Indmeldelse til Konkurrence skal ledsages af Forældres eller Værges Tilladelse samt paa Tro og Love bekræftet Rigtighed af de i Indmeldelsesblanketten opgivne Oplysninger.

B. Konkurrenceledelsen har Ret til paa Grundlag af indgivet Anmeldelse eller efter Besigtigelsesmandskabets Undersøgelse at flytte en Bil fra den ene Klasse til en anden.
Eksempel: Anser en Bilkontrollør det for usandsynligt, at en Dreng selv har bygget sin Bil, kan denne Dreng henvises til Klasse II.

C. Konkurrenceledelsen har Ret til at ekskludere en Bil, som kan anses for at være farlig for Fører, Konkurrencedeltagere eller Tilskuere.

D. Konkurrenceledelsen har ligeledes Ret til at ekskludere enhver Fører, som ikke opfører sig ordentligt eller som vægrer sig ved at rette sig efter de givne Forskrifter.

§ 13.

Konkurrence-Detailler.

A. Alle Biler, der deltager i Konkurrencen, skal synes.

B. Ved Besigtigelsen skal særlig Styre- og Bremsemekanismen nøje undersøges.

C. Bakken, hvor Konkurrencen finder Sted, bør om muligt have en Vejbane med Permanentbelægning samt være af betryggende Bredde.

D. Konkurrenceledelsens Beslutninger kan ikke indankes.

E. I den svenske Drengeracerbilklubs Grand Prix har kun de Drenge Ret til at deltage, som har kvalificeret sig i Konkurrencer efter ovennævnte Regler eller paa anden Maade har gjort sig fortjent til at deltage. Grand Prix-Ledelsens Godkendelse kræves i sidstnævnte Tilfælde.

Cyklebiler.

Cyklebilen er — som saa meget andet — kommet frem under Krigen. Men derfor er den ikke noget daarligt Krigstidsprodukt — tværtimod; den har meget store Chancer i Fredstid og specielt i Danmark, hvor Terræn'et ikke er saa kuperet som f. Eks. i Sverige.

Hvad er en Cyklebil? Og hvori bestaar den bærende Idé? Jo, Cyklebilen skal forene Bilens stænk- og trækfri Behagelighed med Cyklens Driftsøkonomi. Desuden skal den være billig og let at bygge, saaledes at hvemsomhelst kan anskaffe sig en Cyklebil. Cyklebilen skulde saaledes blive den virkelige Folkebil.

Hobbybogens Cyklebil.

Denne Bil er konstrueret til dagligt Brug og ikke for Væddeløbskørsel. Alle Dele er derfor vel dimensioneret for at Bilen skal kunne taale Overlast og være driftssikker. Naturligvis kan man paa mange Maader gøre Bilen lettere, men saa gaar det ud over Kvaliteten.

Vor Cyklebil er beregnet til hovedsagelig at bygges af Krydsfinér, Fyrrestolper i forskellige Dimensioner og nye eller gamle Cykledele. Karosseriet og den dobbelte Centralramme bærer tilsammen Køretøjets Vægt og hele Belastning, hvorfor **alle Dele** — alt som Arbejdet skrider frem — **bør baade limes, sømmes og skrues sammen** (samt nittes, limes eller svejses, naar det gælder de faatallige Metaldele), dvs. bestryges med Koldlim, fæstes provisorisk med Søm, justeres og derefter skrues endeligt fast.

Da Slitagen paa Cyklebilens Hjul

er større end paa en almindelig Cykle — særlig ved Sving og paa daarlige Veje — bør man helst benytte grove Transportcyklehjul af mindre Diameter (20—24 Tommer), hvilket er baade mere hensigtsmæssigt og elegantere end de almindelige Cyklehjul. Cyklens større Vægt sammenlignet med en almindelig Cykle opvejes **ikke** af den mere effektive Pedalstilling, hvorfor Køretøjet bør have **mindst to Gear.** Dette er dog naturligvis et Spørgsmaal om, hvormeget man vil ofre og maaske ogsaa om, hvorvidt det er muligt at fremskaffe Materialet.

Hvis man ikke vil ofre Krydsfinér, kan man klare sig med Fiberplader eller lignende Materiale, men Krydsfinéret er langt det bedste i alle Henseender.

Fremgangsmaaden.

De store fede Bogstaver paa Side 501 fra »A« til »E« hører til de perspektiviske Skitser af forskellige Stadier af Vognens Bygning, medens de øvrige Bogstaver fra »F« til »Q« betegner rene Konstruktionstegninger og Detailtegninger.

Paa Skitse »F« vises Grundplankerne 1 A og 1 B, som bestaar af 1 cm tykke Fyrrebrædder. To Stk. 14 cm lange, 4 cm brede og 5 mm tykke Stykker Pladejern (Nr. 38 A og 38 B, se »O«, Side 503) med **»Revner«** paa langs af samme Bredde som en Cykleakses Tykkelse limes med Metallim (Metallfix) og nittes fast paa Grundplankernes mod hinanden vendte Indersider, ud for Midten af de bageste Udskæringer i Grundplankerne. Et **»Mellemnav«,** som kan skydes frem og tilbage, skal senere anbringes der. Saa fæstes opretstaaende Stykker Pladejern (Nr. 20 A og 20 B), hvori de bagudvendte Gaffelender i en omvendt anbragt Cyklebaggaffel (den nederste Gaffel), senere fastgøres, hvilket fremgaar af **»K«.** Grundplankerne limes og skrues fast til en 163 cm lang og ca. 75 cm bred Plade af 4 mm's Krydsfinér (Dørk eller Bund) i en Længde af 130 cm at regne fra Bagenden (se »A«). Plankernes indbyrdes Afstand skal være 12 cm og denne Afstand fikseres, dels af den mellemliggende Forstærkning Nr. 2, dels af Krydsfinérpladen Nr. 13 og Delene Nr. 4 og 5 (hvori Nr. 4 bestaar af en 3 cm bred og 1 cm tyk Lægter af Eg eller Ask, som senere skal bære Bilens Forhjul. Resten af Arbejdet med Grundplankerne maa saa vente til siden, naar de med **»H«, »I«** og **»G«** betegnede Tværprofiler er færdige. (Se Side 503).

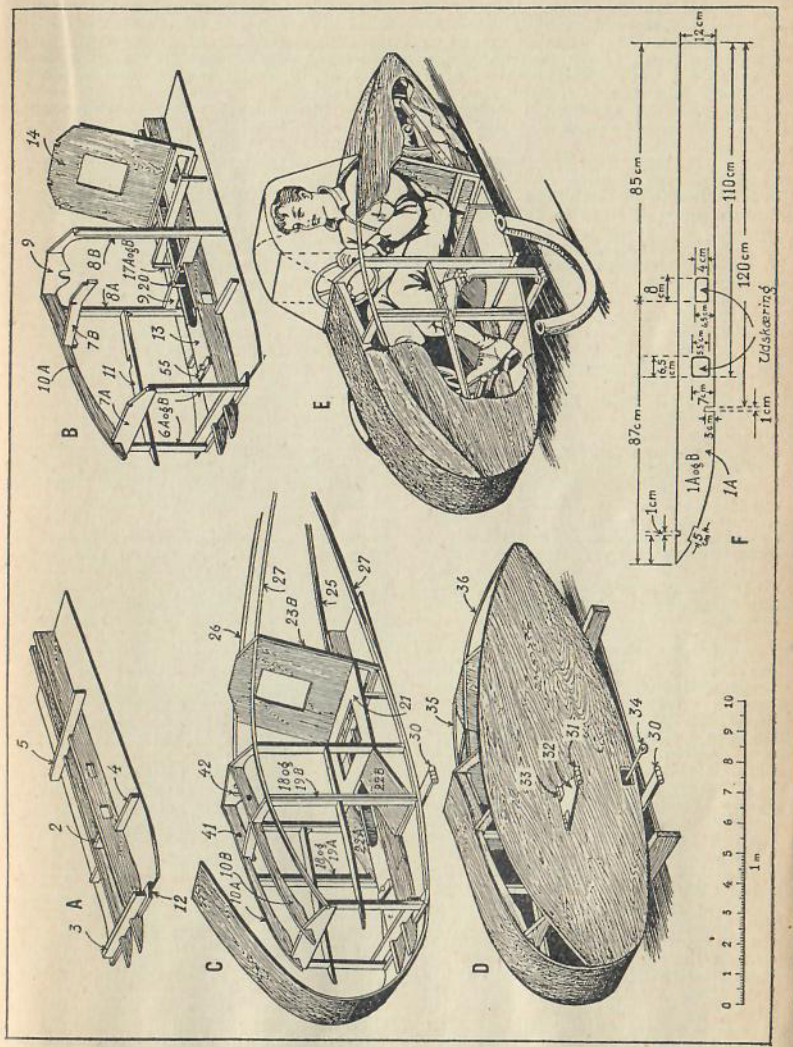
»H« = den Tværprofil, som adskiller Førerrummets forreste Del og tjenestegør som **»Instrumentbrædt«,** bestaar af 4 mm's Krydsfinér og er forsynet med Hjørneudskæringer til 1 cm² Firkantlægter. Forsiden paa denne Krydsfinérprofil Nr. 9 er paa Sidernes Kanter forstærket med 3 cm brede 1 cm's Lægter af Fyr 8 A og 8 B. Paa Bagsiden (den som vender ud mod Sidderummet) er »H« (eller Nr. 9) forsynet med en 1 cm's Firkantlægter Nr. 47, som er fastgjort med Lim og Skruer. Udskæringen foroven i »H«'s Midte (rettet nedad) er smallere i Dybden, saaledes at Styrehovedet (fra en almindelig Cykle) kan klemmes fast i denne Aabning. »H« fastgøres til Grundplankerne 1 A og 1 B med Hjælp af to smaa Hjørneforstærkninger, som dog ikke er markeret paa Tegningen.

»I« = den Tværprofil, som giver Køretøjets Forparti dets Form og som bestaar af følgende, af 1 cm tykt Fyrretræ fremstillede Dele: Nr. 3, Nr. 6 A og 6 B samt Nr. 7 A. **»I«** skal ligesom »H« forsynes med Hjørneudskæringer paa 1 cm.

»J« = den Tværprofil, som styrker Forhjulets Støttepunkter og bøjelige, fjedrende Ophængning. »J« bestaar af to 3 cm brede Ribbepar af 1 cm Fyrretræ, Nr. 18 og 19 A, Tværdelen 7 B og den ved Bund- og Grundplankerne fastgjorte Asketræslægter Nr. 4. Underdelene i denne Profil samles først, naar »H« og »I« er anbragt paa deres Pladser og indbyrdes er blevet forbundet gennem de i Køretøjets Længderetning gaaende Længdeprofiler 10 A og 10 B samt 11 A og 11 B.

»G« = Tværprofilen, som udgør Rygstød i Sidderumet og som er udført i 4 mm's Finér og paa den fremadrettede Side forsynet med 2 × 2 cm's Lægter (Underdelene Nr. 15 og 16). Denne Profil forsynes dels med to Udskæringer (foretaget for at gøre Vognen lettere) paa hver Side af Grundplankerne, dels med en Kontrollem, gennem hvilken man kan sætte mindre Bagage ind paa Bunden bagved Rygstødet og paa Siderne af Grundplankerne.

Kontrollemmen, Nr. 58, aabnes fremefter og ud (se »C«) og opstaar ved, at den udsavede Del forsynes med

Hængsler forneden. Paa Rygstødets Bagside fastgøres Lægterstykker for at hindre Lemmen i at falde igennem, naar den lukkes. »G« kantes paa Bagsiden med 1 cm's Firkantlægter, men dog ikke forneden.

»B« viser det Stadium i Arbejdet, hvor Profilerne anbringes. Dette foregaar paa den Maade, at »H« og »I« (placeret i rigtig Stilling ved Hjælp af provisoriske Støtter af Træribber) først fastgøres og forbindes indbyrdes gennem 10 A, 10 B samt 11 A og 11 B (af 1 cm's Fyrretræ), hvorefter Tværdelen 7 B indsættes. Først nu anbringes Ribbeparrene 18 og 19 A og B, hvilke ligesom de øvrige Dele baade limes og skrues fast. I dette Stadium af Arbejdet indsættes Tværdelen Nr. 12 med Lim og Skruer. Skruerne skrues i fra neden og er nemme at komme til, idet Bunden kun naar frem til Nr. 12's Midterlinie. (Se »A«). Bundens Forparti bøjes op og fastgøres ved Rammebrædderne og Nr. 12. Ryglænet »G« fastgøres og fæstes ved Bunden gennem at Nr. 16 limes og skrues fast dertil fra Undersiden. Ryglænet fastgøres til Rammebrædderne ved Hjælp af smaa Stykker Lægter, som anbringes op mod Grundplankerne paa »G«s Bagside. Tværdelen Nr. 5 fastgøres tværs over Grundplankerne i de dertil indrettede Udskæringer Nr. 5. Den udgør Tværstøtten under Sædets Midtpunkt og er lavet af 1 cm's Fyrretræ.

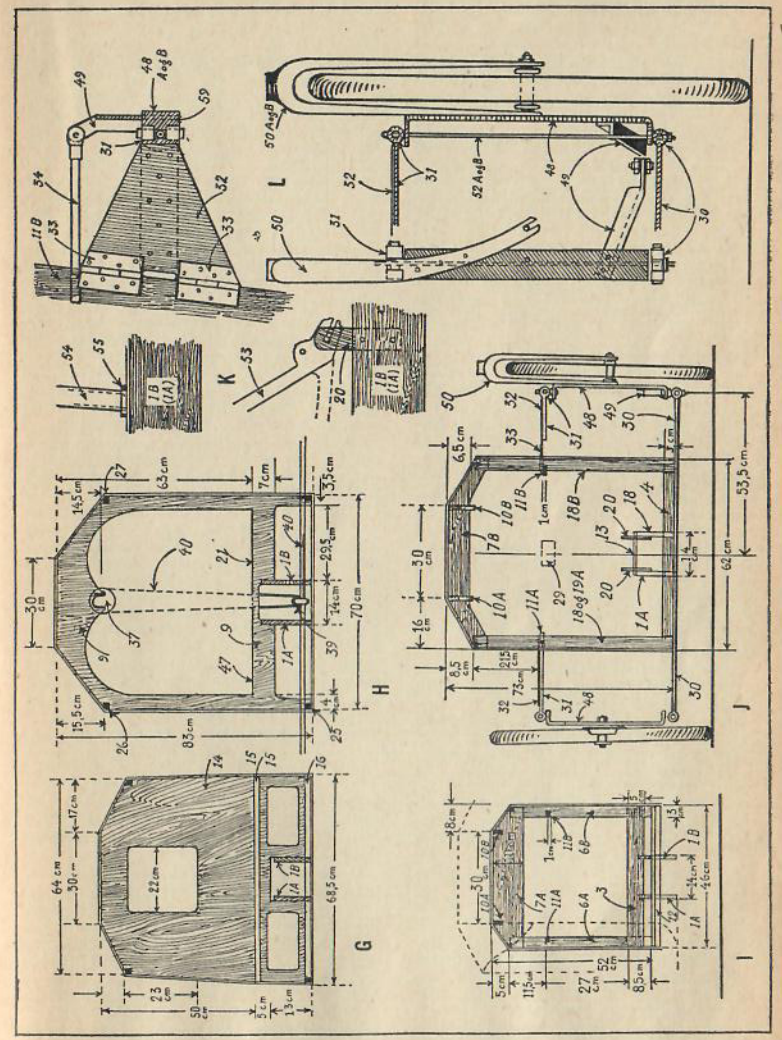
Sædet, som ses under »Q« og betegnes med Nr. 21, bestaar af en 4 mm's Krydsfinérplade, hvori en Kontrollem (markeret med prikkede Konturer under »P«) laves efter samme Principper som den i Ryglænet. Se til, at Sædet, hvis Forside, Midterparti og Bagside limes og skrues fast til respektive Nr. 47, Nr. 5 og Nr. 15, først gøres 70 cm bred over det hele. Det skal derefter bearbejdes saaledes, at Siderne faar en svag Bueform fra »H« til »G«. Dette er nødvendigt for at Sædet, som kantes med 1 cm's Firkantlægter forneden i Siderne, kan følge Karosseriets Form og limes og skrues fast til Sidestykkerne. Kontrollemmen i Sædet muliggør dels at justere »Mellemnavet«s Stilling og dermed Forkæden og til en vis Grad Bagkæden, dels at udnytte Pladsen under Sædet og paa Siderne af Grundplankerne til Opbevaring af Værktøj og Batterier til Projektørlys, Afviservinger, Indendørsbelysning og Instrumentbrætsbelysning samt eventuelt lidt Bagage. Bunddelene (Inderbundene) 22 A og 22 B (ses bedst paa »C«) udføres i 4 mm's Krydsfiner og tilpasses, men monteres først senere.

Paa Stadium »C« af Arbejdet prøves Pedalanordningens Placering og dermed de i Begyndelsen af denne Arbejdsbeskrivelse nævnte Støttepunkters Placering (Nr. 20 A og 20 B paa »K«). Disses Beliggenhed vil nemlig være afhængig af Kørerens Benlængde. Prøven foretages naturligvis ved, at man tager Plads i Sidderummet (med Puder i Ryggen og under sig, svarende til den planlagte Polstring af Siddepladsen, der til sin Tid kan laves af løse Hynder). Man faar en Medhjælper til at assistere sig, medens man prøvetræder Pedalerne. (Pedalerne skal trædes med den forreste Del af Foden og i k k e med Svangen). Pedalanordningen beskrives nedenfor.

Pedalanordningen (se Nr. 53-54 under »K«) bestaar af Kranken med Pedaler og Tandhjul fra en almindelig Cykle. Krank-Partiet, som er savet ud af et Cyklestel paa en saadan Maade, at den underste Baggaffel samt mindst 50 cm af det Rør i Stellet, som Sadlen hviler paa, udgør en Vinkel, som monteres med Kranken i Vejret. Den lille Flække i den nederste Baggaffel, som normalt er beregnet til at fastgøre Baghjulet i, sættes ned over en Tværbolt og fastgøres ved Boltene i Toppen. Se 20 A og 20 B paa »K«, som limes med Metallim og nittes fast i den rigtige Stilling i Overkanterne af Grundplankernes Indersider. Foran fastgøres Krankpartiet ovenpaa Grundplankerne paa følgende Maade: Et Stykke Rundjern, ca. 1½ à 2 cm lang, med en Diameter, der svarer til Stelrørets Inderdiameter, fastgøres med en gennemgaaende Skrue til et Stykke Pladejern, puttes ind i Stelrøret og kiles fast, hvorefter Pladejernet fastgøres med Skruer gennem Nr. 13 i Grundplankerne ovenpaa disse. (Se Figur »B«).

»Mellemnavet«, Nr. 39 (se »P« og »Q«) bestaar af et almindeligt, fast Cyklenav med **dobbelt** Kædetræk (et paa hver Side), som kan skydes frem og tilbage og som fastgøres til og imellem Nr. 38 A og 38 B.

Bagkroppen savner egentligt Stel. Den faar sin Afstivning gennem Karosseriets Sidestykker, som løber sam-

men i en bagudrettet Spids og fastgøres til en Agterstævn, Nr. 46. Inden Sidestykkerne kan anbringes, skal Bundens Form og Baghjulets Ophængning beregnes, og det sker paa følgende Maade:

Det halvfærdige Køretøj lægges op paa to Bukke, hvoraf den, som er placeret under Grundplankernes Bagender, er 16 cm høj og den, som staar under Karosseriets forreste Del (ved Nr. 4) er 14 cm høj. Baghjulet fastgøres mellem de af elastisk Staal forarbejdede Z-formede Gaffeldele »N« Nr. 44 A og 44 B. Baghjulet indjusteres lodret og de to Gaffeldele metallimes og boltes fast til Grundplankernes Bagenders Ydersider i omtrent den Stilling, som fremgaar af »N« og »Q«.

Høvlede, knastfrie 1 cm's Lægter af Fyrretræ passes saaledes til, at de i naturlige Buer gaar gennem de nederste Udskæringer (se »C« Nr. 27) i samtlige Tværprofiler og mødes i Agterstævnen Nr. 46. Disse Lægter limes og skrues fast hertil og Bundens overskydende Partier skæres væk.

Forakslen med fjedrende Ophængningssystem (se under »P«, »Q« og »L«) bestaar af en enkelt Lamel af en Bilfjeder, Nr. 30, 107 cm lang. Fjederen bør faas fra en Personbil, og hvis det ikke er til at skaffe Fjedre i den opgivne Længde, maa den øges eller forkortes paa Midten og sammensvejses paany.

Denne Akselfjeder skrues fast under Karosseriet med lange, tynde Skruer (med 10 cm's Afstand langs med Midterlinien) til Asketræslægteren Nr. 4.

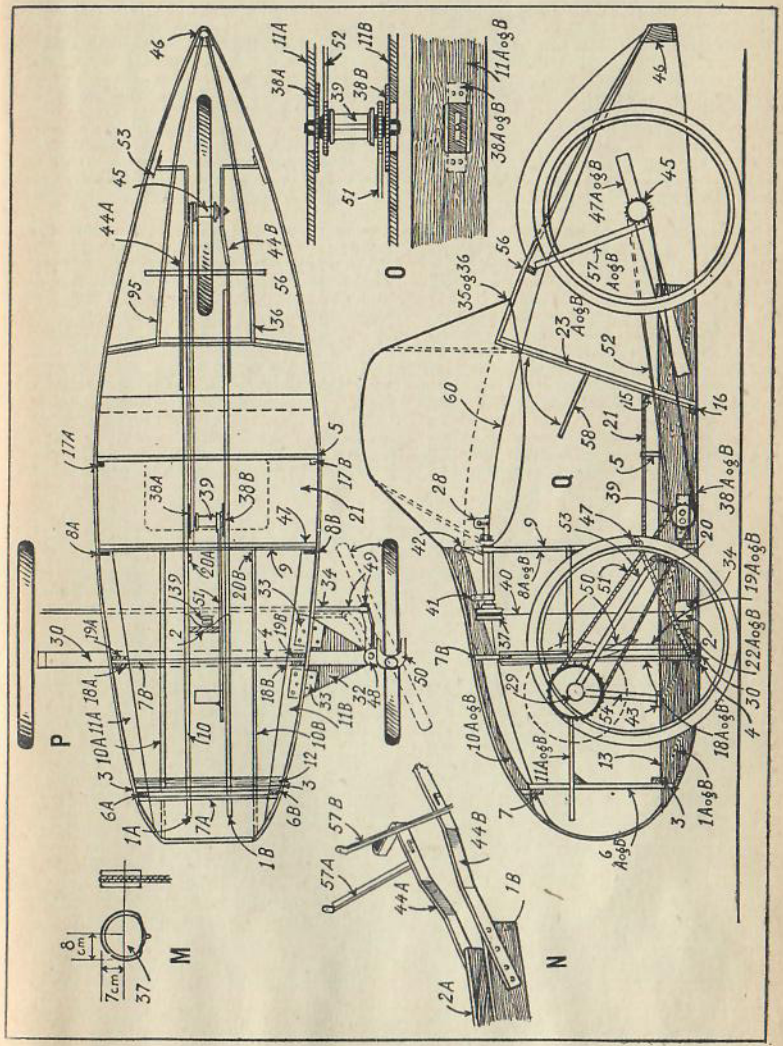
Fastboltningsaabningerne i begge Bilfjederens Ender flækkes og gennembores derefter paa Midten, saaledes at man faar lodrette Huller paa 6 mm. Disse Huller er beregnet til de Styrebolte, hvorom Forhjulene kan drejes til højre og venstre af Rattet (Nr. 52 A og B). De i Højde med Delene 11 A og 11 B placerede, bevægelige øverste Forhjulsstøttepunkter fremstilles paa følgende Maade: To trekantede Metalplader i 1,5 mm's Tykkelse tilskæres (Nr. 32), og paa hver af dem nittes to Hængsler (Nr. 33). Forneden paa Pladerne fastnittes de til 22 cm's Længde tilhuggede Ender af en anden Bilfjeder (Nr. 31). Pladerne fastgøres til 11 A og 11 B ved at Hængslernes frie Halvdele skrues midlertidigt fast ovenpaa dem midt for Ribbeparrene 18 og 19 A og B.

Styreakslerne (»L« Nr. 48) fremstilles af elastisk Staal af samme Dimension som Baghjulsgaflen og skal have den Form, som fremgaar af »L«. Der bores Huller gennem de indadbøjede Ender til Styreboltene Nr. 52 A og B. Hjulenes svage Vinkelstilling fremkommer ved at placere de øverste Huller ca. 2 à 3 mm længere ude end de nederste. Styreakslerne fastgøres ved, at lange, lodrette Styrebolte (52 A og B) føres gennem Hullerne i Fjederboltene og gennem Hullerne i Styreakslernes indadbøjede Ender, hvorefter Styreboltene fastgøres med Møtrikker og Stop-Møtrikker (gerne med nittede Hoveder foroven).

Forhjulsakslernes Højde markeres nu paa Styreakslernes udvendige Sider. Hvis man anvender et System med ensidigt fæstede Specialaksler, bores forinden Hul paa Nr. 48 A og B, hvor Mærkerne er sat, og Hjulene monteres direkte. Bruger man derimod et System med Forgafler, der er skaaret af lige over Forgreningen (se »L« 50 A og B), skal disse først loddes fast til Styreakslerne (Nr. 48) i den rigtige Højde og derefter senere svejses fast. Naar Styreakslerne under Arbejdet er taget af, paanittes de bagud- og nedadrettede Styrearme Nr. 49, som bestaar af 1-Tommes Vinkeljern. De skal sidde saaledes som angivet af »L«. Styrearmenes bagudrettede, til vandret Stilling opadbøjede Ender er forsynet med Huller til de gennemgaaende Bolte, der bevægeligt forbinder dem med Styrestangens Ender.

Styrestangen, Nr. 34, laves af et passende Rør af ca. 15 mm's Diameter, gerne en Gardinstang, og hvis Rørets Tykkelse tillader det, flækkes det i Enderne og gennembores med Henblik paa den Bolt, som skal gaa tværs igennem den herved dannede Klo og den heri liggende Bagende af hver af Styrearmene.

Bruges Rør af spinklere Dimension, maa særlig kloligende Endestykker med gennemgaaende Huller fremstilles og fastloddes til Styrestangens Ender. I begge Sider af Styrestangen og 25 cm fra dens Midtpunkt bores gennemgaaende vandrette Huller til Styrewiren. Styrestangen gaar tværs gennem Karosseriet i Udskæringerne i Karosseriets Sidestykker og i Grundplankerne i den Størrelse og Form,

som ses under »D«. Styrestangens Længde tilpasses saaledes, at Afstanden mellem Forhjulenes Forkanter bliver ca. 1 cm større end Afstanden mellem Bagkanterne, med andre Ord saaledes, at Hjulene faar en svag Vinkelstilling. Styringen, se under »P« og »Q«, foregaar ved Hjælp af en Wire. Wirens to Ender trædes gennem de to vandrette Huller i Styrestangen og føres via en Talje, som ligger mellem Grundplankerne og er fastgjort paa Gulvet ca. 4 cm foran Styrestangen, naar denne staar i Midterstilling, op til Ratakslen i Karosseriets øverste Del. Ratakslen med Leje bestaar af det uadskilte udsavede Styrehovede fra en almindelig Cykle (Nr. 28), som er ophængt vandret tæt ved Overkanten af Karosseriet, paa en saadan Maade, at Styrehovedet, som skal have den Stilling, der vises under »Q« og »P«, forsynes med *to* Holdepunkter. Det forreste Holdepunkt bestaar af et Stykke 1-Tommes Pladejern af ca. 3 mm's Tykkelse, som bøjes rundt om Styrehovedets forreste (tidligere nederste) Del, fastgjort med en tæt til Styrehovedet siddende, tværgaaende Bolt og føres (i y-Form) udefter og opefter og boltes fast til 10 A og 10 B. Styrehovedets bageste (tidligere øverste) Ende fastgøres ved at blive skudt op i den koniske Udskæring i Instrumentbrædtets Underkant og klemmes fast der ved at et U-formet Pladejern med vinkelformede Ender fastgøres med tværgaaende Bolte paa Instrumentbrædtets fremadrettede Side. Paa den lille Stump, der er tilbage af Forgaflen, efter at denne blev skaaret over ovenfor Gaffelgrenen, anbringes en Wiretrisse (se under »M«), omkring hvilken Styrewiren skal beskrive en Løkke. Wiretrissen, som bestaar af Træ, er forsynet med en Rille, som hindrer Wiren i at glide af. Drejningscentret er (saaledes som det fremgaar af »M«) flyttet op, saaledes at Radien opefter bliver 7 cm, mens Radierne til Siderne bliver ca. 8 cm (dette for at Wiren ikke skal slappes, naar Styrestangen i Sving føres til Siden og fremefter), og Wiretrissen gøres flad forneden, hvor den Skrue findes, omkring hvilken Wiren beskriver den lille Løkke, som skal forhindre den i at glide i Rillen paa Wiretrissen. Begge fra Trissen gaaende Ender af Styrewiren forsynes (i Højde med Karosseriets Midte) med Strammere. Naar den gennem de vandrette Huller i Styrestangen trukne Wire slappes, kan den føres gennem disse Huller og justeres saaledes, at Styrestangen indtager Neutralstilling, naar Strammerne befinder sig lige ud for hinanden. Naar Wiren saa strammes til formedelst Strammerne, tvinges den i saa skarpe Vinkler gennem Hullerne i Styrestangen, at den her kun behøver at blive fikseret med et Stykke Isolationsbaand for ikke at kunne glide.

I Stadium »D« af Arbejdet monteres, foruden Styreanordningen, ogsaa Pedalanordningen, Nr. 29, 53 og 54. Karosseriets Forstykke og Overdel fremkommer ved, at en 3 mm's Krydsfinérplade limes og skrues fast under Del Nr. 12 og føjes rundt i en jævn »Næsebue«, samt limes og skrues fast til 7 A, 7 B, 10 A og B og en Firkantlægter i Instrumentbrædtets fremadrettede Kant. Et andet Par 1 cm's Firkantlægtere bøjes fra »I« gennem Udskæringerne i Profilernes øverste Yderhjørner og føres sammen og fastgøres i Nr. 46 (Agterstævnen). Karosseriets Sidestykker udføres fra »I« og bagud med 4 mm's Krydsfiner. Fra »I« og fremefter udføres Karosseriets Sider derimod af 3 mm's eller eventuelt 2 mm's Krydsfiner, som gør det muligt at lave elegante Riller i Næsepartiet. »I« forsynes forinden med et »Kors« af diagonale Lægtere, som afstiver denne Profil yderligere.

Samtlige Ledninger, som f. Eks. Kabler til Gear og Forhjulsbremser, Ledninger til Belysningen etc., trækkes nu og føres gennem Karosseriets Vægge, hvor dette er nødvendigt. Saa er Øjeblikket inde, hvor Karosseriet skal males indvendigt.

Forsænkninger skæres ud til Hængslerne i de trekantede, bevægelige øverste Forhjulsstøttepunkter (Nr. 32), disse fastskrues til 11 A og B paa de dertil i Forvejen udprøvede Pladser. Træstykkerne paa Baggaflens Yderender skrues og limes fast til Sidestykkerne.

I Stadium »D« føres to 1 cm's Firkantlægtere Nr. 35 og 36, fra Nr. 46 (Agterstævnen) gennem de midterste, øverste Hjørneudskæringer i Ryglænet og stikkes løst ind under Instrumentbrædtet. Kroppens øvrige Sidestykker, som udføres i 4 mm's Krydsfiner, skrues og limes fast paa deres Pladser fra Kantlægteren paa Ryglænets

Bagside »G« og bagud til Agterstævnen Nr. 46.

Et Tværstykke, »M« Nr. 56, indføjes mellem Lægteren Nr. 35 og 36. De fra Baggaflerne, »N« Nr. 44 A og B, gaaende af 1-Tommers Vinkeljern bestaaende, Forstærkninger Nr. 57 A og B, føres op til Nr. 56, hvor de fastgøres med gennemgaaende Bolte eller eventuelt Skruer. Lægteren Nr. 35 og 36 afsaves foran »G«, naar Bagpartiet er fuldstændig færdigt.

Rattet maa gerne være et almindeligt Bilrat, men som Regel er Bilrattet for stort, hvilket har den Virkning, at man slaar Knæene imod. Hvis man selv vil lave Rattet, kan man tage et almindeligt Cyklestyr og bukke det saaledes, at det faar Form af et »Flyverrat«, d. v. s. et Halvrat. Halvrattet fastgøres i Fatningen nøjagtig som paa en almindelig Cykle.

De har nu gjort det meste i Orden paa Deres Cyklebil, saaledes ogsaa anbragt Kæden og Pedalerne og Hjulene. Nu skulde De kunne foretage en lille Prøvekørsel paa jævn Vej for at kontrollere, at alting fungerer, som det skal. Alt, hvad De konstaterer af Mangler ved Prøveturen, bør omgaaende rettes og udbedres.

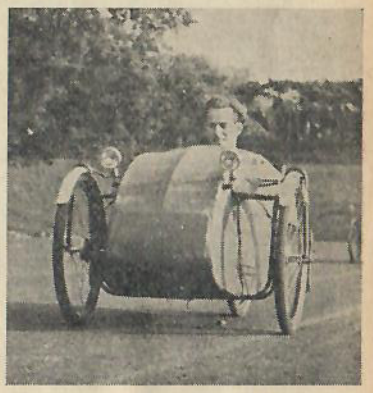
Efter Prøveturen og Justeringen kan Arbejdet fortsætte. Bagkroppens Overdel limes og skrues fast. Forkroppens øverste Sidestykker udføres af 2 eller 3 mm's Krydsfinér og tilpasses. Derefter skal der blot spartles, slibes og lakeres. Vær meget nøjagtig med dette. Bilens Ydre betyder utrolig meget, og en sjusket malet Cyklebil gør et daarligt Indtryk.

Den elektriske Udrustning kan passende bestaa af to almindelige Cyklelygter. Endvidere kan man have Instrumentbrædtsbelysning og Afviservinger. Man kan ogsaa sætte en lille Pære i Loftet foran i Karosseriet. Vindspejlet eller Kabinen laves af 1 mm Celluloid — hvis det da kan skaffes. Vil man have Kabine, hvilket jo er vældig praktisk i daarligt Vejr, sammensættes denne ved at Revnerne limes med Filmcement, og som en særlig Sikkerhedsforanstaltning nittes den sammen paa nogle af de mest udsatte Punkter. Kabinen afstives i For- og Bagsiderne med Kantprofiler af Træ eller Metal, Kabinen kan slaas ned og er med Hængsler forbundet med Vognens Overkant bag Førersædet.

Ja, saa skulde Hobbybogens Cyklebil være færdig, og De kan begive Dem ud paa Deres første Tur i egen Bil. Hvis De ikke har Gearskiftning, bliver det — som tidligere nævnt — lidt tungere at træde Bilen end med en almindelig Cykle. Men Fordelene er mange, og De vil sikkert blive en tilfreds Cyklebilejer.

Svensk Cyclebil i skarp Kurve.

Konkurrence Cyclebil fra de svenske Mesterskaber.

INDEX

Alfabetisk Fortegnelse over Kapitlerne med Afsnittenes Underafdelinger samt Forfatternavne.

Side

Akvarier af Politikommissær K. K. Laursen 257
Anlæggelse og Pasning — Planter — Tropefisk — Bort med Guldfiskekummerne.

Amatørkeramik af Keramikeren, Fru Laurine Bengtsson 369
Ler — Modelering — Drejning — Tørring — Støbning — Begitning — Glasur — Ovn.

Bogsamlingen af Bibliotekar Carl Dumreicher 411
Bogsamlingens Registrering — Bogens Behandling — Selvindbinding.

Bueskydning af Assurandør Paul Nielsen 490

Diskotheket af Forfatteren Børge J. C. Møller 405
Discophil eller ikke — Bedste Pladegengivelse — Pladernes Opbevaring — Pladernes Behandling — Organisationer — Litteratur.

Dyrehold af Redaktør Niels Duusgaard 219
Høns — Ænder — Kaniner — Duer — Bier — Mink — Sumpbævere — Katte — Hunde — Litteratur.

Dyre- og Plantesamlinger af Adjunkt cand. mag. Hans Hvass .. 242
Stuepattedyr, Terrarier — Insekter — Snegle og Muslingeskaller — Dyrespor — Dyr i Sprit — Udstopning — Plantesamlinger — Blade — Mineraler m. v.

Esperanto af Musikeren Eric Kirschner 467

Flyvning af Civilingeniør E. Møller Hansen 77
Sportsflyvemaskiner — Motoren — Instrumenterne — Litteratur.

Fotografering af Afdelingschef Poul Egede 307
Kameratyper — Film — Friluftsfotografering — Interiørfotografering — Fremkaldelse — Kopiering — Forstørrelser — Litteraturhenvisninger.

Side

Frimærker af Postkontrollør E. Th. Bjørn 428
Frimærkesamlere — Rensning — Kataloger — Takker og Vandmærker — Album — Hængsler.

Haandarbejder af Frøken Caroline Larsen 339
Spinding — Vævning — Almuegobelin — Strikning — Hækling — Gimpning — Knipling — Orkis — Quiltning — Filering — Broderede Bogstaver — Sammentrækssyning — Hedebosyning — Guld- og Sølvbroderi — Litteratur.

Idræt af Redaktør C. Ettrup 471
Fodbold — Badminton — Tennis — Haandbold — Cycling — Atletik — Roning — Boksning — Fægtning — Svømning.

Jagt af Redaktør J. M. Stampe .. 199
Hvad er Jagt — Jagtvaaben — Jagttegn — Teræn og Vildtpleje — Jagttabel — Vildt og Jagt — Andejagt — Anden Fuglejagt — Støver- og Klapjagt — Jagtens Myndigheder — Jagthunde — Jæger Ordbog — Litteraturhenvisninger.

Kajaksport af Grosserer V. Ulf Andersen og Fuldmægtig Harald Jespersen 40
Tursport — Langture — Teknik, Kajakbygning.

Lejrsport af Bogholder Gunnar Ipsen 168
Udrustning — Teltmodeller — Lejrpladsens Indretning — Livet i Lejren.

Lystfiskeri af Bogholder B. Tulinius Petersen 179
Hvorfor fisker man? — Medefiskeri — »Løs Line« — »Dyppefiskeri« — Kunstig Agn — Spindefiskeri — Agn — Blinke — Blinkefiskeri — Pirkefiskeri — Fin-Spinding — Fluefiskeri — Saltvandsfiskeri — Fiskebestanden — Litteratur.

Lystsejlads af Assistent Eyvin Schiøttz 5

Lær at sejle — Fartøjet fra Køl til Top — K.D.Y. Juniorbaad — Sejladsen — Vindstyrke — Grundstødning — Bjergning — Havnemanøvre — Baadtyper — Baadebygning — Tovværk — Takling — Kapsejlads — Tursejlads — Isbaade — Skøjtesejlads — Litteratur.

Modelflyvning af Ingeniør Per Weishaupt 108
Skalamodeller — Svævemodeller — Forskellige Tips — Flyvning med Svævemodeller, Gummimotormodeller — Forbrændingsmotormodeller — Rekorder.

Modeljernbaner af Civilingeniør C. E. Harby 125
Sporvidde — Linieføring — Stationsanlæg — Bygning af Spor — Rullende Materiel — Signaler — Litteraturhenvisninger.

Modelsejlads af stud. polyt. Kaj Ipsen 51
Typer — Spantebygning — Strammere — Beslag — Rundholter — Sejlsyning — Vindroret — Slaglodning — Ringbygning — Skalamodeller — Litteratur.

Mønter af Postkontrollør E. Th. Bjørn 439

Orientering af Civilingeniør Jørgen Otto Madsen 140
Kort — Kompas — Orientering uden Kompas — Orienteringsløb — Skitseorientering — Feltsport — Paaklædning — Litteratur.

Pennevenner af Dr. Sven V. Knudsen 465

Porcelænsmaling af Malerinden Fru Ella Fich 365
Værktøj — Farveblanding — Paamaling — Brænding — Motivvalg.

Racer- og Cyklebiler af Redaktør Lennart Sundström 494
Bygning af Drengeracerbiler og Cyclebiler.

Radiobygning af Ingeniør Børge Otzen 374
Signaturer — Bygning af Modtager — Antenne og Jordledning — Kortbølgemodtagning — Litteratur.

Samlinger af Postkontrolør E. Th. Bjørn 443
Segl — Exlibris, Autografer, Avisudklip m. v.

Skiløb af Direktør Thorkel Vøgg.. 155
Udrustning — Sletteløb — Op ad Bakke — Nedadløb — Langsomme Sving — Hurtige Sving — Hop — Tjæring og Smøring — Litteraturhenvisning.

Stueplanter af Havearkitekt Eigil Kiær 328
Blomster til Syd-, Nord- samt Øst- og Vestvinduet — Smaa praktiske Vink.

Svæveflyvning af Oberstinde Harriet Førslev 92
Materiel — Uddannelse.

Tegning af Tegneren N. Norvil .. 333
Perspektivlære — Tegning i Naturen — Figurtegning.

Ting til Haven af Havearkitekt Eigil Kiær 287
Drivbænken — Drivhuset — Planering — Sten og Fliser — Plantemure — Pergolaer — Sandkasser — Fuglebade — Vandbassiner — Keglespil.

Visedigtning af Redaktør Andkjær Larsen 461

Værktøj til Arbejde i Træ af Forstander A. Horsens 271
Høvlebænk — Save — Bor — Høvle — Sliberedskaber — Stemmejern — File — Andet Værktøj.

Register 508

Se Præmiekonkurrence og Brevkort til Forslag og Kritik paa Bogens tre sidste Sider.

Hobbybogens Læserkonkurrence

MIN HOBBY

Mange Hobby'er forekommer selv fantasirige Mennesker uforstaaelige. Der er mange ellers pæne og fornuftige Mennesker, der betragter Tanken om at samle f. Eks. paa Frimærker som en tilgivelig Leg for Børn, men som en aldeles idiotisk Beskæftigelse for Voksne. Andre ryster paa Hovedet ad de naive Sjæle, som frivilligt gaar paa Fisketur en kold Efteraarsmorgen eller springer rundt efter Sommerfugle paa Aarets varmeste Dag.

Følgende lille Konkurrence er derfor udskrevet af »Min Hobbybog«, ikke blot for at genspejle Hobby'ens Glæder for Hobbyfolkene selv, men først og fremmest for at belære de Vantro om Charmen ved at have en virkelig Hobby. — Vi opfordrer derfor vore overbeviste Hobby-Læsere til at besvare følgende Spørgsmaal:

HVORFOR VALGTE JEG NETOP DENNE MIN HOBBY?

Skriv et Indlæg paa højst 500 Ord og fortæl, hvilken Hobby De dyrker og hvorfor De har valgt netop den. De maa fortælle om en hvilkensomhelst Hobby, og det behøver aldeles ikke at være én, som er behandlet i denne Bog.

Fortæl om Deres Glæde og Udbytte af Deres Hobby og gør det paa en saa inspirerende Maade, at selv den mest vrangvilligt indstillede Anti-Hobbist smelter og endnu en Gang reviderer sine Begreber om netop den Fritidssyssel, *De* har valgt.

Deres Besvarelse maa være Politikens Forlag i Hænde senest den **1. December 1946.** Det bedste Bidrag vil blive udvalgt af Haandbogens Redaktion og offentliggjort i Politiken **Søndag den 8. December 1946** og tillige belønnet med et Gavekort paa Kr. 200.— til Hobby-Anskaffelser efter eget Ønske. Der er desuden en 2. og 3. Præmie med tilsvarende Gavekort paa henholdsvis 100.— og 50.— Kr.

I et nyt Bind af »Min Hobbybog« vil jeg gerne have Oplysninger om:

.....

.....

.....

.....

.....

I denne Udgave interesserer jeg mig ikke for:

.....

.....

vend!

Klip langs Stregen.

BREVKORT

Til
Frimærker

Afsender .....

.....

Stilling .....

Alder .....

Adresse .....

.....

Til

Min Hobbybog

Politikens Forlag

Raadhuspladsen 33

København V.

Kr. 5,50

MIN HOBBY BOG

POLITIKENS FRITIDSHAANDBOG